

Vantaan Mårtensbyn Lillaksen arkeologiset tutkimukset vuonna 2012

Andreas Koivisto, Riikka Väisänen, Tuuli Heinonen,
Elina Terävä ja Aasa Karimo

VANTAA
KAUPUNGINMUSEO
VANDA STADSMUSEUM
VANTAA CITY MUSEUM

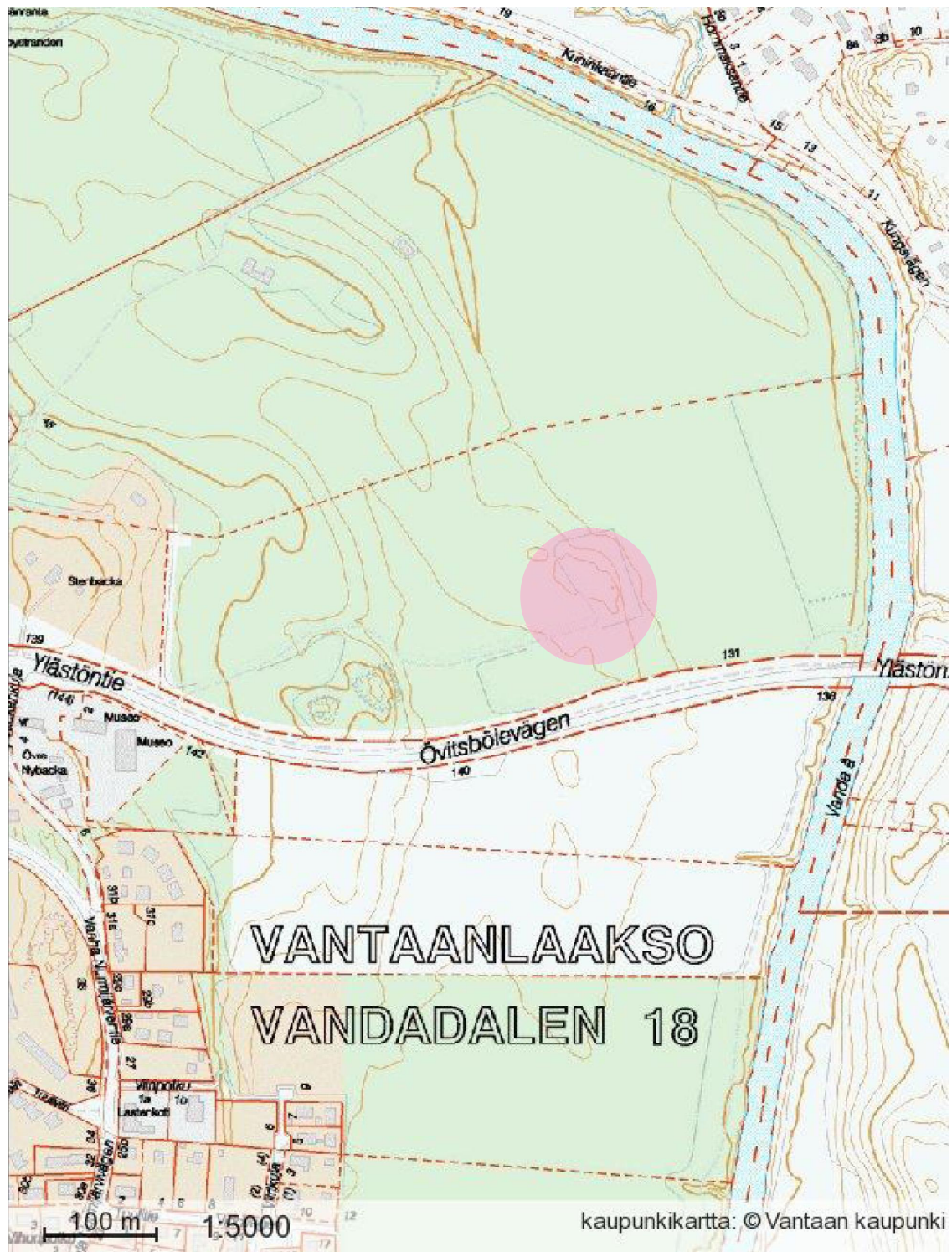

SVENSKA KULTUR
FONDEN

Arkisto- ja rekisteritiedot

<i>Kohteen nimi:</i>	Vantaa Vantaankoski Mårtensby Lillas
<i>Kylä:</i>	Mårtensby (Martinkylä)
<i>Kaupunginosa:</i>	Vantaankoski
<i>Kunta:</i>	Vantaa
<i>Kohteen laji:</i>	Kylätontti
<i>Muinaisjäänöstunnus:</i>	1000001739
<i>Ajoitus:</i>	Keskiaika - uusi aika
<i>Yhtenäiskoordinaatit:</i>	Kaivausalueen keskipiste Pkoo= 6685434 ja Ikoo=383005 (ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatit)
<i>Tutkimuslupa:</i>	Diariointinumero 009/302/2012, pvm. 7.5.2012
<i>Tutkimuksen laatu:</i>	Tutkimuskaivaus
<i>Tutkimuslaitos:</i>	Vantaan kaupunginmuseo, historiatoimikunta
<i>Maanomistaja:</i>	Vantaan kaupunki
<i>Kaivauksenjohtaja:</i>	FM Andreas Koivisto
<i>Apulaistutkijat:</i>	HuK Tuuli Heinonen ja FM Riikka Väisänen
<i>Kenttätöaika:</i>	2.7.-27.7.2012
<i>Tutkitun alueen laajuus:</i>	79,25 m ²
<i>Rahoittaja:</i>	Vantaan kaupunki/historiatoimikunta & Svenska kulturfonden
<i>Kustannusarvio:</i>	62 600 €
<i>Digitaaliset kuvatallenteet:</i>	VKM kuva-arkisto 1063:1-168
<i>Löydöt:</i>	KM 39163: 1–1696 (diar. pvm. 15.8.2012)
<i>Aiemmat löydöt:</i>	KM 2011018: 1–2413 (diar. pvm. 206.2011) Rahakammio KM 2011053: 1 (diar. 3.11.2011)
<i>Tutkimushistoria:</i>	Suhonen, V.-P. 2005: Vantaan keskiaikaisten kylätonttien inventointi vuonna 2005. Museoviraston arkisto. Koivisto, A. et al. 2012: Vantaan Mårtensbyn Lillaksen arkeologiset tutkimukset vuonna 2011. Vantaan kaupunginmuseo. Museoviraston arkisto.
<i>Alkuperäinen raportti:</i>	Museoviraston arkisto
<i>Kopiot (2 Kpl):</i>	Vantaan kaupunginmuseo (2 kpl)

Karttaote

Tiivistelmä

Vantaan kaupunginmuseo suoritti Vantaan historiatoimikunnan toimesta 2.7.–27.7.2012 välisenä aikana arkeologiset tutkimuskaivaukset Vantaan Mårtensbyn Lillaksen keskiaikaisella kylätontilla. Tutkimukset olivat osa historiatoimikunnan rahoittamaa keskiaikaprojektia. Vuoden 2012 kaivausten rahoitukseen osallistui myös Svenska kulturfonden 10 000 eurolla.

Mårtensbyn kaivausten tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa paikkakunnan keskiajasta vuoden 2013 lopussa ilmestyvää Vantaan keskiaika -teosta varten. Koska edellisinä vuosina oli tehty paljon tutkimuksia Itä-Vantaalla, haluttiin keskiaikaa tutkia myös läntisellä Vantaalla. Tutkimuskohteeksi valittiin Lillas, sillä paikan arkeologisen säilyneisyyden tiedettiin olevan hyvä ja lisäksi tilaan liittyen löytyi mielenkiintoinen historiallinen lähdeaineisto.

Vuoden 2012 Lillaksen kaivaukset olivat jatkoa edellisen vuoden tutkimuksille. Vuonna 2012 jatkettiin kyläkumpareella kesken jääneiden alueiden tutkimuksia sekä laajennettiin kaivausalueita 3, 4 ja 6. Tontille avattiin myös kokonaan uusi kaivausalue 8.

Kaivausalueiden avulla haluttiin tutkia Lillaksella sijainneita rakenteita ja aktiviteettialueita sekä paikantaa eriaikaisia kulttuurikerroksia. Vuoden 2012 tavoitteena oli jatkaa vuonna 2011 kesken jääneiden kaivausalueiden tutkimusta sekä etsiä ja paikantaa kumpareen keskiaikaisia asutusvaiheita, joista vuoden 2011 kaivausten aikana saatiin viitteitä yksittäisten keskiaikaisten löytöjen myötä.

Tutkitut kulttuurikerrokset osoittautuivat paljon ennakoarvioita paksummiksi. Tämän ansiosta tutkimista jäi monen alueen osalta vielä seuraavallekin kenttäkaudelle. 1600-lukua vanhempien kerrostumien löytäminen osoittautui myös hankalaksi. Kuten paksumat kulttuurikerrokset osoittivat, oli maankäyttö jo 1600-luvulla ollut voimakasta ja tämä on osaksi saattanut tuhota mahdollisia vanhempia kerrostumia. Toisaalta näyttää mahdolliselta, että tilan keskiaikainen asutus olisi sijainnut hieman eri paikassa kuin myöhemmällä ajalla. Tutkimuksiemme perusteella potentiaalisin paikka Lillaksen 1600-lukua vanhemmalle asutukselle olisi kaivausalue 6 ympäristöineen. Tutkimukset tällä alueella jäivät kuitenkin kesken ja jatkotutkimuksia joudutaan vielä odottamaan seuraavalle kenttäkaudelle.

Kesän 2012 tutkimusten aikana löydettiin selkeä kivikautinen löytökerros, joka kertoo Lillaksen kumpareella oleskellun jo kauan ennen keskiaikaa. Kivikautiseen löytöyhteyteen kuului mm. kampakoristeista keramiikkaa, kvartsi-iskoksia sekä kiviesineiden valmistukseen tarkoitettu raaka-ainekivi.

Kaikkia kaivausalueita ei ehditty tutkia loppuun myöskään kenttäkaudella 2012, vaan tutkimuksia on vielä tarkoitus jatkaa kesällä 2013. Keskeneräiset kaivausalueet peitettiin routakankaalla ja ohuella maakerroksella odottamaan seuraavaa kenttäkautta.

SISÄLLYS

Arkisto- ja rekisteritiedot	1
Karttaote	2
Tiivistelmä	3
1. Johdanto	5
2. Ympäristö	7
3. Historiallinen tausta	9
4. Kaivaukset	13
Kaivausmenetelmät, luettelointi ja analyysit	14
Tekninen dokumentointi	17
5. Kaivaushavainnot	18
Koekuopat	18
Kaivausalueet	21
Alue 3	21
Alue 4	39
Alue 6	49
Alue 8	60
6. Tulokset	70
Lähteet ja kirjallisuus	74

Liitteet:

Liite 1:	Yleiskartta
Liite 2:	Digikuvaluettelo
Liite 3:	Yhteysluettelo
Liite 4:	(A-D) Yksikkökuvaukset
Liite 5:	(A-D) Rakennekuvaukset
Liite 6:	(A-E) Stratigrafia
Liite 7:	Löytöluettelo
Liite 8:	(A-B) Luuluettelo
Liite 9:	Kuonaluettelo
Liite 10:	(A-B) Luettelot palaneista savista, tiilistä ja laastista
Liite 11:	(A-B) Poistettujen löytöjen luettelo & kuvat
Liite 12:	Näyteluettelo
Liite 13:	Kartat
Liite 14:	Makrofossiilianalyysi
Liite 15:	Osteologinen analyysi
Liite 16:	C14-analyysin tulokset
Liite 17:	Yleisökaivausraportti

1. Johdanto

Vantaan kaupunginmuseo suoritti Vantaan historiatoimikunnan toimesta 2.7.–27.7.2012 välisenä aikana arkeologiset tutkimuskaivaukset Vantaan Mårtensbyn (Martinkylä) Lillaksen autiotontilla. Kaivaukset olivat osa historiatoimikunnan projektia, jonka tarkoituksena on kerätä aineistoa tulevaa Vantaan keskiaika-teosta varten. Samaan projektiin kuuluivat myös vuosien 2006 ja 2007 Helsingin pitäjän kirkon (Pyhän Laurin kirkko) arkeologiset kaivaukset, vuosien 2008, 2009 ja 2010 Gubbackan kylätontin tutkimukset sekä vuoden 2011 Mårtensbyn Lillaksen tutkimukset. Vuoden 2012 kenttätyöt olivat siis jatkoa Lillaksella vuonna 2011 aloitetuille kaivauksille. Kaivausten rahoittamiseen osallistui myös Svenska kulturfonden 10 000 euron osuudella.

Kuva 1. Lillaksen kaivausporukka. Vasemmalta Andreas Koivisto, Noora Savunen, Tanja Laine, Kaisa Autere, Emma Hartikka, Aasa Karimo, Riikka Väisänen, Reija Penttinen, Heini Pulli sekä Elina Terävä.

Vuoden 2012 Lillaksen tontin tutkimusten tarkoituksena oli jatkaa vuonna 2011 tontilla aloitettuja kaivauksia sekä syventää tietämystä tontin muinaisjäännöksistä. Kaivaukset olivat luonteeltaan tutkimuskaivaukset, sillä Lillaksen tonttia eivät uhkaa minkäänlaiset rakennushankkeet. Eri kaivausalueiden avulla tutkittiin tontilla sijainneiden rakennusten pohjia sekä pyrittiin selvittämään tontin vanhimpia maankäyttövaiheita.

Arkeologisten kenttätöiden johtajana toimi FM Andreas Koivisto. Apulaistutkijoita olivat FM Riikka Väisänen ja HuK Tuuli Heinonen. Väisänen vastasi alueen 3 dokumentoinnista ja Heinonen alueen 6 dokumentoinnista. Väisänen ja Heinonen

kirjoittivat myös kaivausraporttiin omien vastualueidensa tekstiosuudet sekä laativat alueidensa yksikkö- ja rakennekuvaukset. Reija Penttinen (ent. Hankosaari), joka vuonna 2011 vastasi alueen 4 dokumentoinnista ja tämän takia tunki alueen hyvin, vastasi jälleen alueen 4 kenttädokumentoinnista. Jälkitöissä kaivaustenjohtaja Andreas Koivisto kirjoitti Penttisen muistiinpanojen pohjalta kuvauksen alueesta 4 kaivausraporttia varten. Tutkimusapulainen HuK Elina Terävä vastasi löytöjen talteenotosta ja luetteloinnista. Elina Terävä kirjoitti lisäksi kaivausraporttia varten kuvauksen eri alueiden löydöistä.

Kaivajina työskentelivät arkeologian opiskelijat Kaisa Autere, Emma Hartikka, Tanja Laine, Karoliina Niska, Reija Penttinen, Aleksi Pienimäki, Heini Pulli ja Noora Savunen. Aasa Karimo suoritti kaivauksilla Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen kurssivaatimukseen kuuluvaa kaivaustenjohtamisharjoittelua ja vastasi kaivausalueen 8 kaivamisesta sekä dokumentoinnista. Karimo kirjoitti myös kaivausraporttiin oman vastualueensa tekstiosuuden.

Kaivausten toisella viikolla, 9.7.–13.7.2012 välisenä aikana, Lillaksella järjestettiin yhteistyössä Vantaa-Seuran kanssa yleisökaivaukset. Yleisökaivajien ohjaajana toimi FM Riina Koivisto Vantaa-Seurasta. Yleisökaivauksille ilmoittautuneille järjestettiin pakollinen kaivauksiin perehdyttävä kurssi. Yleisökaivaukset ovat kuvattu tarkemmin yleisökaivausraportissa liitteessä 17.

Kaivausten kustannuksista vastasivat Vantaan historiatoimikunta sekä Svenska kulturfonden. Kaivauksilta esiin tulleet löydöt konservoi konservaattori Nora Salonen osittain Vantaan kaupunginmuseon tiloissa ja osittain ammattikoulu Metropolian tiloissa. Helsingin yliopiston ajoituslaboratorio teki C¹⁴-ajoitukset kaivauksilta otetuista ajoitusnäytteistä. Makrofossiilinäytteet ja puulajinäytteet analysoi FM Santeri Vanhanen ja luunäytteet FM Hanna Kivikero.

2. Ympäristö

Vantaan Mårtensbyn kylä sijaitsee Länsi-Vantaalla nykyisien Vantaanlaakson alueella, Vantaanjoen laaksossa Ylästöntien pohjois- ja eteläpuolella, Vantaanjoen länsirannalla. Kylä sijaitsee joelle viettävällä rinteellä, joka on nykyään kumpuilevaa peltomaisemaa, jossa peltojen keskelle jää kallioperustaisille harjujen huipuille metsäsaarekkeita. Lännessä kylää rajaa etelä-pohjois-suuntainen kallioharju, jonka rinteillä alueen talot nykyään sijaitsevat.

Mårtensbyn Lillaksen tonttimaa sijaitsee peltojen keskellä kohoavalla kumpareella. Kumpareen itäpuolella, noin 200 metrin päässä, sijaitsee Vantaanjoen ranta. Noin 50 metriä Lillaksen kumpareen eteläpuolella kulkee Ylästöntie. Maankäyttö Lillaksen vanhan tonttimaan alueella on pysynyt viime vuosisadalla vähäisenä. Ainoastaan kumpareen läpi kulkeva sähkölinja on osittain tuhonnut paikan kulttuurikerroksia ja vanhoja rakenteita.

Kuva 2. Lillaksen kylätontti kuvattuna idästä.

Lillaksen kumpare sijaitsee 23 ja 28 metrin korkeuskäyrien välillä. Tämän perusteella kumpare on noussut merestä joskus varhaiskampakeraamisena aikana, n. 5000–4000 eKr., jolloin se on ollut meressä sijaitseva saari (vrt. Leskinen & Pesonen 2008: 57). Kaivaustulosten perusteella näyttääkin siltä, että Lillaksen kumpareella on ollut toimintaa jo kivikaudella. Lillasta lähimmät tunnetut kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat alle

kilometrin etäisyydellä nykyisen Vantaanjoen vastarannalla kohteissa nimiltä Voutila ja Viinikkala 2 (Leskinen & Pesonen 2008: 300).

Ennen vuoden 2011 kaivausten alkua Lillaksen kumpareella kasvoi paikoin tiheää lehtipuuvaltaista sekametsää, jota raivattiin ennen kaivausten alkua. Vuonna 2012 aluskasvillisuutta raivattiin myös jonkun verran, mutta tällä kertaa riitti suurimmalla osalla aluetta kevyempi heinän kaato viikatteilla.

Lillaksen kumpareen eteläosassa sijaitsi laaja kiveys, jota ei tutkittu kaivauksilla. Suunnilleen samalla paikalla sijaitsi vuoden 1861 (Byman 1861) kartalla jonkinlainen ulkorakennus. Mahdollisesti kivet ovat peräisin tästä rakennuksesta.

Kumpareen itä- ja eteläreunalla, pellonrajan ja kallion välillä, sijaitsi parin metrin levyinen tieterassi. Paikallisten asukkaiden mukaan tien päässä sijaitsi vielä muutama vuosikymmen takaperin 1900-luvun puolivälin tienoilla rakennettu sähkömuuntaja. Kumpareen kaakkoiskulmassa oli lisäksi lahonneita hirsiiä, jotka olivat jäänteitä pitkälle maatuneesta rakennuksesta. Luultavasti kyseessä on jonkinlaisen aitan tai vastaavan rakennuksen jäänteet. Paikalla näkyvä rakennus vuoden 1936 pitäjänkartassa.

Lillaksen kumpare on nykyään Vantaan kaupungin omistamien peltojen ympäröimä. Pellot ovat normaalissa viljelyskäytössä ja osalla pelloista on viime vuodet toiminut mansikkaviljelmiä. Kulttuurimaisema on säilynyt Lillaksen ympäristössä hyvin.

Andreas Koivisto

Keskiajalla Lillas oli yksi Mårtensbyn kylän tiloista. Lillas sijaitsi hyvien kulkuyhteyksien varrella, sillä sen itäpuolella virtasi Vantaanjoki ja hiukan kauempana pohjoisessa kulki Suuri Rantatie. Muun muassa näiden hyvien kulkureittien takia lähialueella onkin keskiajalla sijainnut useita kyliä. Mårtensbyn lähimmät naapurikylät olivat Kvarnbacka, Vinickby, Brutuby ja Sillböle. Helsingin pitäjän Pyhän Laurin kirkolle Mårtensbystä oli matkaa jokea pitkin noin 11 km ja Suurta Rantatietä pitkin noin 7,5 km.

3. Historiallinen tausta

Tämän raportin osuus Mårtensbyn historiallisesta taustasta perustuu Tuuli Heinosen vuoden 2011 keväällä tekemään arkistonselvitykseen. Selvitys kokonaisuudessaan löytyy vuoden 2011 Lillaksen kaivausraportin liitteenä (liite 16). Vuonna 2012 julkaistussa Vantaan ja Padisen välisen EU-projektin loppujulkaisussa on myös artikkeli koskien Lillaksen taustoja ja vuoden 2011 kaivausten alustavia tuloksia (Heinonen & Koivisto 2012).

Muuten kuin V.-P. Suhosen vuonna 2005 tekemässä Vantaan keskiaikaisten kylätonttien inventoinnissa (Suhonen 2005) Lillasta ei ollut ennen Vantaan kaupunginmuseon vuoden 2011 tutkimuksia tutkittu arkeologisesti. Mårtensbyn kylää on nimistön kannalta tarkastellut Saulo Kepsu (2005) ja historiallisesti paikkaa on tutkinut Gunvor Kerkkonen (1959 ja 1965). Populaarissa muodossa Göran Bondesta ja Lillaksesta on taas kirjoittanut Bengt Eriksson kirjassaan Helsingin pitäjän talonpoikaispurjehtijoista (Eriksson 2009).

Mårtensbyhyn liittyvää varhaista historiallista lähdeaineistoa löytyy Suomesta melko niukasti. Mårtensbyn keskiaikaa koskevia arkistolähteitä ei ole säilynyt Suomessa ollenkaan, vaan niitä löytyy ainoastaan Tallinnasta. Historioitsija Gunvor Kerkkonen on käynyt näitä lähteitä läpi tutkimuksissaan jo 1950-luvulla (esim. Kerkkonen 1959 ja 1965). Ensimmäinen varma maininta Mårtensbystä löytyy juuri Tallinnasta ja se on vuodelta 1513. (Kerkkonen 1959: 111–112). Myös historioitsija Tapio Salminen on viime vuosina tutkinut Tallinnan kaupunginarkistoja uusmaalaisten kannalta (Salminen 2012).

Säännölliset lähteet Mårtensbystä, kuten muistakin Helsingin pitäjän kylistä, alkavat vuoden 1540 voutintileistä, jotka löytyvät Porvoon läänin maakirjasta (KA 2920). Juuri veroluettelot ovat pääasiallinen lähdeaineisto mårtensbyläisiä koskien koko 1500-luvun ajan. Vuonna 1540 Mårtensbyhyn on merkitty kuuden tilan kesken jakautuvat 4 täysveroa, eli kylässä on alkuperäisen verollepanon aikaan ollut ilmeisesti 4 tilaa, joista jokainen on saanut maksettavakseen yhden veron.

Historiallisten lähteiden lisäksi Mårtensbyn ja sen asukkaiden varhaisia vaiheita on pyritty selvittämään nimistön avulla. Saulo Kepsu on käsitellyt kylää teoksessaan *Uuteen maahan – Helsingin ja Vantaan vanha asutus ja nimistö*. Kepsu esittää nimistöön perustuen, että Mårtensby on ruotsalaisväestön keskiajalla perustama kylä. Hän epäilee, että Mårtensbystä käsin on asutettu Kvarnbackan osakylä sekä luultavasti myös lähistön kylistä Silvola ja Kaarela. (Kepsu 2005: 130–132). Näistä Kvarnbacka onkin vielä 1500-luvulla tiiviisti yhteydessä Mårtensbyhyn.

Mårtensbyn tilojen määräksi vakiintui 1500-luvun aikana kuusi, minkä lisäksi varhaisimmissa verotuslähteissä usein Mårtensbyn osaksi luetussa naapurikylässä Kvarnbackassa sijaisi vuosisadan puolivälin jälkeen kaksi tilaa. Tilojen määrässä tapahtui muutoksia vasta vuosisadan lopulla. Tällöin 25-vuotinen sota rasitti pahoin myös Helsingin pitäjää esimerkiksi vihollisen hävitysretkien, kasvavan verotaakan sekä sotaväenottojen kautta (Kuisma 1990: 77–82). Luultavasti juuri näiden rasisitusten ansiosta

osa tiloista on välillä merkitty autoiksi veroluetteloissa. Mårtensbyssä kyseessä oli kuitenkin useimmissa tapauksissa vain veronmaksukyvyttömyys, sillä tiloilta löytyi asukkaita, eivätkä ne hävinneet kokonaan missään vaiheessa vaan palasivat verotuksen piiriin taas parempien aikojen koittaessa.

1600-luvun lopulla, vanhimman maakirjakartan (Broterus 1699; Leskinen & Lillbroända 2001) valmistuessa Mårtensbyn tilojen määrä oli kuitenkin pysyvästi laskenut viiteen, eli yksi talo jäi vuosisadan kuluessa pysyvästi autioksi.

Kuva 3. Vuoden 1725 Adam Giökerin kartta Mårtensbystä. Kartan eteläisin tontti on Lillas. Lillaksen pohjoispuolella olevalla Gussin ja Smedsin tontille on tässä kartassa merkitty kolme tonttia vaikka Samuel Broteruksen vuoden 1699 kartassa paikalla on vain kaksi tilaa.

Varhaisimmat verotuslähteet eivät mainitse Mårtensbyn tilojen nimiä vaan pelkästään kylän veronmaksajat ja heidän verolukunsa sekä viljelyalansa. Lähteiden avulla on vaikea seurata luotettavasti taaksepäin yksittäisten tilojen asukkaita, sillä lähteissä on aukkoja esimerkiksi 1500-luvun lopun levottomina aikoina sekä isonvihan aikaan 1700-luvun alussa. Vaikka useimmat – elleivät jopa kaikki – kylän 1600-luvun lopun kartassa mainitut tilat periytynevät keskiajalta, on kuitenkin vaikea sanoa kuka varhaisimmissa maakirjoissa tai muissa lähteissä mainituista henkilöistä on asunut milläkin tilalla tai

missä yksittäiset tilat ovat sijainneet ennen ensimmäisten karttojen ilmestymistä. On täysin mahdollista, että tilat ovat vaihtaneet paikkaa tai nimeä vuosisatojen kuluessa ennen kuin ensimmäiset historialliset lähteet ovat tallentaneet tietoa kylästä. Tilojen siirtymisestä on esimerkkejä ainakin 1700-luvulta, sillä vuosien 1699 ja 1725 kylää kuvaavia karttoja vertaamalla voi huomata joidenkin tilojen vaihtaneen paikkoja (vrt. Broterus 1699 ja Giöcker 1725).

Tiettyjä oletuksia tilojen asukkaista voidaan kuitenkin tehdä jo vanhemman ajan osalta. Sekä nimistötutkija Saulo Kepsu että historioitsija Gunvor Kerkkonen liittävät tilannimen Lillas Göran Bonde nuoremman lisänimeen Lille, ja olettavat tämän myös asuneen tilalla. Lillas säilyy 1700-luvulle asti kylän suurimpana tilana, joten sen asukkaita on periaatteessa mahdollista seurata myös vanhemmista verotuslähteistä veroluvun perusteella tietyllä varauksella. Kepsu epäilee, että Lillas saattaisi olla kylän vanhin talo, ja sen aikaisempi nimi saattaisi olla Bonde/ Bondas. Tila olisi sittemmin nimetty uudelleen Lille Göranin mukaan. (Kerkkonen 1965: 69; Kepsu 2005: 131–134).

Lillaksen tontin autoitumisajankohtaa ei tiedetä varmasti. Vuoden 1797–98 (Bonej & Winter 1769/1797–98) kartalla Lillaksen kumpareella on vielä tila, mutta vuoden 1840 pitäjänkartalla (Geograf karta öfver Helsing socken) Lillas on siirtynyt aivan Martinkylän etelärajan tuntumaan ja entinen kyläkumpare on jäänyt tyhjilleen. Tontin autoituminen on siis tapahtunut joskus vuosien 1798 ja 1840 välisenä aikana.

Bonde-suku ja Lillaksen tila

Gunvor Kerkkonen on löytänyt tallinnalaisen Helmich Ficke -nimisen kauppiaan tilikirjoista mainintoja useista märtensbyläisistä, jotka ovat harjoittaneet kaupankäyntiä kaupungissa 1500-luvun alkupuoliskolla. Juuri Ficken tilikirjoista tunnetaan Kerkkosen mukaan myös vanhin maininta Mårtensbystä vuodelta 1513. Tosin jo vuonna 1511 mainitaan Tallinnan Denkelbuchissa Helsingin pitäjältä kotoisin oleva talonpoikaispurjehtija Jurgen Peterzon erään perinnönjaon yhteydessä. Kyseessä lienee juuri Mårtensbyn Göran Persson Bonde. (Kerkkonen 1965: 48).

Mårtensbyläiset talonpoikaiskauppiat kuuluivat Bonde-sukuun, jonka jäsenistä tai palkollisista Kerkkonen on löytänyt tilikirjoista seuraavat: Göran Bonde (vanhempi), Per (Petter) Persson Bonde (Göranin veli), Anna (Perin vaimo), Jöns (Larsson) Bonde (i Quernbackke, Annan uusi aviomies vuodesta 1518/1519), Petter (i Andersbuw, Göran vanhemman lanko), Göran Göransson lele (Lill-Göran, Göran vanhemman poika), Hink Göransson ja Mårten Göransson (Göran vanhemman poikia), Hans Olsson (i Kyrckbyn, sisarenpoika), nimeltä mainitsematon Göran vanhemman veljenpoika, Mårten Göransson (Göran vanhemman pojanpoika) sekä Göran vanhemman laivuri Jöns Ingelsson ja Mickel Persson, Per Bonden knihti (Kerkkonen 1959: 111–113).

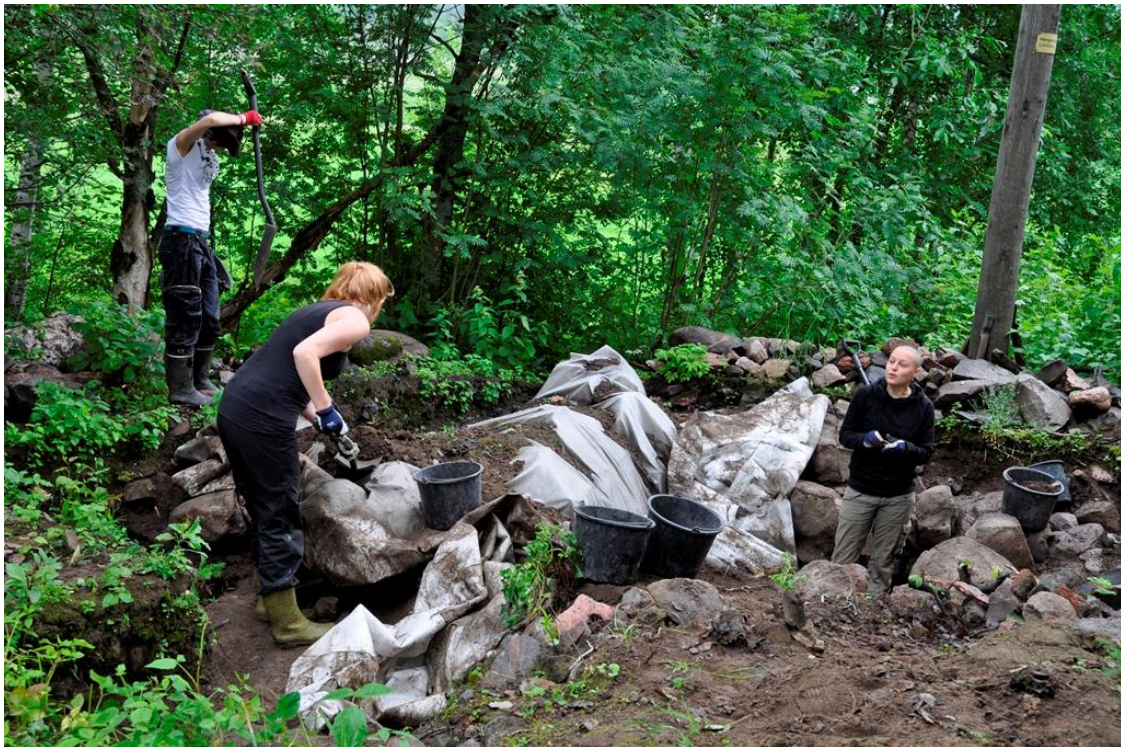
Kun varhaisimpien verotuksellisten lähteiden tietoja verrataan Kerkkosen Tallinnasta keräämiin tietoihin Mårtensbyn asukkaista (Kerkkonen 1959: 111–113), on mahdollista löytää yhteyksiä kylän veronmaksajien ja talonpoikaispurjehduksen harjoittajien välillä. Vanhimman maakirjan (KA 2920) Göran Bonde on ilmeisesti Göran vanhemman poika.

Tätä oletusta tukee myös se, että vuoden 1548 Porvoon läänin kymmenysluettelosta (KA 2969: 17), jossa mårtensbyläiset on sijoitettu Winittebyn alle, löytyy ensimmäisenä mårtensbyläisenä, tosin yliviivattuna, nimi Lillen Örinson – Kerkkosen mukaan Lille oli Göran nuoremman lisänimi. Kerkkonen pitääkin Göran Bonde nuorempaa ja kymmenysluettelon Lillen Örinsonia samana henkilönä (Kerkkonen 1965: 69).

Myös Kvarnbackan ensimmäinen tunnettu veronmaksaja, Jöns Persson, saattaisi kuulua Bonde-sukuun. Göranin Per-veljen Anna-vaimo meni ensimmäisen miehensä kuoltua naimisiin Kvarnbackasta kotoisin olevan Jöns Larssonin kanssa. Voi siis olla mahdollista, että Kvarnbackan vuoden 1540 isäntä olisi Göranin Per-veljen poika, ja häntä myöhemmin seuraavat Mickell ja Mats Jönsson joko hänen poikiaan tai poikia Annan ja Jöns Larssonin avioliitosta. Jöns Larsson oli itsekin mukana harjoittamassa talonpoikaispurjehdusta ja sai Ficken tilikirjoissa myös lisänimekseen Bonde (Kerkkonen 1959: 112).

4. Kaivaukset

Vuoden 2012 Lillaksen kaivauksilla jatkettiin vuonna 2011 paikalla aloitettuja kaivauksia. Vuonna 2012 jatkettiin vuonna 2011 kesken jääneiden kaivausalueiden tutkimista ja avattiin uusia kaivausalueita. Kokonaan uusia kaivausalueita avattiin ainoastaan yksi, alue 8, mutta edellisenä vuonna avattuja alueita 3, 4 ja 6 laajennettiin kaikkia. Tutkittavaa aluetta kertyi vuonna 2012 yhteensä 77,25 m². Tästä 32,32 m² oli edellisenä kesänä avattuja alueita, joiden kaivamista jatkettiin, ja 46,93 m² täysin uusia alueita.

Kuva 4. Vuoden 2012 tutkimukset aloitettiin poistamalla edellisvuoden kaivausalueiden päällä olleet routakankaat. Kuvassa vasemmalta Elina Terävä, Tanja Laine ja Reija Penttinen.

Kaivausten tavoitteena oli selvittää miten Lillaksen tontilla oli asuttu vuosisatojen saatossa. Toiveena oli myös, että löydettäisiin rakenteita, jotka ajoittuisivat keskiajalle. Koska Lillaksen tilan historia on suhteellisen hyvin tunnettu 1500-luvulta lähtien, tutkimuskysymyksenä oli lisäksi historiallisten lähteiden ja arkeologisten tutkimustuloksien keskinäinen vertaaminen.

Kaivausalueiden nimeämisessä jatkettiin edellisvuonna aloitettua numerointia. Koska vuonna 2011 Lillakselle avattiin seitsemän kaivausaluetta, nimettiin vuonna 2012 avattu uusi kaivausalue alueeksi 8. Muut vuonna 2012 avatut kaivausalueet olivat laajennuksia vuonna 2011 avatuille alueille 3, 4 ja 6. Kaivausalueiden paikat valittiin vuoden 2011 havaintojen perusteella.

Alue 3 sijaitsi Lillaksen kumpareen länsireunalla. Paikalla havaittiin vuonna 2011 pusikon raivaamisen jälkeen uuninpohja, jonka ympärille avattiin kaivausalue 3. Kaivausalueen tutkiminen jäi kesken, joten vuonna 2012 jatkettiin uuninpohjan tutkimista. Uunin etelä ja länsipuolille avattiin 8 m² lisää aluetta ja alueen itäreunaan tehtiin 2 m² kokoinen laajennus. Kaivausalue 3 oli laajennuksineen yhteensä 30 m² suuri.

Alue 4 avattiin vuonna 2011 Lillaksen kumpareen itäreunalle, jossa sijaitsi vanha kellarirakenne. Koko kellarirakennetta ei saatu vuonna 2011 tutkittua, sillä rakenteen länsiseinämän päällä sijaitsi iso kivi, jota ei saatu lihasvoimin siirrettyä. Kivi saatiin kuitenkin siirrettyä koneellisesti vuoden 2011 kaivausten loppuksi, joten vuonna 2012 päätettiin jatkaa kellarirakenteen länsiosan tutkimista. Aluetta 4 laajennettiin tällöin 4 m² länteen. Kaivausten edetessä tutkittiin myös laajennuksen pohjoispuolella vuonna 2011 kesken jäänyttä 4 m² kokoista aluetta, joten yhteensä alueella 4 tutkittiin vuonna 2012 8 m².

Alue 6 avattiin vuonna 2011 Lillaksen kumpareen koilliskulmaan, alaspäin viettävän rinteeseen juurelle. Kaivausalueen pohjoispuolella sijaitsi kiviröykkiö, joka luultavasti oli myös vanha uuninpohja. Aluetta 6 laajennettiin vuonna 2012 edellä mainitun kiviröykkiön suuntaan ja lisäksi tutkittiin vuonna 2011 kesken jääneitä maakerroksia. Aluetta laajennettiin yhteensä 19,5 m² vuoden 2011 kaivausalueen luoteispuolelle, ja lisäksi edellisenä vuonna avatulla alueella kaivamista jatkettiin 5,7 m² kokoisella alueella.

Alue 8 avattiin alueen 3 länsipuolelle. Ennen alueen avaamista paikalta raivattiin aluskasvillisuutta sekä kaivettiin kolme koekuoppaa (koekuopat 43–45). Maastomuotojen ja koekuoppien perusteella päätettiin alue 8 avata koekuoppien 44 ja 45 ympärille. Alue 8 sijaitsi yhdellä Lillaksen kumpareen korkeimmista paikoista kumpareen länsireunalla ja oli kooltaan 10 m².

Kaivausalueiden lisäksi Lillaksen kumpareelle avattiin myös vuonna 2012 muutamia koekuoppia. Koekuoppia avattiin yhteensä kymmenen kappaletta ja niidenkin osalta jatkettiin vuonna 2011 aloitettua numerointia. Näin vuoden 2012 koekuopat saivat numerot 43–52.

Kaivausmenetelmät, luettelointi ja analyysit

Kaivausten dokumentoinnissa sovellettiin yksikkökaivausmenetelmää. Yksikkö- ja rakennekuvaukset sekä niiden stratigrafia ovat esiteltynä liitteissä 3–6. Löydöt otettiin kentällä yleensä talteen yksiköittäin ja niiden sisällä koordinaattiruuduittain. Poikkeuksena ovat olleet muutamien hyvin pienialaisten yksiköiden, joissa koordinaattiruutujen käyttöä ei katsottu järkeväksi. Osalle löydöistä on mitattu tarkat koordinaatit taittomitoilla koordinaattiruutujen reunoista. Valtaosa kaivauksilla tutkituista maamassoista seulottiin. Seulan silmäkoko oli 5 mm.

Kaikki säästetyt löydöt on talletettu Kansallismuseon kokoelmiin numeroilla KM 39163:1–1693. Ensin luettelossa ovat ns. esinelöydöt numeroilla KM 39163:1–1113,

sitten säästetyt palaneet luut KM 39163: 1114–1235, palamattomat luut KM 39163: 1236–1553, kuonat KM 39163: 1554–1609 ja lopussa yhdessä luettelossa palaneet savet, tiilet ja laasti KM 39163:1610–1693. Savitiivisteiden ja tiilenkappaleet ovat samassa luettelossa, sillä niitä on ollut hankala erottaa toisistaan täysin varmasti. Laastia kaivauksilta on talletettu hyvin vähän ja se liittyy läheisesti Mårtensbyn tiilirakenteisiin, minkä takia laastin kappaleet löytyvät samasta luettelosta savien ja tiilien kanssa.

Kuva 5. Emma Hartikka seuloa Lillaksen maamassoja.

Osa löydöistä on poistettu esimerkiksi suuren löytömassan vaatiman säilytystilan puutteen takia. Poistaminen koskee lähinnä moderneja metallilöytöjä tai rautanauvoja, joiden konservointiin resurssit eivät riitä, osaa huonommista konteksteista tulleita luita sekä tiilen, savitiivisteiden ja laastin kappaleita, joita kaivauksilta löytyi valtavat määrät. Suurin osa tiilistä poistettiin jo kentällä kaivausvaiheessa, mutta ennen poistoa kentällä tiiltien määrä mitattiin suuntaa-antavasti ämpäreillä litroissa. Jälkitöissä ämpäreiden litrat muutettiin grammoiksi punnitsemalla yksi litra tiiliä 100 g tarkkuudella ja kertaamalla saatu luku dokumentoitujen litramäärien kanssa. Luetteloissa esiintyviin poistettujen tiiltien painoihin tulee siis näiltä osin suhtautua tietyin varauksin. Tiedot kentällä poistetuista tiilistä löytyvät kontekstin mukaisista paikoistaan savi-, tiili ja laastiluettelosta, mutta ne on luetteloissa erotettu omaan sarakkeeseensa erilleen saman ruudun tarkemmin punnitusta materiaalista. Kaikista poistetuista löydöistä on luettelointitiedot, minkä lisäksi poistetut esinelöydöt on valokuvattu (liite 11).

Esinelöytöjen luettelointijärjestys on määräytynyt ensin alueen, sitten yksikön, päämateriaalin, materiaalin, X-koordinaatin, Y-koordinaatin ja viimeiseksi lajin mukaan, sillä lajitunnistukset ovat hieman epävarmoja mm. löytöjen fragmentaarisuuden takia.

Materiaalissa on noudatettu seuraavanlaista järjestystä: hopea, kupariseos, lyijy / tina, rauta, posliini, fajanssi / majolika, kivitavara, punasavi, valkosavi, harmaasavi, savi, lasi, opaali / luulasi, luuesineet, puu, kiviesineet, piit, kvartsit, simpukat. Mikäli esinelöytöjen laji, kuten astialasi ja ikkunalasi tai punasaviastiat ja kaakelit, on pystytty melko varmasti tunnistamaan, ne on erotettu eri alanumeroille. Kaikissa pienissä löytöfragmenteissa tunnistaminen ei ole kuitenkaan ollut mahdollista. Toisin kuin viime vuonna, eri astioista peräisin olevia keraamiset ja lasiset sirpaleet on pyritty erottamaan eri alanumeroille. Saman ruudun keramiikan paloja ja lasinpaloja on yhdistetty vain silloin, kun ei voida oikein varmasti sanoa, ovatko ne nyt samaa tai eri esinettä tai kun niissä ei ole mitään erityispiirteitä, kuten selkeitä säilyneitä pintoja tai muotoa.

Esinelöydöistä on pyritty mittaamaan oleellisilta tuntuvia mittoja. Astioiden suun ja pohjan halkaisijat on mitattu kaikista paloista, joista se on tuntunut järkevältä. Mikäli esineessä ei ole tuntunut olevan muuta erityistä mitattavaa, on siitä otettu suurin halkaisija ja paksuus, jotta esineen koosta saisi jonkin käsityksen. Jos alanumerolla on useita fragmentaarisia löytöjä, on esimerkiksi löytöjen halkaisijoista ja paksuuksista mitattu ajan ja tekstin tilan säästön vuoksi vain pienimmät ja suurimmat mitat, joiden välissä palojen koot liikkuvat. Löydöistä on punnittu yhdellä alanumerolla olevien löytöjen kokonaispaino. Painot saattavat heitellä todellisuudesta, jos ne on punnittu puhdistuksen jälkeen hieman kosteina.

Kaikki säästetyt metallilöydöt, lasihelmet ja yksi maalattu lasin pala tarkastettiin ja konservoitiin alkuvuodesta 2013. Konservointi suoritettiin ammattikorkeakoulu Metropolian ja Vantaan kaupunginmuseon tiloissa ja konservoinnista vastasi konservaattori Nora Salonen. Metallilöydöt on luetteloitu, punnittu ja mitattu ennen konservointia, minkä takia esineiden kuvaukset ovat vielä epätarkkoja ja konservoinnin jälkeinen paino saattaa olla eri kuin löytöluetteloissa. Löytöjen tunnistamisessa ovat auttaneet FM Frida Ehrnsten, dosentti Georg Haggrén, FM Esa Hertell sekä FM Jyrki Lammi dosentti Antti Vuoren avustuksella.

Alueelta otettuja makrofossiilinäytteitä tutkittiin yhteensä 14 ja lisäksi määriteltiin 5 hiiltymätöntä puun kappaletta. Makrofossiili- ja puunäytteet analysoi FM Santeri Vanhanen. Luuanalyysin kaivauksilta löytyneelle luumateriaalille teki FM Hanna Kivikero. Ajoitusnäyte analysoitiin Helsingin yliopiston ajoituslaboratoriossa. Raportit analyyseistä löytyvät Museoviraston arkistosta, alkuperäisen kaivauskertomuksen liitteenä. Kaivauksilla otetut digitaaliset kuvat luettelointiin Vantaan kaupunginmuseon Doris-tietokantaan numeroilla 1063:1–168.

Raportintekohetkellä ovat ajoitusnäytteen ja luunäytteiden analysointi vielä kesken. Analyysien tulokset tullaan liittämään alkuperäisen raportin mukaan heti kun ne valmistuvat.

Tekninen dokumentointi

Kesän 2012 kaivauksilla käytössä oli Vantaan kaupungin Geodimeter 600 -sarjan takymetri. Takymetrin asemoinnissa käytettiin kesällä 2011 ja 2012 kohteelle takymetrin avulla tehtyjä apukiintopisteitä, jotka on luotu Vantaan kaupungin mittausosaston tasokiintopisteiden avulla.

Pisteiden tiedot ovat seuraavat:

Kiintopiste	X	Y	Z
AKP10	86662,255	49060,096	25,327
AKP11	86659,630	49048,125	25,071
AKP12	86676,591	49010,204	25,397
AKP13	86698,785	49037,962	26,678
AKP14	86717,297	49037,565	26,783
AKP15	86704,072	49060,089	26,372
AKP16	86721,283	49057,842	24,642
AKP17	86677,945	49069,683	26,274

Tasokiintopisteet ovat koordinaattijärjestelmä VVJ:ssä, jota Vantaan kaupunki käyttää. Korkeusjärjestelmänä on N 43.

Kaivauksilla takymetriä käytettiin pääasiassa kaivausalueiden paikalleen mittaamiseen niin, että kaivausalueiden kulmat sijoitettiin VVJ:n tasakoordinaatteihin. Lisäksi maastonmuotojen perusteella sijoitetut koekuopat dokumentoitiin mittaamalla niiden kulmat takymetrillä. Riittävänä asemointitarkkuutena mittausdokumentoinnissa pidettiin alle senttiin jäävää pistevirhettä.

Vaaitukset kaivauksilla hoidettiin vaaituskojeella. Korkeuskiintopisteestä numero 1002 jonka korkeus on 26,14 m mpy (korkeusjärjestelmä N43 kuten tasokiintopisteilläkin). Lisäksi vaaitaessa käytettiin korkeuskiintopisteen perusteella vuosina 2011 ja 2012 luotuja apukiintopisteitä.

Takymetrimittaukset purettiin 3DWin-ohjelmalla ja käsiteltiin Vantaan kaupungin käyttämässä Microstation V8i-ohjelmassa.

5. Kaivaushavainnot

Vantaan Mårtensbyn Lillaksen kylätontilla tutkittiin vuonna 2012 yhteensä neljää eri kaivausalueetta, alueet 3, 4, 6 ja 8. Tämän lisäksi Lillakselle avattiin kymmenen uutta koekuoppaa. Kaikki kaivausalueet ja koekuopat sijaitsivat Lillaksen tonttikumpareella. Kumpareen kaivausalueiden paikat valittiin vuoden 2011 tutkimusten perusteella sekä havaittujen maastomuotojen ja kumpareelle kaivettujen koekuoppien perusteella Koekuoppien sijainnit mitattiin lopuksi takymetrillä.

Koekuopat

Koekuopat 43–52 avattiin kaikki Lillaksen tonttikumpareelle. Koekuoppien tarkoituksena oli täydentää kuvaa tontilla sijaitsevista maakerroksista. Toiveena oli löytää kumpareelta lisää merkkejä kulttuurikerroksista ja eritoten keskiaikaan liittyviä kerroksia. Koekuopat avattiin pääosin alueille, joita ei vuoden 2011 aikana ehditty koekuopittaa. Koekuoppia varten jouduttiin tonttikumpareelta raivaamaan jonkin verran aluskasvillisuutta.

Koekuoppia kaivettiin sekä 0,5 x 0,5 m että 1 x 1 m kokoisia. Koekuoppien sijainnit näkyvät kaivausraportin liitteenä olevassa yleiskartassa (liite 1). Lisäksi koekuoppien lounaiskulmien koordinaatit löytyvät alla olevista kuvauksista

Koekuopista esiin tulleet löydöt talletettiin koekuopittain ja löytötietoihin talletettiin mahdollisuuksien mukaan myös koekuoppien kerrostietoja. Osa pintakerroksen moderneista löydöistä poistettiin jo kenttätöiden aikana.

Koekuopista talletettiin joitakin löytöjä, jotka suurimmaksi osaksi tulivat koekuoppien pintakerroksista. Esinelöytöluetteloon koekuoppien löydöt on luettelointu alanumeroille KM 39163: 1–40. Lähinnä koekuopista löytyi melko modernia astia- ja tasolasia sekä punasavikeramiikkaa, hiukan fajanssia ja muutama kvartsi, yksi liitupiipun varren katkelma (KM 39163: 23) koekuopasta 48 ja yksi kaakelin pala (KM 39163: 28) koekuopasta 49. Aineisto oli siis hyvin tyypillistä koko saarekkeen kaivausaineistoon nähden. Muutamia erikoisempiakin löytöjä koekuopista saatiin talteen. Koekuopasta 46 löytyi jonkin tyyppinen solki tai muu sen tyylinen esine (KM 39163: 1) ja koekuopasta 48 solki, jossa on kaksi neulaa (KM 39163: 18). Koekuopasta 49 löytyi kulmikkaan passglasin reunapala (KM 39163: 32), joka ajoittune 1500-luvun lopulle tai 1600-luvun alkuun. Passglasia on löytynyt useampia paloja myös muualta Lillaksen saarekkeelta. Uudempaa koekuoppien löytöaineistoa edustaa sen sijaan pieni mustepullo (KM 39163: 39), jonka kaulan juuressa pulloa kiertää kohoteksti BARNENGEN. Barnengenin tehdas valmisti mm. mustepulloja ainakin vuosina 1921–1944. Ajoitus menee siis melko yhteen viime vuonna löytyneen Akvilan tehtaan mustepullon (KM 2011018: 206) kanssa.

Kaivausten päätyttyä kaikki Lillaksen alueelle kaivetut koekuopat täytettiin uudelleen samalla maa-aineksella, joka niistä oli poistettu. Seuraavassa on esitelty koekuoppien maakerrokset koekuopittain:

Koekuoppa 43 (X= 86704,19, Y= 49037,92)

Koekuoppa 43 avattiin alueen 3 lounaispuolelle. Ennen kuopan avaamista, alueelta piti poistaa aluskasvillisuutta. Kuoppa oli kooltaan 0,5 x 0,5 m ja noin 30 cm syvä. Pintaturpeen paksuus oli noin 5 cm. Pintaturpeen alta paljastui noin 25 cm paksu kerros tiivistä harmaanruskeaa hiekkaa. Kerros vaihtui pohjalla sijainneeseen vaaleanharmaaseen pohjahiekkaan. Löytöinä harmaanruskeassa sekoittuneessa hiekassa oli palamatonta luuta, palanutta savea, tiiltä ja lasia.

Koekuoppa 44 (X= 86705,62, Y= 49038,32)

Koekuoppa 44 sijaitsi alueen 3 länsipuolella. Kuoppa oli kooltaan 0,5 x 0,5 m ja syvyydeltään 18 cm. Pintaturpeen paksuus oli 3 cm. Pintaturpeen alta paljastui 10-15 cm paksu kerros tummanruskeaa hiekkaa. Kerroksessa oli löytöinä palamatonta luuta, palanutta savea sekä tiiltä. Kuopan kaivaminen keskeytyi pohjalla sijaitseviin paksuihin kiviin. Kaivausalue 8 avattiin koekuopan ympärille.

Koekuoppa 45 (X= 86707,84, Y= 49036,56)

Koekuoppa 45 sijaitsi niin ikään alueen 3 länsipuolella. Kuoppa oli kooltaan 0,5 x 0,5 m ja syvyydeltään 22 cm. Pintaturpeen paksuus oli 5 cm. Pintaturpeen alta tuli 17 cm paksu kerros tiivistä tummanruskeaa hiekkaa, jossa oli runsaasti tiiltä, palanutta savea ja palamattomia luita. Kerroksesta löytyi myös lasia ja nauvoja. Kuopan kaivaminen keskeytyi järeisiin kiviin kuopan pohjalla. Kaivausalue 8 avattiin koekuopan ympärille.

Koekuoppa 46 (X= 86713,03, Y= 49051,77)

Koekuoppa 46 avattiin alueen 3 itäpuolelle, itään viettävän rinteeseen yläpäähän. Kuoppa oli kooltaan 1 x 1,20 m ja oli enimmillään noin 45 cm syvä. Kuopan pintamulta oli paksuudeltaan noin 10–15 cm. Pintamullan alla oli noin 10 cm paksu kerros harmaanruskeaa hiekkansekaista savea, joka vaihtui pohjamaaksi. Kuopan pohjamaa oli vaaleanruskeaa hiekan- ja siltinsekaista savea. Koekuopan luoteiskulmassa erottui vuonna 2011 kaivetun koekuopan 19 itäosa.

Koekuoppa 47 (X= 86716,16, Y= 49056,11)

Koekuoppa 47 avattiin koekuopan 46 itäpuolelle, itään päin viettävään rinteeseen. Kuoppa oli kooltaan 1 x 1 m ja oli enimmillään noin 35 cm syvä. Kuopan pinnassa oli noin 10–15 cm paksu pintamultakerros. Pintamullan alla oli noin 15–20 cm paksu kerros tummanharmaata tiivistä hiekkansekaista savea. Kuopan pohjalla oli vaaleanruskeaa siltinsekaista savea.

Koekuoppa 48 (X= 86715,97, Y= 49061,41)

Koekuoppa 48 sijaitsi itään päin viettävässä rinteessä, paikassa joka muodosti maastossa erottuvan pienen terassin. Koekuopan yläpuolella etelässä sijaitsi kaivausalue 4. Kuoppa oli kooltaan 1 x 1 m ja oli enimmillään noin 40 cm syvä. Kuopan pintamultakerros oli noin 10–15 cm paksu. Pintamullan alla oli noin 10–25 cm paksu kerros harmaata savensekaista hiekkaa. Kuopan pohjalla oli vaaleanruskeaa savensekaista silttiä.

Koekuoppa 49 (X= 86727,89, Y= 49050,65)

Koekuoppa 49 avattiin kaivausalueen 6 länsipuolen ja vuoden 2011 alueen 3L koillispuolen väliin jäävälle alueelle. Kuoppa oli kooltaan noin 1 x 1 m ja enimmillään noin 45 cm syvä. Kuopan pintamultakerros oli noin 25 cm paksu ja koostui mullan- ja hiekansekaisesta savesta. Löytöinä pintamullasta oli mm. tiiltä, palanutta savea, veitsen katkelma ja punasavikeramiikan kappale. Pintamullan alla oli noin 20 cm paksu kerros likaisen kellertävää hiesunsekaista savea. Aivan kerroksen pinnasta, tai mahdollisesti edellisen kerroksen pohjasta, löytyi pala passglasia. Muuten kerros oli hyvin vähälöytöinen. Kuopan pohjalla oli peruskallio. Kuopan löytöaineisto oli hyvin sekoittunutta ja muistutti vuoden 2011 alueen 3L tunkioksi tulkitun aluetta sekä löydöiltään että maakerroksiltaan. Kuoppa saattoi sijaita tunkion laitamilla.

Koekuoppa 50 (X= 86675,07, Y= 49059,77)

Koekuoppa 50 avattiin Lillaksen kyläkumpareen lounaiskulmaan, kumpareen etelälaidalla sijaitsevan kiveyksen eteläpuolelle. Kuoppa oli kooltaan 0,5 x 0,5 m ja oli enimmillään noin 20 cm syvä. Kuopan pinnassa oli 10–20 cm paksu tiivis vaaleanharmaa juurien sekoittamaa hiekan- ja kivensekaista savea. Kuopan pohjalla oli tiivis harmaa savi, joka ei kuitenkaan näyttänyt vielä pohjamaalta. Savi oli kuitenkin niin tiivistä ja kovaa, että kaivamista oli hankala jatkaa, joten saven kaivaminen jätettiin kesken.

Koekuoppa 51 (X= 86672,80, Y= 49067,42)

Koekuoppa 51 avattiin Lillaksen tontin eteläpäättyyn, koekuopan 50 itäpuolelle. Kuoppa oli kooltaan noin 0,5 x 0,5 m ja oli noin 25 cm syvä. Kuopan pinnassa oli noin 15 cm paksu kerros likaisenharmaata juurien sekoittamaa hiekan- ja pikkukivensekaista savea. Sen alla oli tiivis harmaa savi. Savi ei ollut puhdasta, vaan seassa oli hiilenpalasia. Savessa oli myös yksittäisiä nyrkinkokoisia kiviä. Kuopan pohjataso ei ollut vielä pohjamaata, mutta kivikovan saven kaivamista ei koettu tulokselliseksi.

Koekuoppa 52 (X= 86685,52, Y= 49073,11)

Koekuoppa 52 avattiin Lillaksen kylätontin kaakkoisosaan, jyrkän kallion juurelle. Kuopan vieressä oli erotettavissa lahoja hirsii paikalla aikaisemmin olleesta ladosta. Koekuoppa oli kooltaan 0,5 x 0,5 m ja yhteensä noin 35 cm syvä. Pintaturpeen paksuus oli noin 10–15 cm. Pintaturpeen alta alkoi vaaleanharmaa tiivis savi. Savi ei ollut heti pinnasta täysin puhdasta, mutta vaihettui puhtaaksi noin 5 cm jälkeen. Savi sijaitsi

suoraan peruskallion päällä. Peruskallio kaivettiin esiin kuopan länsilaidassa, jossa se vietti jyrkästi itään. Koekuopan löydöt tulivat kaikki ensimmäisen 15 cm matkalta, eli pintaturpeesta ja saven pinnasta.

Kaivausalueet

Lillaksen kyläkumpareella tutkittiin neljää kaivausaluetta, alueita 3, 4, 6 ja 8. Näistä alueista alueilla 3, 4 ja 6 oli tehty tutkimuksia myös vuonna 2011. Ainoastaan alue 8 oli vuodelle 2012 kokonaan uusi kaivausalue.

Alue 3

Alue 3 avattiin kyläkumpareen keskialueelle, jossa maan pinnalle erottui vuonna 2011 aluskasvillisuuden raivaamisen jälkeen matalana kumpareena vanha uuninperustus (R3-1). Paikka oli kyläkumpareen näkyvimmällä paikalla ja oli oletettavaa, että paikalla oli joskus sijainnut Lillaksen tilan päärakennus.

Laajennukset Alue 3B ja 3C

Alueen 3 kaivaminen jäi kesken vuoden 2011 kaivauksissa, joten sitä jatkettiin kesän 2012 kenttätöiden aikana. Alueen länsi-, etelä- ja itäpuolelle tehtiin pienet laajennukset, jotka kaivettiin ensin samalle tasolle muun alueen kanssa, ennen kuin jatkettiin koko alueen kaivamista syvemmälle. Alueen etelä- ja länsipuolelle avattiin koko alueen pituudelta sitä kiertämään metrin leveä laajennus (alue 3B), jonka avulla haluttiin saada esille uuninperustuksen R3-1 länsireuna, sekä mahdollisesti lisää puita lattiatasoista R3-11, R3-14 ja R3-34. Tämä laajennus oli pinta-alaltaan noin 8 m². Myös alueen itäreunaan avattiin 2 m² kokoinen laajennus pohjoiseen edellisenä kesänä kaivetusta alueesta. Tämän alueen 3C tarkoituksena oli varmistaa seinälinjan R3-30 jatkuminen pohjoiseen ja sen suhde uuninperustukseen R3-1.

Pintamullan alta molemmilta alueilta tuli esille samat yksiköt kuin edellisenäkin vuonna: savensekaista hiekkaa Y3-2 alueen reunoilla ja tiilimurskan- ja savensekaista hiekkaa Y3-3 uunirakenteen päältä ja reunoilta. Alueella 3C oli suuri kanto, minkä takia vuonna 2011 aluetta ei ollut otettu mukaan kaivausalueeseen. Nyt kanto päätettiin poistaa. Koska juuret menivät suhteellisen syvälle, suurin osa yksiköstä Y3-3, ja osittain myös soransekainen hiekka Y3-6 lähtivät kannon mukana sen alueelta. Yksikössä Y3-3 oli useampia lähes ehjiä tiiliä aivan alueen lounaiskulmassa (piirretty vuoden 2011 profiiliin), mutta ne eivät muodostaneet rakennetta vaan olivat irtonaisina yksikössä.

Alue 3B

Alueen 3B eteläosassa yksikön Y3-2 alta esille tuli sama saven- ja siltinsekainen hiekka Y3-4 kuin edellisenäkin vuonna. Vuonna 2011 löydettyä lattiatasoa R3-11 ei kuitenkaan

tänä vuonna saatu enää yksikössä olevaa puusilppua ja muutamia hieman suurempia paloja lukuun ottamatta lisää esille, vaan sen paremmin säilyneet osat olivat rajautuneet edellisvuonna tutkitulle alueelle.

Kuva 6. Alue 3 laajennuksineen.

Alueen 3B pohjoisosissa esille alkoi Y3-2 poistamisen jälkeen tulla uuninperustuksen R3-1 länsireunaa, sekä siihen liittyviä yksiköitä kuten rakenteen kivien väleissä ollut irtonainen karkea hiekka Y3-19 ja tiilimurskaneikainen savi Y3-20. Savi rajautui pienelle alueelle, joka jatkui uunin pohjoisreunalla suurin piirtein samaa linjaa länteen päin kuin vuoden 2011 alueella. Savessa oli muutama suurempi kivi (noin 15x15 cm) aivan Y3-19 rajalla, jotka poistettiin savea kaivettaessa dokumentoimatta. Saven alta esille tuli kaksi pientä maatuneen puun palasta, joiden koot olivat 16x6x2 cm ja 15x7x2 cm. Saven alta löytyi myös kaivettaessa kivikautisen kirveen tai vastaavan esineen katkelma, joka voisi olla Mårtensbyssä jo toinen esimerkki taikakaluista, joita on piilotettu seinänperustusten tai lattioiden alle (vrt. vuonna 2011 löytynyt kivitaltta KM2011018:406).

Aivan laajennuksen luoteiskulmassa esille tuli pienellä alueella hiekan- ja siltinsekaista savea Y3-42, jonka todettiin syvemmälle kaivaessa olevan samaa yksikköä kuin Y3-33, joten löydöt otettiin loppukerroksesta talteen yksikkönä Y3-33.

Laajennuksen 3B alueella, aivan uuninperustuksen R3-1 lounaiskulman kohdalla oli jo pintakerroksista löytynyt paljon modernia löytöaineistoa, kuten metalliputken palasia, muttereita, kirkasta puristelasia yms., ja syvemmälle kaivettaessa paikalta paljastuikin modernin puisen sähköpylvään jäänteet kiviperustuksineen (R3-41). Rakenne oli kaivettu vanhempien kulttuurikerrosten läpi ja sen muodostaman kuopan alueella täyttönä oli

mullansekaisista hiekkaa (Y3-40), johon oli sekoittunut myös vanhaa pintamaata, yksiköitä Y3-4, Y3-19 ja Y3-15 sekä siltilinssejä ja tiilimurskaa. Vaikuttikin siltä, että rakenteen tieltä kaivetut maat oli laitettu takaisin kuoppaan kun rakenteen kivet oli ensin aseteltu sinne. Tämä aiheutti sen, että noin reilun puolen metrin alueella rakenteen ympärillä oli mahdotonta saada yksiköitä kunnolla kiinni, vaan ne tuntuivat olevan sekaisin ja toistensa kanssa sikin sokin ja lomittain. Tällä alueella löydöt otettiin talteen usean yksikön tarkkuudella, sekoittuneina kerroksina. Yksikkö Y3-40 jatkui syvimmälle aivan puupylvään vieressä, ja aivan sen vierestä tuli löytöinä mm. muovia, peltiä ja kangasta.

Itse sähköpylvään jäänteet (R3-41) oli halkaisijaltaan noin 18 cm, ja puu oli suhteellisen hyvin säilynyttä. Säilyneen osan pituus oli 62 cm. Pylvään ympärille oli ladottu suuria luonnonkiviä (noin 20x20 cm kokoisista aina 30x30 cm kokoisiin) sitä tukemaan. Kivikertoja oli ainakin neljä päällekkäistä, joista alin jäi vielä odottamaan seuraavan vuoden kaivauksia.

Yksiköiden Y3-4 (saven- ja siltilinsseinen hiekka) ja Y3-18 (savensekainen hiekka) epäiltiin jo vuoden 2011 aikana olevan käytännössä samaa yksikköä ja laajennusten yhdistäessä alueet tämän todettiin pitävän paikkansa. Yksiköiden Y3-4 ja Y3-18 alta tuli esille siltilin- ja savensekainen hiekka Y3-15. Alueen 3B lounaiskulmassa yksikkö oli ohuena kerroksena pohjasiltin Y3-17 päällä. Aivan sen pohjoispuolella oli pienellä alueella laastia (katso kartta 5), sekä laastialueen pohjoispuolella suuri kivi aivan länsiprofilissa kiinni. Myös kivessä oli laastia kiinni, joten se selvästi oli osa jotakin rakennetta. Lähellä sähköpylvään jäänteitä (R3-41) Y3-15 oli hyvin nokista.

Siltin- ja savensekaisista hiekkaa Y3-15 kaivettaessa alueella 3B esille tuli muutamia huonosti säilyneitä puita, jotka korkeutensa puolesta olivat osa lattiatasoa R3-14. Y3-15 alta esille tuli saven- ja hiekkansekainen siltti Y3-32 kuten edellisen vuoden kaivauksissakin. Tänä vuonna yksiköiden välinen ero oli kuitenkin epäselvempi: Y3-32 oli paljon vaaleampaa ja erottui yksiköstä Y3-15 lähinnä vain savisemman koostumuksensa perusteella. Tähän selityksenä on todennäköisesti se, että vuonna 2011 kyseiset yksiköt kaivettiin sateisen loppukesän aikaan, kun ne taas nyt kaivettiin kuivemman keskikesän keleissä. Yksikkö Y3-32 oli selvästi kaivettu läpi pohjasiltistä Y3-17, joka kiersi kulttuurikerroksen aluetta sen eteläpuolella (katso kartta 6).

Yksikköä Y3-32 kaivettaessa saatiin esille myös muutamia hyvin pieniä ja huonokuntoisia puita, jotka olivat osa lattiatasoa R3-34. Tämän avulla myös tänä vuonna pystyttiin yksikkö jakamaan kahteen osaan Y3-32A ja B. Y3-32B:n poistamisen jälkeen koko kaivausalue oli samassa tasossa. Esillä olivat yksiköt Y3-36, Y3-37 ja Y3-38, jotka rajautuivat käytännössä lähes kokonaan vuonna 2011 avatun alueen kohdalle – ulottuen vain vähän laajennuksen 3B alueelle. Pohjamaa Y3-17 kiersi näiden yksiköiden etelä- ja länsipuolella, joten oli selvää, että yksiköt Y3-36 ja Y3-37 olivat kaivettu siitä läpi kuopalle. Raja pohjamaan kanssa oli todella selvä. Yksikkö Y3-38 paljastui laajennuksen avulla pohjamaaksi Y3-17. Sähköpylvään R3-41 ympärillä Y3-40 ja muiden sen kaivamisen aikana muodostuneiden sekoittuneiden kerrosten alta esille tuli hyvin nokinen pinta, joka kiersi myös uunirakenteen R3-1 eteläpuolelle kapealla alueella. Koska sähköpylvään rakentaminen oli pahasti sotkenut kerroksia alueella, ei nokikerroksen

laajuutta pystytty tarkasti rajaamaan, mutta sen todettiin sukeltavan uuninperustuksen alle. Se saattoi liittyä Y3-36:n reunoja kiertäneeseen nokirantuun tai olla Y3-32:n hiiltynyt pohja. Hiilikerrosta kaivettiin osittain pois R3-41:n eteläpuolelta, koska sen aluksi oletettiin liittyvän siihen, mutta myöhemmin todettiin pylvään kaivamisen tuhonneen myös nokikerrosta. Hiiltyneen kerroksen alta esille tuli saven- ja hiekansekainen siltti Y3-44, jonka pinta oli hyvin läikikäs. Sitä aluksi pidettiin myös pohjasilttinä, kunnes kairan avulla todettiin likaisen läikikkään maan jatkuvan ainakin kairan koko pituuden verran. Yksikkö vaikuttaisi olevan kaivettu yhtä selvärajaisesti ja jyrkästi Y3-17 läpi kuin Y3-36 ja Y3-37. Yksikköä ei ehditty kaivaa kesän kenttätöiden aikana.

Alue 3C

Vuonna 2011 rakenteen R3-1 pohjoispuolisella alueella olleelle savensekaiselle hiekalle annettiin tunnus Y3-18. Yksikkö oli hyvin samankaltaista kuin eteläpuolella ollut Y3-4, ja niiden epäiltiin olevan käytännössä samaa yksikköä. Laajennusten 3B ja C jälkeen varmistuttiin niiden olevan samaa yksikköä, mutta yksiköiden tunnuksot säilytettiin siltti ennallaan. Alueella 3C samassa tasossa tuli esille myös soransekainen hiekka Y3-6 siltti osin kuin se ei ollut lähtenyt kannon poiston yhteydessä. Myös alueella 3C yksikön Y3-18 alta esille tuli siltin- ja savensekainen hiekka Y3-15.

Alueella 3C, samassa tasossa yksikön Y3-15 kanssa, esille tuli noin metrin pituudelta esille seinänperustusta R3-30, joskaan ei yhtä selvänä rakenteena kuin vuonna 2011 kaivetulla alueella. Mahdollisesti päällä ollut suuri kanto oli juurineen rikkonut alla olevaa kivrakennetta. Tällä kohden R3-30 oli käytännössä vain yksi kerros kiviä, ja aivan laajennuksen eteläpäädyssä kivien väleissä oli myös laastia kuten edellisellä vuonnakin. Seinälinja R3-30 tuntui yhdistyvän sopivassa linjassa kivilinjaan, joka tuntui sukeltavan R3-1:n alle (eli R3-46:n kanssa).

Yksikkö Y3-15 puuttui aivan uuninperustuksen R3-1 vierestä, vuonna 2011 kaivamatta jääneellä alueella (R3-1:n ja profiilin väliin jäi silloin liian kapea alue kaivettavaksi). Sen sijaan tällä kohden maa yksikössä Y3-18 oli hyvin karkeahkoa ja jatkui syvemmälle kuin muualla. Osittain Y3-15 alta tuli esille jo pohjasiltti Y3-17, mutta pienellä alueella tuli esille hiekansekainen savi Y3-43, joka vaikutti osittain palaneelle, koska se sisälsi paikoitellen sekä palanutta savea että hiiltä. Yksikön pinnassa oli myös maatonutua puusilppua. Yksikköä ei kaivettu kesän 2012 kenttätöiden aikana.

Koko alue

Kun laajennusten alueet oli saatu samaan tasoon vuonna 2011 kaivetun alueen kanssa, alettiin koko aluetta kaivaa yhtenäisenä. Uuninperustuksen R3-1 eteläpuoli oli jätetty tasoon, jossa oli esillä karkeahko palanut hiekka Y3-36 sekä savensekainen siltti Y3-37. Y3-36:n reunoja kiersi ohut nokirantu. Kaivettaessa yksiköiden määrittelyt tarkentuivat ja muuttuivat. Y3-36 osoittautui olevan vain pinnaltaan palanutta hiekkaa, ja käytännössä se oli tiilimurskan, tiilen palojen, pienten kivien ja laastinsekaisen karkean hiekan sekainen purkukerros tai romahtanut rakenne. Purkumateriaalia oli paikoitellen enemmän kuin

hiekkaa. Yksikköä pinnalla kiertänyt nokirantu sisälsi pääasiallisesti kerroksen löydöt, jotka koostuivat suurelta osin kalanluista ja -suojuista.

Savensekainen siltti Y3-37 oli laajempi kuin vuoden 2011 kaivauksissa oli alun perin ajateltu: kaikki vuoden 2011 karttaan 13 Y3-17?-tunnuksella merkityt alueet olivat yksikköä Y3-37. Yksikössä oli paljon siltti- ja savilinssejä, ja muutenkin sen ainesosat olivat hyvin epätasaisesti jakautuneita (keltaista silttiä, harmaata savea ja tummanharmaata savensekaista hiekkaa sekaisin), mikä oli sotkenut tulkintaa vuonna 2011. Yksikössä oli myös paikoitellen puusilppua, mutta mitään selvää puurakennetta ei esille saatu. Yksikkö oli vähälöytöinen ja todennäköisesti jonkunlainen täyttökerros. Siitä tuli vaikutelma, että joskus oli pohjasilttiä, savea ja vanhaa pintamaata tai kulttuurikerrosta kaivettu ylös ja laitettu sekaisin takaisin kuopan täytteeksi. Yksikkö oli paikoitellen todella tiivistä, varsinkin sen savisemmat kohdat.

Y3-36 ja Y3-37 olivat vierekkäisiä yksiköitä, mutta reunoilta ne olivat osittain limittäin. Sama jatkui vielä alta tulevan nokisen siltinsekaisen hiekan Y3-39:n kanssa, jonka reunat olivat myös lomittain Y3-36:n kanssa. Tästä syystä niiden stratigrafian selvittäminen oli hankalaa, koska ne tuntuivat vuorotellen menevän toistensa alle. Kaikki edellä mainitut yksiköt oli kaivettu pohjamaahan Y3-17, joka tältä suurehkolta alueelta meni kuopalle. Kuopan reunat olivat hyvinkin jyrkät ja kaikki edellä mainitut yksiköt rajautuivat sen sisäpuolelle. Kaikki kolme yksikköä ajoittuivat löytöjensä puolesta 1600-luvulle.

Y3-39 seassa oli epätasaisesti nokialueita, savisempia kohtia ja puusilppua, ja yksikössä oli myös muutama maatuneen puun katkelma, jotka saatiin dokumentoitua (katso kartta 10). Yksikön pohjaosissa oli myös tiiltä, laastia ja kiviä, ja tämä oli todennäköisesti sama taso, jolle vuoden 2011 kenttätöiden aikana kaivettu koekuoppa pysäytettiin.

Yksiköiden Y3-36, Y3-37 ja Y3-39 väliseen stratigrafiaan saatiin selvyys vasta aivan kuopan pohjalla. Kaikki yksiköt olivat paksuja, ja Y3-36 oli paksuimmillaan luoteiskulmassa kuoppaa noin 60 cm. Alimmaisina yksiköistä oli Y3-36 purku- tai romahduskerros, joka tosin eteläreunassa oli todella ohut (vain noin 5-10 cm paksu), ja sen ero Y3-39:n kanssa oli liukuva. Molemmat näistä yksiköistä olivat hyvin irtonaisia, ja Y3-36:n pinta Y3-39:n alla oli tummempi, joten tarkkaa rajaa yksiköiden välille oli mahdotonta tehdä. Ne todennäköisesti liittyivät kuitenkin samanaikaiseen tapahtumaan. Aivan kuopan itäreunassa Y3-39:n alla ei ollut Y3-36, vaan sen alta tuli suoraan koko kuopan alueella pohjimmaisena ollut saven- ja noensekainen hiekka Y3-50. Muutenkin Y3-39 oli itäreunassa ollut koko ajan savisempaa, muistuttaen päällä ollutta yksikköä Y3-37. Y3-39 ja sen päällä ollut Y3-37 kiersivät Y3-36 etelä- ja itäpuolella: kuopan luoteisosassa näitä kahta yksikköä ei siis ollut ollenkaan Y3-36:n päällä, joka täällä tuli esille suoraan Y3-32:n alta. Myös Y3-36:n reunoja kiertänyt nokirantu rajoittui juuri tämän alusta asti erottuneen Y3-36 alueen reunoille.

Aivan kuopan pohjalla, kaikkien yllä mainittujen yksiköiden alla oli siis saven- ja noensekaista hiekkaa Y3-50. Sen raja oli liukuva sekä Y3-39:n että Y3-36:n tummemman pohjan kanssa eteläreunalla kuoppaa. Y3-50 pinta oli korkeammalla reunoilla kuin keskellä aluetta. Yksikkö haisi myös voimakkaasti kalalle, ja siitä tulikin löytöinä paljon

kalansuomuja ja -luita. Muun löytömaterialinsa perusteella se ajoittuisi myös 1600-luvulle. Y3-50 alta tuli pohjamaa Y3-17. Aivan pohjamaan pinnan tuntumassa oli kaksi ehjää tiiltä, joiden alla oli vain noin 1-2 cm paksuudelta Y3-50. Samassa linjassa pohjamaahan muodostui myös S-N-suuntainen porras (katso kartta 12). Pohjamaa oli myös esillä kaikissa muissa kuopan profiileissa, paitsi uuninperustuksen R3-1 alla, sekä aivan kuopan luoteiskulmassa. Sinne suuntaan kerrokset tuntuivat jatkuvan. Onkin hyvin todennäköistä, että koko uuninperustuksen alla oleva alue menee yhtä syvälle kuopalle. Kairaukset sekä Y3-44 kohdalla että uuninperustuksen pohjoispuolella paljastivat paksujen kulttuurikerrosten olemassaolon. Paksuihin kulttuurikerrokseen viittaa myös uunin R3-1 vajoaminen keskikohdaltaan. Uunin R3-1 pohjois- ja itäreuna olivat perustettu pohjamaan Y3-17 päälle, mutta uunin keskiosa näytti olevan kuopan irtonaisen täyttömaan päällä. Tämän takia uuni oli painunut kokoon irtonaisen täyttömaan kohdalla.

Kuva 7. Alueella 3 tutkittu mahdollinen kellarikuoppa. Kuopassa oli runsaasti tiiltä, mutta ainoastaan kuopan oikeassa yläreunassa näkyvät kaksi tiiltä olivat alkuperäisillä paikoillaan.

Uunin alla olevan kuopan ja siihen liittyneiden kerrosten tulkinta oli hankalaa. Y3-36 oli selvästi joko paikalleen romahtanut rakenne tai jostain muualta tuotu purkukerros, jolla kuoppaa oli haluttu täyttää. Myös Y3-37 antoi vaikutelman sekoittuneesta täyttökerroksesta. Paikoitellen yksikköä Y3-36 kaivaessa tuli tunne, että oli kaivamassa jostakin katosta läpi – varsinkin kuopan itäreunassa, yksikön Y3-39 rajalla, jossa oli paljon tiiliä ja suurehkoja kiviä. Mutta mitään selkeää rakennetta ei kuitenkaan saatu esille. Silti ei voida varmastikaan hylätä ajatusta, että paikalla olisi romahtanut tiilistä rakennettu kellaritai vastaava rakenne. Tätä ajatusta tukisi myös kuopan luoteisosassa, jossa lähes suorakaiteenmuotoiselta alueelta puuttuvat muut kuopan täyteenä olleet yksiköt Y3-36 lisäksi. Olisiko tässä voinut olla mahdollinen kellariluukun paikka? Mutta ei voida

aivan täysin sulkea pois vaihtoehtoa, että kuoppa on vain haluttu täyttää ja siihen on käytetty hyväksi purkumateriaalia, joka on voinut olla peräisin vaikka vanhasta uunista tai jostain muusta tiilirakenteesta. Myös nokikerroksen Y3-39 suhdetta purku- ja täyttökerrokseen on vaikea selittää: onko se palanut vanha maanpinta tai lattiataso, joka olisi romahtanut rakenteen mukana – vai vain yksi täyttökerroksista, joka on jostain syystä palanut. Ja miksi kuopan kerrokset sisälsivät niin paljon kalanluita ja -suojuja?

Uuninperustus

Uuninperutuksen R3-1 purkaminen jätettiin vuonna 2011 suuriin laakakiviin, joiden oletettiin olevan rakenteen perustuskivet. Kivien väleissä oli savensekaista hiekkaa Y3-21. Tämän kenttäkauden aikana laajennuksen 3B avulla saatiin esille suurista kivistä muodostunut uuninperustuksen länsireuna, joka dokumentoitiin samassa tasossa laakakivien kanssa. Myös uunin pohjoisreunan kanssa samassa linjassa jatkui suuria kiviä länsiprofiilin varsinaisen uuninperustuksen ulkopuolella. Kivet olivat mahdollisesti uuniin liittyvän rakennuksen seinälinjaa, jolloin uuni olisi ollut aivan rakennuksen seinässä kiinni.

Kuva 8. Uuninperustuksen R3-1 alta löytynyt vanhempi perustus R3-45 oli vajonnut keskustastaan. Uunin reunaa myötäili seinälinja R3-46.

Tämän jälkeen suuret laakakivet poistettiin ja Y3-21 kaivettiin pois. Laakakivien ja hiekan alta paljastui seuraava kivistä, joka muodostui taas hieman laakakiviä pienemmistä kivistä. Esiin tullut kivistä oli hieman R3-1 pienempi mutta samansuuntainen. Sen oletettiin olevan vanhemman uunin perustus, joka oli jäänyt R3-1:n alle ja sille annettiin tunnus R3-45.

Yhdessä Y3-21:n kanssa kaivettiin myös R3-1:n pohjoispuolelta hiekan- ja siltinsekaista savea Y3-33 pois. Tämä yksikkö oli hyvin mustaa ja nokista, ja se sisälsi paljon tiiltä ja laastia. Aivan R3-1:n pohjoisreunan kohdalle alkoi muodostua toinen, pienemmistä lohkoista kivistä tehty kivirivi, joka oli samassa tasossa R3-45:n kanssa. Näiden kahden kivirakenteen välissä oli noin puolen metrin ”tyhjä” tila, jonka alueella oli silttiä Y3-49. Kivirivi on todennäköisesti vanhempaan uuninperustukseen R3-45 liittyvä seinälinja, joka sai tunnuksen R3-46. Se oli perustettu silttiin Y3-49. Seinälinja on hieman erisuuntainen päällä olleen R3-1 pohjoisreunan kanssa, mutta se on suorassa linjassa alueen 3 koilliskulmassa jo vuonna 2011 esille tulleen kivirivin kanssa, joka silloin näytti menevän R3-1:n alle. Y3-49 on paikoitellen seinälinjan vieressä laastinsekaista, ja samalla linjalla oli myös jäänteitä maatuneesta puusta. Samassa yksikössä oli myös savilinssejä uuninperustuksen R3-45 kivien vieressä. Yksikköä ei ehditty kaivaa kokonaan pois, mutta kairausten perusteella se jatkuisi vielä noin 15–20 cm, jonka jälkeen alta tulisi savensekaista likaista hiekkaa, jonka paksuus olisi noin 10–15 cm. Tämän kerroksen alla kaira osui tiilimurskaan, josta ei päästy enää läpi.

R3-45 kivien väleissä oli savensekaista silttiä Y3-48, jota kesän kenttätöiden aikana kaivettiin vain osittain. Uuninperustuksen ensimmäisen kivikerran alta esille tuli suurempia laakakiviä, joiden väleissä Y3-48 edelleen jatkui. Suurempien laakakivien muodostama taso oli painunut keskikohdalta syvemmälle, mikä vaikuttaisi siltä, että uuninperustuksen eteläpuolella ollut kuoppa purkukerroksineen jatkuisi myös sen alle. Tämä vajoaminen on mahdollisesti ollut syy uuninperustuksen hylkäämiselle ja uuden uunin rakentamiselle sen päälle. R3-45 jätettiin tähän tasoon odottamaan seuraavan vuoden kaivauksia.

Aivan alueen pohjoisosassa, R3-46:n pohjoispuolella, Y3-33:n alta esille tuli vaaleanharmaa kova savi Y3-47. Se on todennäköisesti jonkunlainen rakentamiseen tai tiivistämiseen liittyvä kerros, joka on sama kuin alueen 7 savi Y7-13. Yksikköä ei kaivettu.

Alueen 3 löydöt

Alue 3 oli vuoden 2011 kaivausten tapaan löytöaineistoltaan rikkain ja monipuolisin. Löytöaineisto kattaa löytöjä kivikaudelta modernille ajalle saakka. Modernit löydöt ovat tulleet lähinnä pintakerrosten yksiköistä, sähkötolppaan liittyneestä kuopasta KU3-41 tai alueen profiilien vierestä, jolloin niiden kontekstiin voi suhtautua hieman kriittisesti. Myös osa tänä vuonna kaivetuista yksiköistä (Y3-4, Y3-18, Y3-19 ja Y3-40) olivat paikoin niin sekoittuneita toisiinsa, ettei kaikista löydöistä voi tarkkaan sanoa, mistä yksiköstä ne ovat. Esihistorialliset löydöt alueella 3 ovat selkeästi sekundäärisessä kontekstissa, eli ne ovat joko ajautuneet sinne esihistoriallisen asuinpaikan kerroksista tai myöhemmän ihmistoiminnan seurauksena.

Rahoja ei alueelta 3 löytynyt tänä vuonna kuin yksi uunirakennetta R3-1 ympäröineestä yksiköstä Y3-18 (KM 39163: 207). Kyseessä on melko hyväkuntoinen 2 kopeekan kolikko vuodelta 1799. Alueen löytöaineistoon kuuluu kuitenkin 2 hopealöytöä alueen

eteläosan kuoppaan liittyvistä yksiköistä. Toinen on pyöreä hopealevy yksiköstä Y3-39 (KM 39163: 346) ja toinen sykkyrälle kiertynyt ohut hopealanka yksiköstä Y3-50 (KM 39163: 446). Kupariseoksesta valmistettuja heloja tai sen tapaisia esineen katkelmia löytyi yksiköistä Y3-3, Y3-18 ja Y3-50. Näistä Y3-3:n löytö (KM 39163: 80) voisi olla jonkinlainen esineen koristehela tai kiinnike ja se saattaa ajoittua melko nuoreksi hyvästä kunnosta päätellen. Y3-18:sta löytö on ohut pyöreä hela (KM 39163: 208), jonka vastakkaisilla reunoilla on kaksi pyöreää reikää. Helaan on lyöty keskelle pyöreä reliefikuvio, jossa on 6 sirpinmuotoista sakaraa ja reunaa kiertää pienistä pallokuvioista koostuva reliefinauha. Helan yläpinnalla on vielä kultauksen jäänteitä. Yksiköstä Y3-50 löytyi ohut 8-kulmainen pronssilevy (KM 39163: 448), jonka alapinnalla yhdellä sivulla on mahdollisesti kiinnikkeen jäännös. Samasta yksiköstä löytyi vielä kaksi onton, pyöreän napin puolikasta (KM 39163: 447 ja 450), jotka todennäköisesti ovat saman napin ala- ja yläpinta. Lisäksi yksiköstä löytyi kaksi (KM 39163: 449 ja 451) ohutta pronssilevyn katkelmaa.

Kuva 9. Mikroskoopilla otettu kuvasuurenno kuva suurenno sykkyrälle kiertyneestä hopealangasta (KM 39163: 446). Kuvasta käy ilmi, että hopealanka on kiertynyt todennäköisesti kasvikuittuisen langan ympäri. Violetin värinen osa hopealangasta on korroosiota.

Alueen 3 rautalöydöt ovat enimmäkseen nauvoja tai epämääräisiä rautafragmentteja ja modernia peltiä yms. Lisäksi osa rautalöydöistä on niin pahasti korrodoituneita esimerkiksi yksiköistä Y3-36, Y3-39 ja Y3-50, ettei niistä voi paljonkaan sanoa ennen

röntgenkuvausta. Joukossa on kuitenkin muutamia mainitsemisen arvoisia, jo tässä vaiheessa tunnistettavia esineitä. Erikoisin löytö on ehkä uunirakenteen Y3-1 eteläseinässä Y3-4:ssä kiinni ollut rautainen tykinkuula (KM 39163: 119). Sotilaallisen toiminnan sijaan se liittyy todennäköisesti lämmitykseen: rautaisia kuulia on käytetty kuumennettuna suurissa astioissa veden lämmitykseen sekä esimerkiksi sängyn lämmitykseen (Suhonen 2012: 44) Samasta yksiköstä tykinkuulan kanssa löytyi myös sirpin tai viikatteen terän katkelma (KM 39163: 118). Lisäksi yksiköstä Y3-2 löytyi mahdollinen salpa tai muu sen tapainen esine (KM 39163: 51).

Kuva 10. In situ kuva alueen 3 kellarirakenteesta löydetystä pöytäveitsestä (KM 39163: 352).

Alueen 3 hienoimpiin löytöihin kuuluu ehdottomasti Y3-39:n kokonainen pöytäveitsi, jossa myös puiset kahvalevyt ovat säilyneet (KM 39163: 352). Veitsen terä on melko ohut ja siro. Siinä on terää leveämpi täysruoto, jonka levennys on tehty porrasmaisesti veitsen teräpuolelle. Ruoto levenee päätä kohden ja sen pää on pyöreä. Ruodossa on kiinni kummallakin puolella puiset kahvalevyt neljällä pyöreällä rautaniitillä. Myös yksiköstä Y3-3 löytyi pöytäveitsen katkelma, jossa puiset, pyöreillä niiteillä kiinnitetyt kahvalevyt ovat osittain säilyneet (KM 39163: 80). Yksiköstä Y3-50 löytyi siroteräinen puukko (KM 39163: 465), jossa on poikkileikkaukseltaan nelikulmainen, päätä kohden kapeneva ohut ruoto. Ruodon pinnassa on säilynyt hiukan puista kahvaa. Samasta yksiköstä on kolme muuta löytöä (KM 39163: 453, 455 ja 461), jotka saattaisivat olla veitsen katkelmia. Lisäksi alueen 3 yksiköstä Y3-49 löytyi pitkänmallinen, poikkileikkaukseltaan ovaalinmuotoinen rauta (KM 39163: 443), joka kapenee ja ohenee hiukan toiseen, pyöreään päähän. Leveämpi pää on murtunut ja siitä näkyy, että esine olisi mahdollisesti ontto ja taivutettu 2 mm paksusta rautalevystä. Kyseessä voisi olla puukon tms. tupp.

Pekka J. Heiskanen

Kuva 11. Mahdollisesti rukousnauhasta peräisin olevat ovaalinmuotoiset lasihelmet (KM 39163: 295). Samasta helminauhasta oli myös 5 pyöreää helmeä ja yksi gagaattihelmi.

Veitsilöytöjen ohella alueen vaikuttavimpaan löytöaineistoon kuuluvat helmet. Jo edellisvuonna alueelta 3 löytyi runsaasti helmiä ja tänä vuonna niitä löytyi vielä enemmän alueen eteläosassa sijainneesta kuopasta. Vuonna 2011 kuopan reunalle kaivettiin koekuoppa, josta Y3-39:sta löytyi kaksi karkeasti muotoiltua, 10-sivuista meripihkanväristä lasihelmeä (KM 2011018: 766). Samanlaisia helmiä löytyi tänä vuonna yksi yksiköstä Y3-37 (KM 39163: 335) ja 11 yksiköstä Y3-39, minkä lisäksi Y3-39:stä löytyi muutamia samanlaisen hajonneen helmen fragmentteja (KM 39163: 384, 385, 392–395 ja 399). Y3-39:stä löytyi myös yksi samantyylinen, mutta pienempi ja väriltään sininen helmi (KM 39163: 386). Osa meripihkanvärisistä helmistä on deformatoitunut täysin valkoisiksi ja lähes murenevat käsiin, osa taas on hyvinkin hyväkuntoisia, vaikka ne ovat löytyneet samasta yksiköstä. Helmet ajoittuvat todennäköisesti 1600-luvulle ja samanlaisia on löytynyt ainakin Janakkalan Viralasta (suullinen tiedonanto Georg Haggrén 12.12.2011 ja 3.12.2012). Myös Rengon kirkosta on löytynyt samantyyppisiä fasetoituja helmiä haudoista, jotka Markus Hiekkänen ajoittaa vuosien 1650–1783 välille (Hiekkänen 2006: 25, 28). Kulmikkaiden helmien lisäksi Y3-39:stä löytyi kolme vaaleaa, pyöreää lasihelmeä (KM 39163: 380, 396 ja 403). Viime vuonna alueen 3 helmistä suurin osa oli massaltaan sinisiä ja muodoltaan pyöreitä tai hiukan soikeita. Niitä löytyi yksiköistä Y3-4 ja Y3-32A yhteensä 14 kappaletta (KM 2011018: 380, 384, 383, 391, 394–397, 713 ja 718). Tänä vuonna Y3-2:sta löytyi vielä yksi tällainen helmi (KM 39163: 64). Yksiköstä Y3-36 yhden ruudun sisältä löytyi ilmeisesti samasta kaula- tai

rukousnauhasta peräisin olevia tummiksi deformoituneita lasihelmiä ja yksi gagaattihelmi. 8 lasihelmistä (KM 39163: 295) on ovaalinmuotoisia ja 5 pyöreitä (KM 39163: 296). Gagaattihelmi (KM 39163: 310) on samanmallinen kuin ovaalinmuotoiset lasihelmet, mutta hiukan isompi. Alueen 3 suloisin helmilöytö (KM 39163: 492) on kuitenkin yksiköstä Y3-50: Kyseessä on pieni pyöreä lasihelmi, jonka pinta on tummaksi deformoitunut. Keskellä helmeä kulkee poikittain matala 1 mm levyinen ura, joka on saattaa olla kullattu tai maalattu keltaiseksi. Uran kummallekin puolelle reikien ympärille on valkoisella maalattu hieman kömpelösti kukkamaiset kuviot, joista toisessa on 5 "terälehteä" ja toisessa 4.

Pekka J. Heiskanen

Kuva 12. Alueelta 3 löytyneitä erilaisia helmi (vasemmalta KM 39163: 394, 492 ja 64).

Alueen 3 keramiikka-aineisto on jälleen melko runsas ja monipuolinen. Modernilta vaikuttavia posliiniastian paloja talletettiin lähinnä sekoittuneista yksiköistä Y3-0 (KM 39163: 42), Y3-3 (KM 39163: 82 ja 83) ja Y3-40 (KM 39163: 421 ja 422). Lisäksi yksiköstä Y3-33 on yksi mahdollinen posliininsirpale (KM 39163: 256). Lisäksi joko yksiköstä Y3-4 tai Y3-19 löytyi yksi piiposliiniastian pohjapala (KM 39163: 172). Mahdollisia majolika-paloja löytyi tänä vuonna yksi Y3-50:stä (KM 39163: 467) ja ehkä toinen Y3-32B:stä (KM 39163: 253). Y3-50:sta löytyneen palan sisäpinta on tinalasitettu ja sillä on eri sinisen sävyillä maalattuja raitoja. Ulkopinnalla palassa on hieman kellertävä, halkeillut lyijylasite. Y3-32B:n pala saattaa olla astian reunasta. Siinä vain sisäpinta on säilynyt ja sillä on ehkä valkoinen lyijylasite ja mahdollista reunaa 3 mm päässä kiertävä sininen maalattu raita. Fajanssia löytyi yksiköistä Y3-0 (KM 39163: 43), Y3-2 (KM 39163: 52 ja 53), Y3-3 (KM 39163: 84–86), Y3-4 (KM 39163: 120–123), Y3-4/Y3-19 (KM 39163: 171), Y3-36 (KM 39163: 283 ja 284), Y3-37 (KM 39163: 322 ja 323), Y3-39 (KM 39163: 355–358), Y3-40 (KM 39163: 423 ja 424) ja Y3-50 (KM 39163: 468–470). Lähinnä palat ovat joko melko moderneja tai niin fragmentaarisia, ettei astioista paljon voi sanoa. Poikkeuksena ovat Y3-50:n löydöt, jotka ovat melko isoja paloja yhdestä, sisäpinnalta sinisellä maalauskoristellusta fajanssilautasesta. Löytökontekstin ja palan kellertävän massan perusteella se saattaisi ajoittua 1600-luvulle.

Viime vuonna lähinnä 1600-luvulle ajoittuvia Westerwald-tyyppisen kivisaviastian kylkipaloja löytyi kaksi yksiköstä Y3-8 (KM 2011018: 454 ja 455). Tänä vuonna

yksiköstä Y3-39 löytyi kaksi Westerwald-astian kylkipalaa (KM 39163: 359 ja 360). Toisessa (KM 39163: 359) ulkopinnalla astiaa kiertää murtuneessa reunassa koboltinsininen maalaus, sen alapuolella 2 ohutta uraa ja niiden alapuolella pienistä vinoneliöistä koostuvaa kuviointia, joissa vaaleansinistä maalausta. Toisessa (KM 39163: 360) ulkopinnalla astiaa kiertää murtuneessa reunassa pistemäinen nauhakoriste, sen toisella puolella geometristä koristelua ja sillä on sekä koboltinsinistä, että vaaleansinistä maalausta. Alueen 3 vuosien 2011 ja 2012 Westerwald-palat eivät ole keskenään aivan samanlaisia, mutta voivat hyvinkin olla sirpaleita saman astian eri kohdista.

Erilaiset ja eriaikaiset punasaviastian palat olivat jälleen yleisin Mårtensbystä löytynyt keramiikkatyyppi. Alueelta 3 punasavea löytyi yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 54–58), Y3-3 (KM 39163: 87–91), Y3-4 (KM 39163: 124–129, lisäksi kaksi palaa [KM 39163: 173 ja 174] ovat joko yksiköstä Y3-4 tai Y3-19), Y3-15 (KM 39163: 185, 187 ja 188), Y3-18 (KM 39163: 210–213), lisäksi kolme palaa (KM 39163: 226–228) ovat joko yksiköstä Y3-18 tai Y3-19, Y3-19 (KM 39163: 233), Y3-33 (KM 39163: 257–260), Y3-36 (KM 39163: 286–288), Y3-37 (KM 39163: 324–329), Y3-39 (KM 39163: 361–363 ja 365), Y3-40 (KM 39163: 426), Y3-50 (KM 39163: 471–481) sekä yksi pala (KM 39163: 522) profiilin putsauksessa länsiprofiilista. Muutamasta palasta on vaikea sanoa, ovatko ne astioista, kaakeleista tai jostakin muusta peräisin (KM 39163: 54, 58 ja 233). Viime vuoden tapaan aineisto sisältää paloja todennäköisesti hyvin eriaikaisista astioista, aina moderneista kukkaruukunsirpaleista 1600-luvun arkiastioihin. Paloissa on erilaisia sekoitteita hyvin karkeasta hyvin hienoon, poltto vaihtelee ja astiatyypit samoin. Astiatyypeistä tunnistettavissa on vain yksi mahdollinen pata ja muutamat vadin palaset. Padan pala (KM 39163: 191) on mahdollisesti padan jalan juuresta, sen ulkopinta on tummaksi nokeentunut ja sisäpinnalla on röpelöinen lyijylasite. Mahdollisia vadin tai sen tyyppisen astian paloja on 12 (KM 39163: 54, 90, 124, 126, 129, 187, 188, 213 ja 226). Astioiden kahvan paloja löytyi alueelta 3 kaksi (KM 39163: 88 ja 211), sekoitteen perusteella ne ovat eri astioista. Lisäksi yhdessä reunapalassa on mahdollisesti kahvan tyven jäänteitä (KM 39163: 471). Muuten aineistossa on erilaisia reunapaloja, paloja astioiden pohjasta ja kylkipaloja. Osassa paloja on lyijylasitetta säilynyt ainakin sisäpinnalla, joissain on myös boluskoristelua tai muuta koristelua. Hauskoja paloja ovat esimerkiksi yksikön Y3-50 reunapalat (KM 39163: 473 ja 476), joissa reunassa sisäpinnalla on pystysuuntaisia vaaleankellertäviä bolusraitoja. Toisissa alueen 3 punasavipaloissa käsitellyt pinnat ovat hyvin huonokuntoisia ja mahdollisesti tulessa kärsineitä. Alueelta 3 yksiköstä Y3-36 löytyi myös mielenkiintoinen reunapala (KM 39163: 293), joka voisi olla joko itämerenkeramiikkaa tai varhaista punasavea. Palassa on melko huono poltto, karkea sekoite ja harmaa massa. Ulkopinta on kuitenkin punertava ja sisäpinnalla on mahdollisesti silottelujälkiä. Astian reuna on pyöreä, hiukan ulospäin profiloitu.

Punasaviastian palojen lisäksi löytöaineistossa on jonkin verran kaakelinpaloja. Osasta paloista on vaikea sanoa, ovatko ne astioista, kaakeleista vai jostakin muusta peräisin (KM 39163: 54, 189, 190, 233, 330, 364 ja 425). Näistä neljä (KM 39163: 54, 189, 190 ja 362) voivat olla joko astioista tai kaakeleista. Kaksi Y3-15:sta paloista (KM 39163: 189 ja 190) voisivat olla samasta kaakelistä, niiden sisäpinnalla on lyijylasite ja sen alla keltaisia maalattuja raitoja. Toisessa palassa (KM 39163: 190) kolmionmuotoisesta

reunasta lähtee ulkonema, jonka pää on käännetty kiemuralle kohti kaakelin kylkeä. Astian reunaksi tällainen reuna olisi melko jyrkää. Yhdessä Y3-39:n palassa (KM 39163: 362) reuna on poikkileikkaukseltaan soikea ja paksu, ilmeisesti ulospäin profiloitu. Ulkopinnalla ja hiukan myös reunan päällä on kirkasta lyijyglasitetta, lisäksi sen ulkopinnalla on kellertävää boluskoristelua. Reuna on osittain tummunut ja sen päällä on vaaleita savilietejäämiä. Astian reunaksi tällaiset reunat olisivat melko jyrkää, siksi niitä on arveltu kaakeleiksi. Yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 59 ja 60), Y3-4 (KM 39163: 125 ja 130), Y3-15 (KM 39163: 186), Y3-18 (KM 39163: 209), Y3-33 (KM 39163: 259), Y3-36 (KM 39163: 285, lisäksi yksi pala (KM 39163: 319) on joko yksiköstä Y3-36 tai Y3-39), Y3-37 (KM 39163: 329) ja länsiprofiilista (KM 39163: 523) putsauksen yhteydessä löytyi tulella kärsineitä, karkeasekoitteisia kaakelin paloja, joissa toinen, ilmeisesti lyijyglasitettu pinta on kuonaantunut ja muuttunut lasimaiseksi. Todennäköisesti palat ovat kaikki samantyyppisistä kaakeleista. Viidessä näistä on kuonaantuneella pinnalla jonkinlaista reliefikoristelua (KM 39163: 60, 125, 130, 209 ja 329). Viidessä palassa on toisella pinnalla karkeaa, joko pistemäistä tai ristikkäistä tekstiilipainannetta (KM 39163: 59, 60, 125, 130 ja 186). Melko suuri osa paloista saattaa olla kaakeleiden reunasta, mutta muodosta on vaikea sanoa mitään palojen voimakkaan kuonaantumisen takia.

Selkeitä harmaasaviastian paloja ei alueelta 3 tänä vuonna löytynyt, mutta yksiköistä Y3-3 (KM 39163: 92) ja Y3-15 (KM 39163: 193) löytyi kaksi epämääräistä palaa, jotka saattaisivat olla astian kylkipaloja. Kummassakin on melko huokoinen, harmaa massa ja karkeahko sekoite, jossa on mm. kiilletä mukana. Tulkintaa vaikeuttaa se, että vain yhdet pinnat ovat säilyneet. Vuosien 2011 ja 2012 muun löytöaineiston perusteella kyseessä saattaisi olla esihistoriallinen keramiikka.

Viime vuoden tapaan alueen 3 lasiaineisto on melko runsas ja monipuolinen. Valitettavasti suuri osa paloista on niin pieniä fragmentteja, ettei astioista kovin paljon uskalla sanoa. Lasin massat vaihtelevat huonolaatuisesta paksusta lasista puristelasiin ja hyvin ohueen laadukkaaseen lasiin. Väriskaala lasinpalloissa on myös laaja, yleisintä on vihertävä tai vihreä lasi, mutta myös väritöntä, ruskeaa, oranssia ja turkoosia lasia kuuluu alueen aineistoon. Paloissa on monenlaista koristelua, kuten kristallimaisia pintoja, jotka on tehty muottiin puristamalla, etsausta, rihlausta ja optista koristelua. Yksiköistä Y3-0 ja Y3-2 löytyi myös muutama pieni pala opaalilasiastioista yksiköistä Y3-3 (KM 39163: 116 ja 117), Y3-4 (KM 39163: 164), Y3-4/ Y3-19 (KM 39163: 182), ja Y3-40 (KM 39163: 438), joiden ajoitus voi mennä 1700-luvulle tai modernille ajalle (Annala 2005).

Aineistosta on tunnistettavissa useampia erilaisia lasiastiatyyppejä. Mahdollisia eriaikaisia pikarien tai muiden juomalasiin paloja on yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 72), Y3-3 (KM 39163: 103 ja 107), Y3-4 (KM 39163: 141, 145 ja 151), Y3-15 (KM 39163: 196 ja 197), Y3-19 (KM 39163: 235), Y3-21 (KM 39163: 243), Y3-39 (KM 39163: 381 ja 387), Y3-40 (KM 39163: 427 ja 428) ja Y3-50 (KM 39163: 493, 500 ja 506), tosin tulkinta on useimpien palojen kohdalla hyvin epävarmaa. Parhaiten tunnistettavissa on Y3-2:n löytö, joka on 1500-luvun lopulle tai 1600-luvun alkuun ajoittuvaa passglasia pikarin jalkalevystä, joka on koottu laittamalla kaksi lasilevyä päällekkäin (KM 39163: 72). Hauska löytö on myös pieni ryyppylasin reunapala 1600-luvun lopulta tai 1700-luvun alusta yksiköstä Y3-3 (KM 39163: 107). Pala on kellertävänvihreää lasia, jonka

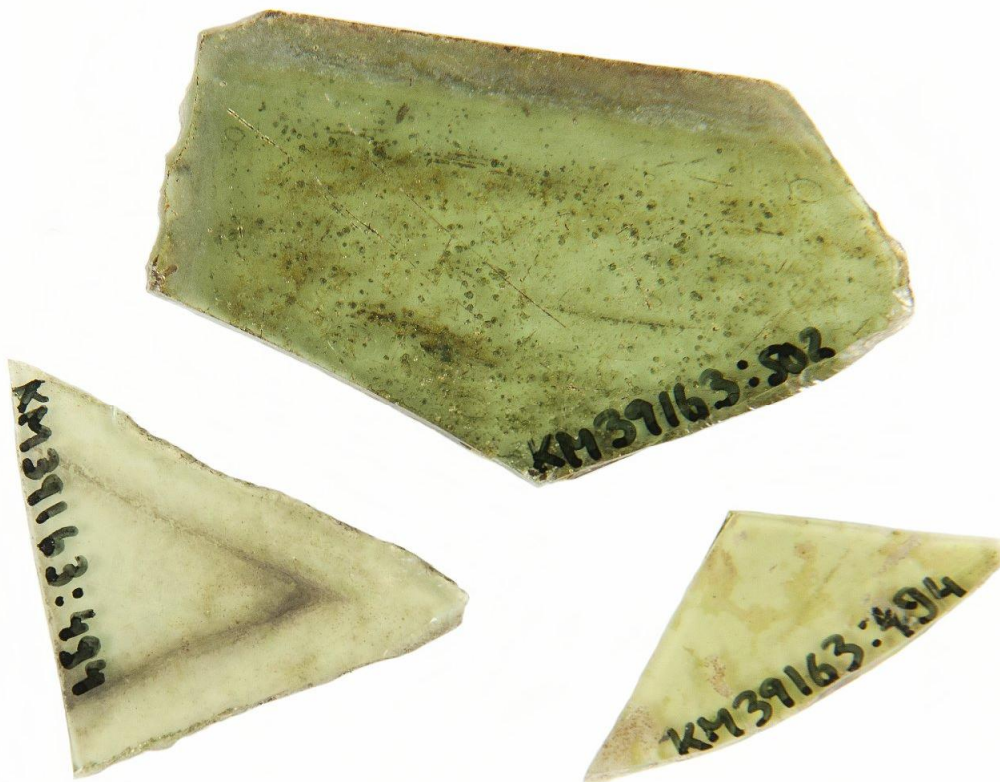
massassa on ilmakuplia ja epäpuhtauksia. Lasin reuna on pyöreä, ihan hiukan ulkoneva. Samantyyppinen pala löytyi tänä vuonna myös alueelta 4 (KM 39163: 611). Yksi tunnistettava pala yksiköstä Y3-21 (KM 39163: 243) on mahdollisesti 1700-luvun viinilasista, jossa jalkalevyn reuna on muotoiltu kääntämällä lasilevy kaksinkerroin. Samantyyppisiä paloja löytyi alueelta 6 sekä tänä vuonna (KM 39163:708 ja 741), että vuonna 2011 (KM 2011018: 1246). Myös Y3-40:stä löytyi viinilasin jalkalevy, joka ajoituu 1800-luvulle (KM 39163: 428). Samasta yksiköstä on myös kahteen osaan hajonnut juomalasin alaosa (KM 39163: 427), jonka ulkopinnalla on mahdollisesti etsattu teksti UNION DES PROPRIÉTAIRES ja sen alla kaarella DE NICE. Ylhäällä kaarella vielä kirjaimet OR. (Lasien ajoitukset ja tunnistuksen tehnyt Georg Haggrén 3.12.2012.)

Suurin osa tunnistettavista lasinpaloista on jälleen erilaisista pulloista, joiden sirpaleita löytyi yksiköistä Y3-0 (KM 39163: 46), Y3-2 (KM 39163: 66 ja 69), Y3-3 (KM 39163: 101, 104, 106, 108–110 ja 113), Y3-4 (KM 39163: 134, 146, 147, 153–155 ja 160), Y3-4/ Y3-19 (KM 39163: 175-178), Y3-15 (KM 39163: 195), Y3-18 (KM 39163: 215 ja 219-222), Y3-18/ Y3-19 (KM 39163: 230 ja 231), Y3-21 (KM 39163: 239 ja 246-249), Y3-33 (KM 39163: 264, 266, 267 ja 269-271), Y3-36 (KM 39163: 297), Y3-37 (KM 39163: 336 ja 337), Y3-39 (KM 39163: 400, 404 ja 405), Y3-40 (KM 39163: 429, 431, 432 ja 435), Y3-48 (KM 39163: 439 ja 441) ja Y3-50 (KM 39163: 495). Näistä muutama rihlattu pala saattaisi olla joko karahvista tai naurispullosta (KM 39163: 215 ja 220), samantyyppinen pala poimittiin talteen myös alueen 3 seulakasasta (KM 39163: 525). Jo viime vuodelta tuttuja löytöjä olivat vihreät taskumatin kylkipalat, joissa ulkopinnalla on pystysuuntaisia rihloja ja rihlauksen johdosta paloissa on hieman aaltoileva profiili. Taskumatin sirpaleita löytyi yksiköistä Y3-4 ja Y3-21 yhteensä 10 (KM 39163: 134, 153 ja 239). Joukossa on paloja värittömistä, turkooseista ja erisävyisistä vihreistä pulloista, joista uusimmat ovat 1900-luvulta, suurin osa varmaankin 1800-luvulta, mahdollisesti joitakin paloja 1700-luvulta. Helpoiten tunnistettavia löytöjä ovat ison paloviinapullon kaula ja 2 kylkipalaa 1800-luvun alkupuolelta (KM 39163: 178) sekä samalle vuosisadalle ajoittuva pienen lääkepullon pohja ja pieni kylkipala (KM 39163: 219). Kulmikkaita kanttipullon paloja on tunnistettu myös muutamia (KM 39163: 175 ja 269). Muuten pullon palat ovat erikäisistä ja kokoisista pyöreistä pulloista tai niin fragmentaarisia, että tulkinta pullolasiksi on tehty lähinnä lasin paksuuden perusteella. (Lasien ajoitukset ja tunnistuksen tehnyt Georg Haggrén 3.12.2012.)

Pullojen ja juoma-astioiden lisäksi aineistoissa on muutamia moderneja, muotiin puristamalla koristeltuja lasiastian paloja, jotka saattaisivat olla esimerkiksi maljakoista. Niitä löytyi yksiköistä Y3-3 (KM 39163: 93–97) ja Y3-40 (KM 39163: 436). Muut lasiastian sirpaleet ovat niin fragmentaarisia, ettei niistä voi sanoa paljon mitään.

Ikkunalasia löytyi yhteensä 110 sirpaleen verran yksiköistä Y3-0 (KM 39163: 48–50), Y3-2 (KM 39163: 67, 68, 71 ja 74–76), Y3-3 (KM 39163: 100, 105, 111, 112 ja 115), Y3-4 (KM 39163: 136–150, 157, 158, 162 ja 163), Y3-4/ Y3-19 (KM 39163: 179–181), Y3-15 (KM 39163: 194, 199, 201 ja 202), Y3-18 (KM 39163: 216–218, 223 ja 224), Y3-18/ Y3-19 (KM 39163: 232), Y3-19 (KM 39163: 237), Y3-21 (KM 39163: 240, 244, 250 ja 251), Y3-32B (KM 39163: 255), Y3-33 (KM 39163: 263, 268 ja 272–274), Y3-36 (KM 39163: 298–309), Y3-37 (KM 39163: 334 ja 338–341), Y3-39 (KM 39163: 382,

383, 388–391, 397, 398, 402 ja 408), Y3-40 (KM 39163: 434), Y3-48 (KM 39163: 440), Y3-49 (KM 39163: 445), Y3-50 (KM 39163: 494, 496–499, 502–505, 507 ja 508) sekä länsiprofiilin putsauksessa (KM 39163: 524). Näistä muutama, mahdollisesti melko moderni löytö, saattaa tosin olla muutakin kuin ikkunalasia (KM 39163: 49, 76 ja 180). Suurin osa sirpaleista on eripaksuista ja erisävyistä vihertävää ikkunalasia, mutta joukossa on myös moderneja värittömiä tasolasin paloja. Mahdollisia leikkausjälkiä on paloissa jonkin verran (KM 39163: 216, 217, 218, 232, 240, 244, 255, 300, 307, 339, 388, 398, 408 ja 502), joissakin paloissa vaikuttaisi olevan myös nyrhittyjä reunoja (KM 39163: 48, 237, 251, 272, 305, 308, 382, 388, 398, 494 ja 498). Lasilevyn valmistusprosessissa muodostuvia pyöreitä ja paksuja lasin reunoja on muutamissa paloissa (KM 39163: 100, 224, 334, 382, 383 ja 504). Joissakin paloissa suoraksi mutoillut reunat ovat sellaisessa kulmassa toisiaan vasten, että ne saattaisivat olla vinoneliönmuotoisista ruuduista (KM 39163: 217, 272 ja 494). Lisäksi muutamissa paloissa reunaa reunustaa ikkunanpuitteiden kulumajälki (KM 39163: 255, 408, 498 ja 502). Tähän sopii hyvin se, että viime vuonna yksiköstä Y3-2 löytyi pitkänomainen kaksinkertainen lyijylevy (KM 2011018: 253), joka vaikuttaisi olevan katkelma ikkunan lyijypuitteesta.

Pekka J. Heiskanen

Kuva 13. Alueelta 3 löytyneitä ikkunalasia (KM 39163: 494 ja 502). Kuvan paloissa kahdessa erottuu reunassa ikkunanpuitteiden jättämiä kulumajälkiä.

Liitupiipun katkelmia alueelta 3 löytyi tänä vuonna melko runsaasti, yhteensä 43 fragmenttia. Niitä löytyi yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 61–63), Y3-4 (KM 39163: 131–

133), Y3-15 (KM 39163: 192), Y3-18 (KM 39163: 214), Y3-32 (KM 39163: 252), Y3-32B (KM 39163: 254), Y3-33 (KM 39163: 261, 262), Y3-36 (KM 39163: 289–292), Y3-37 (KM 39163: 331–333), Y3-39 (KM 39163: 366–378) ja Y3-50 (KM 39163: 482–491). Aineistossa on runsaasti sekä varren, että pesän katkelmia. Yhdessä katkelmassa liitupiipun pesän ja varren liitoskohdasta (KM 39163: 372) on säilynyt piipun kanta, jossa on leima. Leimassa on kolmion muodossa kirjaimet IAO. Kyseessä on todennäköisesti Goudassa valmistettu piippu, jonka valmistaja on joko 1667–1705 toiminut Arij Jansz Overweezel tai 1710–1725 toiminut Joghum Ariensz Oosterhout. Myös toisessa pesän palassa (KM 39163: 483) saattaisi olla valmistajan merkki tai koristelua, minkä lisäksi yhdessä palassa on pyöreä kaiverrettu merkki (KM 39163: 133). Varrenpaloissa on myös mukana muutama erityisen kiinnostava löytö. Yhdessä Y3-39:n löydössä (KM 39163: 373) pinta on osittain vihreä ja lyijylasitettu, mikä on tavallista 1600-luvun lopun tai 1700-luvun alun piipuille (suullinen tiedonanto Georg Haggrén 3.12.2012). Yhden Y3-36:n varren katkelman pinta on peitetty kasviaiheisella koristelulla (KM 39163: 289). Yhdessä Y3-39:n varressa (KM 39163: 374) taas on kuluneessa päässä 8 pienistä nelikulmaisista pisteistä koostuvaa koristenauhaa 1-2 mm päässä toisistaan ja niiden jälkeen 1 soikeista rinkuloista koostuva koristenauha. Yhdessä Y3-50:n varren katkelmassa (KM 39163: 488) on toisessa päässä 4 pienistä yhteen liittyvistä pisteistä muodostuvaa koristeuraa ja niiden alapuolella 1 voimakkaasti aaltoileva ura.

Kuva 14. Kaksi liitupiipun varren katkelmaa. Ylemmässä (KM 39163: 289) on kasviaiheinen koristelu ja alempi (KM 39163: 373) on lyijylasitettu.

Alueelta 3 otettiin talteen myös muutamia mahdollisia luuesineen katkelmia yksiköistä Y3-4/ Y3-19 (KM 39163: 183), Y3-37 (KM 39163: 342) ja Y3-39 (KM 39163: 409). Yksikön Y3-4 tai Y3-19 löytö on pyöreä luulevy, jonka keskellä porattu reikä. Esineen toinen pinta on sileä ja sillä on ohuita suorita työstöuria, toinen pinta on murtunut ja sillä

erottuu luumainen rakenne. Y3-37:n luuesine on pitkänmallinen luu, jonka toinen pää on pyöreä, toinen pää murtunut. Luu kapenee hiukan murtunutta päätä kohden. Poikkileikkaus on lähes nelikulmaiseksi muotoiltu. Yläpinnalla pyöreässä päässä reunoilla on 8 vastakkaista viiltoa, myös murtuneessa päässä toisella reunalla on pieniä viiltoja. Alapinta on pyöreässä päässä tasainen, sen jälkeen se muuttuu kourumaiseksi. Kolmas löytö on pitkänmallinen kappale mahdollisesti sarvea, jonka yksi pinta on suora, toinen kaareva ja kolmas murtunut. Myös lyhyet päät ovat murtuneet porattujen reikien kohdalta, jotka ovat 10 mm etäisyydellä toisistaan. Tasaisilla pinnoilla on viistoja työstöjälkiä. Katkelma saattaisi olla pöytäveitsen kahvasta tms.

Viime vuonna alueelta 3 löytyi esihistorialliseksi epäilty kiviesineen katkelma (KM 2011018: 406), jonka muoto on hyvin talttamainen, mutta kiilleliuske saattaisi materiaalina viitata enemmän hioimeen (suullinen tiedonanto Petro Pesonen 27.2.2012). Tänä vuonna alueelta löytyi muutama selkeä kiviesineen katkelma. Toinen on taltan katkelma yksiköstä Y3-4 (KM 39163: 165), joka sopii yhteen alueen 8 löydön kanssa (KM 39163: 1018). Mahdollisesti esine on tehty isommasta rikkoutuneesta taltasta, joka on uusiokäytetty (Suullinen tiedonanto Esa Hertell 22.11.2012). Toinen saattaisi olla kirveen katkelma yksiköstä Y3-18 (KM 39163: 225). Lisäksi yksiköstä Y3-39 talletettiin litteä, pyöreä kivi, jossa on melko terävät reunat (KM 39163: 410). Kyseessä ei kuitenkaan välttämättä ole mikään esine.

Mahdollisia hioimia alueelta löytyi yksiköistä Y3-15 (KM 39163: 203), Y3-36 (KM 39163: 311 ja 312), Y3-37 (KM 39163: 343), Y3-39 (KM 39163: 411 ja 412) ja Y3-50 (KM 39163: 509–512). Kaksi näistä vaikuttaisi olevan hiekkakiveä (KM 39163: 411 ja 510) ja yksi on mahdollisesti graniittia (KM 39163: 311), eikä välttämättä ole hioin vaan jotakin muuta. Muut hioimet vaikuttaisivat olevan liusketta tai sen tapaista kivilajia.

Piitä alueelta 3 talletettiin 48 iskoksen verran yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 77 ja 78), Y3-4 (KM 39163: 166 ja 167), Y3-15 (KM 39163: 204), Y3-33 (KM 39163: 275 ja 276), Y3-36 (KM 39163: 313–316), Y3-37 (KM 39163: 344 ja 345), Y3-39 (KM 39163: 413–417) ja Y3-50 (KM 39163: 513–517). Aineistossa on vain kolme osittain palanutta piitä (KM 39163: 167, 515 ja 517). Kvartsia löytyi yksiköistä Y3-2 (KM 39163: 79), Y3-4 (KM 39163: 168, 169), Y3-15 (KM 39163: 205, 206), Y3-19 (KM 39163: 238), Y3-33 (KM 39163: 277), Y3-36 (KM 39163: 317), Y3-39 (KM 39163: 418–420) ja Y3-50 (KM 39163: 518–520). Yhteensä mahdollisia iskoksia kerättiin talteen 21 kappaletta alueelta 3.

Tutumpien materiaalien lisäksi alueelta 3 tehtiin muutamia kummallisempia löytöjä. Sekä alueilta 3, että 4 talletettiin muutamia kalotin muotoisia savikiekkoja. Alueelta 3 niitä löytyi kaksi yksiköistä Y3-36 (KM 39163: 294) ja Y3-39 (KM 39163: 379). Ilmeisesti kyseessä on geologinen muodostuma, jollaisia kuitenkin löytyy asuinpaikoilta, kuten Espoon Mankbystä ja Ruotsista Jönköpingistä (Georg Haggrén, suullinen tiedonanto 3.12.2012). Lisäksi yksiköstä Y3-50 löytyi tunnistamaton litteä, muodoltaan pyöreä kappale (KM 39163: 521), jonka pinnat ovat epätasaiset, hiukan savimaiset, väriltään ruskeat. Reunat osittain lohjenneet ja niistä näkyy, että kappale on sisältä kiiltävän musta.

Alueelta 3 yksiköstä Y3-36 talletettiin myös yksi simpukan kuoren puolikas (KM 39163: 318).

Pekka J. Heiskanen

Kuva 15. Kaivauksen kummallisiin löytöihin kuului noin 3 cm halkaisijaltaan olevat kalotin muotoiset savikiekot (vasemmalta KM 39163: 379 ja 294), joiden käyttötarkoitus on tuntematon.

Alueelta 3 ei löytynyt merkittävästi kuonaa, vain noin 1075 g. Painomäärältään suurin osa kuonasta oli kuonaantuneet tiilet yksiköstä Y3-36, joita löytyi yhteensä 617 g. Sen sijaan alueelta 3 löytyi valtava määrä tiiltä, yhteensä 1452,5 kg. Näistä iso osa, reilu 550 kg, löytyi yksiköstä Y3-36, mutta myös yksiköistä Y3-4, Y3-33 ja Y3-39 löytyi reilusti yli 100 kg tiiltä. Osassa säästetyistä tiilistä oli erilaisia painanteita, kuten oksa, korsi, tekstiili tai sormenjälkipainanteita. Yhdessä tiilessä erottui myös koirantassupainanne (KM 39163: 1627).

Palamatonta luuta alueelta 3 löytyi 7590 g ja palanutta luuta noin 40 g. Palamatonta luuta löytyi useimmista yksiköistä. Edelliseen vuoteen nähden luiden joukossa oli tällä kertaa paljon kalanluita. Kalanluita löytyi erityisesti yksiköistä Y3-36, Y3-39 ja Y3-50, eli yksiköistä jotka liittyvät alueen mahdolliseen kellarikuoppaan.

Alue 4

Kaivausalue 4 avattiin vuonna 2011 koekuopan perusteella Mårtensbyn Lillaksen saarekkeen itärinteen yläreunan tuntumaan. Koekuopan pintamaassa havaittiin kiveykseltä vaikuttava ilmiö, joka tulkittiin mahdolliseksi uunin pohjaksi. Alueella sijaitti kellarirakenne, joka oli sisäpinnaltaan noin 1,5 x 2,5 metriä suuri. Kellari oli kaivettu maahan ja sen korkeus oli noin 1 metriä. Sen seinistä kolme, etelä, itä ja pohjoisseinä, olivat ladottu kivistä. Länsiseinällä ei ollut kiviä ja siinä oli mahdollisesti sijainnut kellarin oviaukko. Länsiseinä oli kaivettu pystysuoraan alas pohjamaahan ja se oli ehkä ollut osittain tiilistä muurattu. Kellari oli löydettyjen esineiden perusteella ollut käytössä 1500-luvun jälkipuoliskolta 1700-luvun alkuun.

Alue 4B oli vuoden 2011 alueen 4 laajennus ja se avattiin vuoden 2011 kaivausalueen länsipuolelle, tutkitun kellarirakenteen oletetun suuaukon viereen. Alueen 4B avulla haluttiin selvittää kellarirakenteen mahdollisen sisäänkäynnin ympärillä olevaa aluetta. Tämän alueen tutkiminen ei ollut mahdollista vuonna 2011, sillä alueella sijaitti iso kivenlohkare, joka oli liian iso lihasvoimin siirrettäväksi ja täten esti kaivamisen. Kivenlohkare siirrettiin koneellisesti kaivausalueiden peittämisen yhteydessä vuonna 2011, joten alueen tutkimista saatettiin jatkaa vuoden 2012 aikana. Kentällä alueen tutkimuksista vastasi Reija Penttinen. Tutkimuksissa pyrittiin, mikäli mahdollista, käyttämään samoja yksikkötietoja kuin vuonna 2011.

Alueen 4B:n tutkiminen aloitettiin poistamalla vuonna 2011 alueelle 4 levitetty routakangas. Tämän jälkeen mitattiin vuoden 2011 alueen 4 länsipuolelle uusi 4 m² suuruinen kaivausalue, joka sai nimekseen alue 4B. Alue 4B tuli myöhemmin käsittämään myös osia vuoden 2011 alueesta 4, kellarirakenteen R4-3 länsipuolelta, joita ei ollut kaivettu pohjaan. Kaiken kaikkiaan alueen 4B kooksi tuli noin 8 m².

Kuva 16. Alueen 4 kellarirakenne.

Alueen 4B tutkiminen aloitettiin poistamalla laajennuksen pintamaa Y4-0 lapioin. Pintamaata ei seulottu. Pintamaan alta paljastui vuodelta 2011 tuttu kerros Y4-2, joka oli vaaleanruskeasta harmahtavasta mullansekaisesta hiekasta koostunut sekoittunut täyttökerros. Täyttökerros liittyi luultavasti kellarirakenteen purkamisen jälkeiseen aikaan, jolloin kellari ja sitä ympäröivä alue oli täytetty.

Yksikön Y4-2 alta, kellarirakenteen R4-3 länsipuolelta, tuli esille yksikkö Y4-4, joka oli vaaleanruskeaa orgaanissekoitteista hiekkaa. Kerros oli todennäköisesti kellarirakenteen

aikainen käyttötaso, eli kulttuurikerros. Löydöt ajoittuvat pääosin 1500-luvun lopulta 1700-luvun alkuun, mikä ajoittaa kellarirakenteen käytön kyseiselle ajanjaksolle.

Kellarirakenteen pohjoispuolella, kellarin seinän R4-7 ulkopuolella yksikkö Y4-4 meni kuopalle, jossa oli yksikkö Y4-16. Kyseessä oli ehkä jonkinlainen kellarin viereen tehty ojakaiwanto.

Jotta seinälinjan R4-7 rakenne voitaisiin ymmärtää paremmin, tehtiin seinän keskelle läpyleikkkaus. Paljastui, että seinä R4-7 oli rakennettu kahdessa eri vaiheessa. Seinälinjan R4-7 sisempi osa oli perustettu pohjamaahan Y4-11 ja rakennettu samaan aikaan muun kellarirakenteen R4-3 kanssa. Seinälinjan R4-7 ulompi osa oli puolestaan rakennettu jossakin myöhemmässä vaiheessa. Ulomman seinälinjan kivet olivat nimittäin asetettu yksikön Y4-4 päälle. Näin ollen yksikkö Y4-4 oli sekä kellarin aikainen käyttötaso, että myös kellarin ulomman seinälinjan perustustaso. Seinälinjan R4-7 sisäpuolella olevat maakerrokset talletettiin yksikkönä Y4-9, vaikka kyseessä luultavasti oli yksikkö Y4-4.

Kellarin oletetun suuaukon kohdalla oli romahtamiskerros Y4-28, joka oli mahdollisesti samaa yksikköä kuin vuonna 2011 tutkittu kellarin sisällä oleva romahtamiskerros Y4-5. Yksikkö Y4-28 koostui tummanruskeasta hienosta hiekasta, jonka seassa oli paljon tiilimurskaa ja palanutta savea. Siinä oli myös paljon tiiltä, yhteensä noin 43 kg.

Yksikön Y4-28 alta kellarin R4-3 länsireunalla tuli esiin ruskea, osittain musta hiekkainen palokerros Y4-25. Yksikössä oli tiilimurskaa, tiiliä, hiiltä, nokea ja puulastuja. Tiiltä tässäkin yksikössä oli paljon, myös noin 43 kg. Yksikkö Y4-25 oli osittain samassa tasossa vaaleanruskean kellertävän savisen siltin (Y4-26) kanssa. Osittain Y4-25 jatkui myös yksikön Y4-26 alle. Yksikön Y4-25 alta tuli siltisestä savesta koostunut palokerros Y4-27, jossa oli runsaasti hiiltä ja nokea. Y4-27 oli mahdollisesti samaa yksikköä kuin ylempänä oleva Y4-25, ainoastaan silttiseksi saveksi vaihettuneena.

Yksiköt Y4-25, Y4-26 ja Y4-27 olivat kaikki jotenkin limittäisiä ja niiden keskinäistä suhdetta oli vaikea erottaa. Todennäköisesti yksiköt ovat kaikki suunnilleen samanaikaisia ja liittyvät kellarin purkuun ja täyttöön.

Yksikön Y4-27 pinnalla oli laastista tehty rinkula (R4-31), joka oli luultavasti jonkinlainen paalunsija. Laastirinkula oli halkaisijaltaan 40 cm ja sen seinämän paksuus oli 10 cm. Laastirinkulan sisällä oleva sisempi rengas oli paksuudeltaan 22 cm. Todennäköisesti laastirinkula on siis ympäröinyt 22 cm halkaisijaltaan olevaa paalua. Paalu on saattanut olla kellarirakenteen päällä mahdollisesti sijainneen puurakennuksen kantavia tukirakenteita. Paalunpaikka havaittiin jo laastirinkulan päällä olevasta yksiköstä Y4-25, jossa juuri oletetun paalun paikalla erottui tiilikeskittymä. Paalun lähetyviltä löytyi isoja ja raskaita raudankappaleita, jotka saattoivat olla saranoita. Raskaita raudankappaleita löytyi myös vuonna 2011 juuri eteläseinän läheltä ja kellarin lounaisnurkasta.

Kuva 17. Kellarin länsireunalta löytyi laastista tehty paalunsija R4-31.

Kellari oli selvästi kaivettu sitä ympäröivään pohjamaahan Y4-11. Kellarin länsiseinä oli suora ja leikkasi yksikköä Y4-11 kohtisuoraan. Samaan tapaan oli kaivettu myös alueella 3 tutkittu mahdollinen kellarikuoppa. Kellarin länsiseinä oli mahdollisesti ollut vuorattu tiilillä, sillä kellarista löytyi melko paljon tiiliä. Jos kellarin päällä on sijainnut puurakennus, on todennäköistä, että kellarin kattona on toiminut puurakennuksen lankkulattia.

Kellarirakenteen ulkopuolella, sen lounaispuolella, yksikön Y4-2 alta paljastui kellertävän ruskeanharmaa savinen hiekka (Y4-29). Y4-29 oli jonkinlainen täyttö- tai taseuskerros, joka poikkesi muusta alueen maannoksista ja tämän takia tulkittiin maan tuodun paikalle muualta. Yksiköstä Y4-29 löytyi rautakauden tyyppisen käyttökeramiikan sirpaleita. Palat eivät olleet alkuperäisillä paikoillaan, vaan olivat kulkeutuneet paikalle muun täyttömaan mukana. Kellarin länsiseinän edustalla ja alueen 4B pohjoisosassa yksikön Y4-2 alta tuli myös käyttötaso Y4-4.

Kellarin edustalta yksiköiden Y4-29 ja Y4-4 alta tuli esille harmaan kellertävä savinen siltti (Y4-30). Maa näytti yksikön Y4-29 tavoin muualta tuodulta, sillä se poikkesi ympäröivistä maannoksista. Yksikkö Y4-30 voisi liittyä kellarin rakentamisvaiheeseen, sillä kellarin pohjoisseinän R4-7 sisäosa on osittain rakennettu yksikön Y4-30 päälle. Y4-30 oli hyvin niukkalöytöinen, mutta siitä löytyi passglas-lasipikarin pala, joka ajoittuu 1500-luvun lopulta 1600-luvun alkuun. Yksiköstä löytyi myös 1700–1800-luvuille ajoittuvan ryyppylasin sirpale. Tämän sirpaleen löytökonteksti ei kuitenkaan ole täysin selvä, sillä sen lähistöllä oli myyränkolo, joka oli sekoittanut alueen kerroksia. Yksikön

Y4-30 alta tuli vaaleankeltainen tiivis siltin- ja savensekainen hiekka, joka oli alueen pohjamaa Y4-11.

Kellarirakenteen pohjoisseinän R4-7 ulkopuolelta yksikkö Y4-4 lähti sukeltamaan ja muodosti pohjamaahan kaivetun kuopan tai ojan. Ojan kohdalla maa muuttui yllä olevaa yksikköä (Y4-4) tiiviimmäksi, joten kerrokselle annettiin oma numero Y4-16. Muuten koostumus ja löytömateriali olivat hyvin samankaltaista kuin yksikössä Y4-4. Y4-16 oli mahdollisesti rakenteen R4-7 pohjoispuolella kulkenut oja. Täyttä varmuutta asiasta ei saatu, sillä koko yksikköä ei ollut mahdollista kaivaa pois suurten kivien estäessä kaivamista.

Kellarin oletetun suuaukon kohdalla ei havaittu rappusia tai muita selkeitä oviaukkoon viittaavia ilmiöitä. Sen sijaan havaittiin kellarin reunassa sijainneen paalun R4-31, joka oli juuri oletetun oven paikalla. Paalun viereen olisi mahtunut kapea oviaukko. Kellarin länsiosasta löytyikin isoja ja raskaita raudankappaleita, jotka saattoivat olla peräisin jonkinlaisen oven saranoista. Toinen vaihtoehto on, että kellariin on kuljettu yläpuolella olleen puurakennuksen lattiassa sijainneesta luukusta.

Alueen 4 löydöt

Edellisvuoden tapaan alueelta 4 löytyi jälleen mielenkiintoisia metalliesineitä tai niiden katkelmia. Alueelta on melko paljon rautanaulojen, metallilevyjen katkelmien, vartaiden ja erilaisten toistaiseksi tunnistamattomien esineiden katkelmia. Alueen 4 löytöihin kuuluu kaksi hyvin kulunutta ja korrodoitunutta rahaa yksiköstä Y4-28, joista toinen (KM 39163: 667) tosin saattaa olla laskuraha, sillä leimoja siinä ei erotu. Toisessa (KM 39166) erottuu toisella puolella iso kruunu, sekä kirjaimet ÖR ja M, mikä viittaisi kyseessä olevan jonkin suuruinen äyri 1600–1700-luvulta. Rahojen ohella alueen 4 kuparilöytöihin kuuluu neljä pyöreää, onttoa kuparinappia tai sellaisen fragmenttia yksiköistä Y4-25 (KM 39163: 647), Y4-27 (KM 39163: 656), Y4-28 (KM 39163: 658 ja 659). Kaikissa alueen 4 napeissa vaikuttaisi olevan suora alapinta ja pyöreä yläpinta. Rautalöydöistä helpoiten tunnistettavissa on yksikön Y4-4 siro täysruodollinen pöytäveitsi (KM 39163: 572), jonka terän kärki ja ruodon pää ovat katkenneet. Puisia kahvaleyviä on säilynyt hiukan ja kahvassa on säilynyt ainakin yksi pronssiniitti, jolla kahvaleyvät ovat ruodossa kiinni. Samasta yksiköstä on useampia tunnistamattomia rautaesineitä sekä yksi mahdollinen oven tms. kiinnikehaan osa (KM 39163: 576) (vrt. Goodall 2011: 214–215). Yksiköstä Y4-25 löytyi myös mahdollisesti kourumainen puisen oven tai muun jyrkän puulevyn vahvikerauta (KM 39163: 649). Muita toistaiseksi tunnistettuja rakennukseen liitettäviä rautoja ovat jyrkä sinkilä (KM 39163: 658) ja mahdollinen kynttilän tai päreiden pidike (KM 39163: 657). Lisäksi yksiköstä Y4-2 löytyi arkun tai sen tapaisen kahva (KM 39163: 528) ja yksiköstä Y4-28 esine (KM 39163: 671), joka voisi olla joko vuolurauta tai nahan muokkaukseen käytetty työkalu (vrt. Goodall 2011: 67–71).

Alueen 4 keramiikka-aineisto ei ole niin monipuolinen kuin esimerkiksi alueen 3, mutta sitäkin vaikuttavampi. Jo viime vuonna yksiköstä Y4-9 löytyi yksi pala on partamiehenkannusta (KM 2011018: 930), joka Erki Russowin mukaan on kölniläistä tai frecheniläistä keramiikkaa, todennäköisemmin vielä kölniläistä 1500-luvun puolivälistä

(suullinen tiedonanto Erki Russow 1.12.2011). Hyvin samanlaista reliefikoristenauhaa esiintyy myös frecheniläisissä partamiehenkannuissa (vrt kuva 104, Hurst, Neal & Beuningen 1986: 213). Tänä vuonna samaa astiaa tuli yllättäen lisää 21 palan verran yksiköistä Y4-4 (KM 39163: 577–585) ja Y4-9 (KM 39163: 636), eli paloista on hahmottavissa koko astian muoto ja koristelu. Tämä on erityisen vaikuttava löytö maaseutukohteelta, joilta yleensä keramiikkaa löytyy vain pieninä paloina. Partamiehenkannun paloissa on sirpaleita astian suun- ja pohjan reunasta, kaulasta ja kyljestä. Osa paloista sopii yhteen ja esimerkiksi partamiehen kasvot ovat koottavissa muuten, mutta nenä, silmät ja otsa puuttuvat. Lisäksi paloissa on katkelmia astiaa kierävästä geometrisestä reliefinauhasta, kyljessä olevista reliefitekniikalla tehdyistä pyöreistä koristeista, joissa on sivustapäin kuvattuina miehen kasvot, sekä lehvämäisistä reliefikoristeista. Astian ulkopinnalla on ruskea, laikukas suolalasilite, lisäksi se osittain vaaleaksi kulunut. Sisäpinta on vaaleanharmaa, sillä on ohuita dreijausuria ja suolalasilite.

Pekka J. Heiskanen

Kuva 18. Osa partamiehenkannusta koottu eri alueelta 4 löytyneistä paloista (KM 39163: 577-585).

Vuoden 2011 alueen 4 vaikuttavimpia keramiikkalöytöjä ovat rakenteesta R4-3, yksiköistä Y4-22 ja Y4-23 löytyneet punasavivatien palat. Myös tänä vuonna alueelta 4 löytyi useampia vadin paloja. Yksi R4-3:n esiin siivouksessa löytynyt pala (KM 39163: 700) on samaa astiaa kuin viime vuonna alueelta löytyneet palat 1600-luvun Weser/Werra-vadista. Palan sisäpinnalla on säilynyt hiukan vaaleaa savilietettä, jonka päällä vihreää maalausta ja ruskealla tehtyä koristelua sekä lyijylasitetta. R4-3:n putsauksen yhteydessä löytyi myös toinen astian pala (KM 39163: 701) punasavivadin

reunasta, jonka pinnoilla on vaalea, osittain kulunut saviliete. Sisäpinnalla profiloinnin päällä on säilynyt hiukan lyijylasitetta. Todennäköisiä vadin tai kulhon paloja löytyi myös yksiköistä Y4-0 (KM 39163: 526), Y4-2 (KM 39163: 531), Y4-16 (KM 39163: 642) ja Y4-27 (KM 39163: 659). Y4-0:n pala on mahdollisesti vadin kyljestä, sen sisäpinnalla on hiukan kuluneita lyijylasitteen ja vaakasuorien vaaleiden bolusraitojen jäämiä. Y4-2:n pala on pohjan reunasta, sisäpintaa ei ole säilynyt. Y4-16 pala on reunapala, jonka sisäpinnalla on hyvin huonokuntoinen lyijylasite ja geometristä boluskoristelua, jonka päältä lasite lohkeillut. Lisäksi lasitteen alla on vihreän maalauskoristelun jäänteitä. Yksikön Y4-27 löytö on kylkipala, jonka sisäpinnalla on huonokuntoisen lyijylasitteen ja vihreän maalauskoristelun jäämiä, lisäksi sillä on ilmeisesti ollut valkoinen saviliete lyijylasitteen alla. Myös padan paloja löytyi tänä vuonna alueelta 4 yksiköistä Y4-4 (KM 39163: 603), Y4-9 (KM 39163: 637) ja Y4-28 (KM 39163: 673). Kaikki ovat todennäköisin samasta, hyvin huonopolttoisesta ja karkeasekoitteisesta padasta. Paloissa on katkelmia padan jalkojen juuresta sekä kyljestä. Näiden palojen lisäksi erilaisia punasaviastian paloja tuli yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 534–540), Y4-4 (KM 39163: 594, 595 ja 606), Y4-25 (KM 39163: 650), Y4-28 (KM 39163: 674) ja Y4-30 (KM 39163: 695). Muuten palat ovat joko kylkipaloja tai mahdollisia pohjapaloja, mutta joukossa on yksi mahdollinen kahvan katkelma (KM 39163: 535). Osassa paloista on lyijylasitteen ja boluskoristelun jäämiä, lisäksi osa paloista on kärsinyt tulessa. Näiden palojen lisäksi alueelta 4 löytyi joitakin paloja, joista on vaikea sanoa, ovatko ne astioista, kaakeleista vai jostakin muusta esineestä peräisin. Näistä paloista on vain toiset pinnat säilyneet, eikä muoto tai pinnan käsittely anna esineestä selkeitä viitteitä. Tällaisia on yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 532 ja 533), Y4-4 (KM 39163: 591 ja 599), Y4-29 (KM 39163: 683 ja 684) ja Y4-30 (KM 39163: 694). Lisäksi todennäköisiä kaakelin paloja alueelta 4 löytyi useampia yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 537 ja 541), Y4-4 (KM 39163: 586–590, 592, 593, 596–598, 600–602, 604, 605 ja 607), Y4-9 (KM 39163: 638 ja 639), Y4-27 (KM 39163: 660) ja Y4-29 (KM 39163: 685). Osa paloista on edellisvuodelta ja muilta kaivausalueilta tutun tuntuisia kuonaantuneita kaakelin paloja (KM 39163: 590, 601, 605, 639, 660 ja 685). Näissä toinen pinta on kuonaantunut lasimaiseksi, parissa palassa kuonaantuneella pinnalla on mahdollista reliefikoristelua (KM 39163: 590, 601 ja 639) ja parissa palassa karkeaa tekstiilipainannetta (KM 39163: 590 ja 660).

Fajanssia ei edellisvuonnaakaan kuulunut kovin paljon alueen 4 löytöaineistoon ja tänä vuonna sitä löytyi vain kaksi pientä palaa yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 530) ja Y4-28 (KM 39163: 672). Y4-2:n palasta ei paljon voi päätellä, mutta Y4-28:n pala on mahdollisesti astian pohjasta ja sen pinnoilla on vaaleansinertävät tinalasitteen, sisäpinnalla on myös sinistä maalauskoristelua.

Vuonna 2011 alueen 4 vanhimmiksi löydöiksi arveltiin Y4-2:sta löytynyttä keramiikkaastian kylkipalaa (KM 2011018: 814) ja yksiköstä Y4-4 löytynyttä pohjapalaa (KM 2011018: 862), jotka ovat mahdollisesti rautakautisesta tai keskiaikaisesta käyttökeramiikka-astiasta. Tänä vuonna yksiköstä Y4-29 löytyi yhteensä seitsemän palaa (KM 39163: 686 ja 687), jotka voisivat olla samanaikaista edellisvuoden löytöjen kanssa. Paloissa on kaksi nokeentunutta, yhteensopivaa astian pohjapalaa sekä kylkipaloja, joissa on huono poltto ja karkeahko sekoite. Palojen massat ovat melko huokoiset, väriltään

vaaleanharmaanruskeat, osittain tummiksi nokeentuneet. Paloissa on punertava, silotellun tuntuinen ulkopinta, sisäpinta on yhdessä palassa myös punertava, muissa nokeentunut tai ei säilynyt. Yhdessä palassa ulkopinnalla on pistemäisiä painanteita. Lisäksi Y4-4:sta löytyi kuusi massaltaan harmaata, karkeasekoitteista ja huonopolttoista palaa (KM 39163: 610), jotka voivat olla astiasta, kaakelistä tai tiilestä. Viidessä palassa on säilynyt yhdet tasaiset pinnat, muut pinnat ovat aika epämääräisiä. Toistaiseksi tutkijoita vielä hämmentäviä löytöjä ovat lisäksi kalotin muotoiset savikiekot, joita tänä vuonna löytyi alueilta 3 ja 4. Alueelta 4 niitä löytyi yksi yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 544). Ilmeisesti kyseessä on geologinen muodostuma, jollaisia kuitenkin löytyy asuinpaikoilta, kuten Espoon Mankbystä ja Ruotsista Jönköpingistä (Georg Haggrén, suullinen tiedonanto 3.12.2012).

Pekka J. Heiskanen

Kuva 19. Alueelta 4 löytynyttä karkeaa rautakauden tyyppin keramiikkaa (KM 39163: 686).

Alueen 4 lasiaineisto ajoittuu lähinnä 1500-luvun lopulta 1800-luvun alkupuolelle, muutamia moderneja sirpaleita aineistossa on myös Y4-2:sta (KM 39163: 552, 553 ja 558). Opaalilasia löytyi yksi pala samasta yksiköstä (KM 39163: 564), mutta se on niin pieni, ettei alkuperästä voi sanoa mitään. Yksiköstä Y4-2 löytyi myös alueen 4 ainoa lasihelmi, jossa on vaalea massa ja jonka muoto on pyöreä (KM 39163: 561). Alueen 4 lasinpaloista osa on selkeästi kärsinyt tulessa ja muutamasta Y4-2:n ja Y4-29:n palasta on vaikea sanoa, ovatko ne astioista vai ikkunoista peräisin (KM 39163: 554 ja 689–691). Osa lasinpaloista taas on niin fragmentaarisia, ettei astiatyypistä voi paljonkaan päätellä. Muutamia tunnistettavia astiatyyppejä aineistoon kuitenkin kuuluu.

Jo viime vuonna alueelta 4 löytyi yksiköistä Y4-16 (KM 2011018: 970 ja 971) ja Y4-23 (KM 2011018: 1006 ja 1007) muutamia mahdollisia pikarien sirpaleita, jotka todennäköisesti ovat passglaseista 1500-luvun lopulta tai 1600-luvun alusta. Mahdollista passglasia löytyi tänä vuonna alueelta lisää yksiköistä Y4-4 (KM 39163: 612, 616–618,

622, 623 ja 625), Y4-28 (KM 39163: 676) ja Y4-30 (KM 39163: 696). Muutaman palan kohdalla tulkinta on kuitenkin hiukan epävarmaa (KM 39163: 612, 618, 625). Osa paloista on kylki- tai reunapaloja kulmikkaista pikareista tai pikarista (KM 39163: 612, 616, 623, 676, 696). Kahdessa kylkipalassa on säilynyt astiaa ulkopinnalla kiertävää lasilankaa (KM 39163: 617, 623). Passglasille tyypillisiä sirpaleita kahdesta päällekkäin asetetusta pikarin jalkalevystä saattaisi myös olla muutamia (KM 39163: 616, 622 ja 625). Näiden palojen lisäksi yksi, profiililtaan aaltoileva pala voisi olla joko pikarista tai kanttipullostta (KM 39163: 677).

Pekka J. Heiskanen

Kuva 20. Kulmikkaiden passglas pikareiden sirpaleita (KM 39163: 623 ja 676)

Tänä vuonna alueelta 3 löytyi pieni ryyppylasin reunapala 1600-luvun lopulta tai 1700-luvun alusta yksiköstä Y3-3 (KM 39163: 107) ja samantyyppinen pala talletettiin myös alueelta 4 yksiköstä Y4-4 (KM 39163: 611). Pala on kellertävänvihreää lasia, jonka massassa on ilmakuplia. Lasin suun halkaisija on ollut n. 60 cm. Toinen mahdollinen ryyppylasin sirpale löytyi yksiköstä Y4-30 (KM 39163: 697), joka saattaisi olla 1700-luvun lopun tai 1800-luvun alun ryyppylasin pohjalevystä. Pala on paksua, väritöntä lasia. Erikoinen löytö Y4-2:sta on myös oranssi lasin pala, jonka Georg Haggrén arveli mahdollisesti olevan peräisin karahvista (KM 39163: 545). Muut tunnistetut astiatyypit ovat erilaisia pulloja, joiden sirpaleita löytyi yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 545, 547, 549, 556 ja 562), Y4-4 (KM 39163: 613, 619, 620 ja 626), Y4-25 (KM 39163: 652) ja Y4-27 (KM 39163: 662 ja 663). Pullolasin palat ovat vihreää, tummanvihreää tai tummanruskeanvihreää lasia, jollaista löytyi viime vuonnakin alueelta 4 kaikista kaivetuista yksiköistä. Vuoden 2011 pullolasin palat olivat suurimmaksi osaksi ajoitettavissa 1800-luvun alkuun, tämän vuoden pulloaineisto lienee saman ikäistä tai hiukan vanhempaa. Pari palaa (KM 39163: 619) saattaa olla muustakin astiasta kuin pullostta. (Lasien ajoitukset ja tunnistuksen tehnyt Georg Haggrén 3.12.2012.)

Ikkunalasia löytyi 71 sirpaleen verran alueen 4 yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 546, 548, 555, 559, 560 ja 563), Y4-4 (KM 39163: 614, 615, 624 ja 627), Y4-9 (KM 39163: 640), Y4-16 (KM 39163: 645), Y4-25 (KM 39163: 653), Y4-27 (KM 39163: 664), Y4-28 (KM 39163: 678) ja Y4-29 (KM 39163: 688). Muuten palat ovat eri vihreän sävyisiä ja

niiden paksuudet vaihtelevat, paitsi yksi massaltaan väritön pala (KM 39163: 559), joka ei välttämättä ole ikkunasta. Yhdessä palassa vaikuttaisi olevan pyöreäksi muotoiltu reuna (KM 39163: 546), suoraksi leikattuja reunoja on muutamassa palassa (KM 39163: 615 ja 653), nyrhitty reuna on yhdessä palassa (KM 39163: 678) ja parissa palassa on lasilevyn valmistuksessa syntynyt pyöreä, paksu reuna (KM 39163: 621 ja 624).

Liitupiipun katkelmia alueelta 4 löytyi yhteensä 14 yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 542 ja 543), Y4-4 (KM 39163: 608 ja 609), Y4-16 (KM 39163: 643), Y4-25 (KM 39163: 651), Y4-27 (KM 39163: 661), Y4-28 (KM 39163: 675) ja Y4-32 (KM 39163: 699). Palojen joukossa on kaksi lähes kokonaista pesää (KM 39163: 643 ja 675), yksi pesän puolikas (KM 39163: 608) ja yksi pesän fragmentti (KM 39163: 542), loput ovat varren katkelmia. Pesän puolikkaassa (KM 39163: 608) varren juuren yläpuolella on vaakunaleima, jonka päällä kruunu. Vaakunassa on mahdollisesti jokin siivekäs eläin. Toisessa liitupiipun pesässä (KM 39163: 643) 1-2 mm päässä suun reunasta kiertää sahalaitareunainen 1 mm levyinen painettu koristenauha. Pesän sivulla saattaa olla kulunut, pyöreä valmistajan merkki.

Jo viime vuonna alueen 4 löytöaineistossa huomiota herättivät yksi katkelma tahkon reunasta (KM 2011018: 909) sekä alueelta löytyneet yhdeksän liippaa (KM 2011018: 907, 908, 923, 928, 938, 961, 962 ja 993). Tänä vuonna hioimia tuli muutama lisää, yksi yksiköstä Y4-2 (KM 39163: 565), yksi yksiköstä Y4-27 (KM 39163: 665) ja yksi yksiköstä Y4-29 (KM 39163: 679). Kaikki vaikuttaisivat olevan liusketta. Y4-27:n löydössä huomiota herättävää on sen hauraus, sillä kivi rapautuu käsiin. Mahdollisesti hioin on kärsinyt tulella, mikä voisi aiheuttaa tämän ilmiön.

Erikoinen löytö yksiköstä Y4-4 on puolikas litteästä pyöreästä kivistä (KM 39163: 628), jonka reuna on muotoiltu ja pinnat tasoitetut. Lähellä toista reunaa porattu iso reikä, jonka kohdalta esine on murtunut. Kyseessä saattaisi olla kivistä valmistettu, mahdollisesti esihistoriallinen riipus tai helmi. Samasta yksiköstä löytyi myös mahdollinen katkelma kiviesineestä (KM 39163: 629), jossa on säilynyt kaareva, hioutun tuntuinen pinta. Lisäksi alueelta 4 talletettiin myös yksi pala talkkia yksiköstä Y4-4 (KM 39163: 635), jota otettiin Mårtensbystä jo viime vuonna talteen muutamia paloja, sillä se saattaa liittyä ihmistoimintaan.

Piitä löytyi tänä vuonna yksiköistä Y4-2 (KM 39163: 566 ja 567), Y4-4 (KM 39163: 530 ja 531), Y4-25 (KM 39163: 654), Y4-28 (KM 39163: 680), Y4-29 (KM 39163: 692), Y4-30 (KM 39163: 698). Kaikista 11:sta iskoksesta osittain palaneita on kolme (KM 39163: 631, 654 ja 692), lisäksi yksi erikoinen pala on mahdollisesti tulella muuttunut pinnoilta karheaksi (KM 39163: 698). Kvartsia on otettu talteen 27 palan verran yksiköistä Y4-0 (KM 39163: 527), Y4-2 (KM 39163: 568–570), Y4-4 (KM 39163: 632–634), Y4-9 (KM 39163: 641), Y4-16 (KM 39163: 646), Y4-25 (KM 39163: 655) ja Y4-29 (KM 39163: 693), osa paloista on tosin melko huonolaatuisia eivätkä välttämättä ole iskoksia lainkaan.

Kuonaa alueelta 4 löytyi ainoastaan noin 55 g. Tiiltä ja palanutta savea löytyi sen sijaan yhteensä reilu 109 kg. Suurin osa tiilistä tuli yksiköistä Y4-25 ja Y4-28, joista

kummastakin löytyi yli 40 kg tiiltä. Osassa säästetyistä tiilistä oli erilaisia painanteita, kuten oksa, korsi tai tekstiilipainanteita. Yhdessä tiilessä erottui myös sormenjälki (KM 39163: 1631).

Palamatonta luuta alueelta löytyi 1612 g ja palanutta luuta 114 g. Sekä palamatonta että palanutta luuta löytyi runsaimmin yksiköstä Y4-4.

Alue 6

Vuonna 2012 edellisenä vuonna avattua kaivausalueetta 6 laajennettiin pohjoiseen. Alue 6 oli edellisenä vuonna sijoitettu Lillaksen peltosaarekkeen koillisreunalle aivan saarekkeen alarinteeseen lähelle itäpuolen peltoja. Paikalla olevat loivat terassit vaikuttivat potentiaalisilta vanhemman asutuksen kannalta, ja lisäksi paikalla sijaitti suuri, maanpäälle hyvin erottuva kiviröykkiö. Vuonna 2012 alueen tarkempi paikka valittiin koekuoppien perusteella: kaikista alarinteen koekuopista löytyi noen- ja hiilensekaista maata, joka vaikutti kulttuurikerrokselta. Lisäksi koekuopasta 34, aivan pellonreunan läheltä, löytyi hyväkuntoista palamatonta puuta, jonka epäiltiin olevan jonkinlaisen rakenteen jäännös. Puurakenne osoittautui vuoden 2011 kaivausten aikana hirsistä rakennetuksi kaivoksi, joka on dendrokronologisten ajoitusten mukaan rakennettu 1770-luvun lopulla, todennäköisesti kesällä 1777 (Zetterberg 2012).

Vuonna 2012 alueen laajennuksella tahdottiin selvittää alueen pohjoispuolella olevan suuren kiviröykkiön tarkempaa funktiota ja ajoitusta. Rakenne oli edellisen vuoden tutkimusten yhteydessä tulkittu riihen uuniksi, mihin viittasivat rakenteen muoto ja sijainti sekä se, että siihen kuuluvat kivet ovat pääasiassa palaneita. Myös alueelta edellisenä vuonna analysoidut makrofossiilinäytteet sopivat hyvin riihi-tulkinnan tueksi.

Vuonna 2011 avattua aluetta ei saatu silloisilla kaivauksilla tutkittua loppuun, joten myös sen kaivamista jatkettiin tänä vuonna. Etenkin alueen itäosassa, kaivorakenteen länsipuolella havaitut puut vaikuttivat kiinnostavilta, sillä niiden toivottiin osoittautuvan vanhemmaksi puurakenteeksi. Kaivon tutkimusten perusteella tiedettiin, että puulla on melko hyvät säilymismahdollisuudet alueen savisessa maaperässä.

Yksikkö- ja rakennenumeroinnissa alueella 6 ja sen laajennusosissa pyrittiin käyttämään samoja yksikkönimiä kuin edellisenä vuonna silloin kun yksiköt vastasivat toisiaan. Muuten juoksevaa yksikkönumerointia jatkettiin siitä, mihin vuonna 2011 oli jääty.

Alue 6, pohjoinen koeoja

Pohjoisella koeojalla tarkoitetaan tässä alueen luoteiskulmaan avattua 2,5 x 1 m kokoista ojaa, joka leikkasi mahdollisen uunirakenteen (R6-26) länsipäätä aivan rakenteen reunassa. Koeojan avulla pyrittiin selvittämään rakenteen ajoitusta ja funktiota.

Koeojasta poistettiin ensin kivien päältä irtonainen pintakarike (Y6-0) ja sen alla ollut erittäin sekoittunut, esimerkiksi muoviroskia ja liitupiipun kopan sisältänyt kerros (Y6-

27). Sen alta esiin saatu Y6-28 oli selkeästi tiiviimpi kerros, joka ei enää sisältänyt moderneja löytöjä. Y6-28 sijaitsi selkeästi R6-26:n romahduskerroksessa, ja yksikössä olikin maan joukossa jonkin verran palaneita kiviä. Y6-28:n alta esiin tullut Y6-29 saattoi olla R6-26:n käyttövaiheeseen liittyvä maakerros, mutta kapeassa koeojassa yksikköä ei voitu kaivaa, koska sitä oli esillä kivien välissä ainoastaan erittäin pienellä alueella.

Rakennetta R6-26 saatiin tutkittua koeojassa vain hieman. Koeojan perusteella vaikuttaa siltä, että rakenteen reuna on ladottu suuremmista kivistä, joiden välissä on pienempää (romahdus?) kiveystä. Kaivausten yhteydessä vain pienempiä kiviä poistettiin, joten rakenteesta ei saatu kovinkaan paljon tietoa. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että kyseessä todellakin on hajonnut uunirakenne, sillä kaikki siihen kuuluvat kivet ovat palaneita ja uunin eteläpuolella näyttäisi vuoden 2012 kaivausten perusteella sijainneen rakennus, mahdollisesti useampiakin. Ajoitusta mahdolliselle uunille ei saatu tämänkertaisten tutkimusten perusteella, mutta sen eteläpuolella tutkitut kulttuurikerrokset ajoittuvat pääasiassa 1600–1700 –luvulle, mikä antanee viitettä myös R6-26:n ajoituksesta.

Alue 6, laajennus

Alue 6:n laajennuksella tarkoitetaan tässä vuonna 2012 avattua uutta alueen osaa (poisluettuna pohjoinen koeoja, joka käsiteltiin yllä erikseen). Laajennus oli kooltaan 17 m², ja se avattiin edellisen vuoden kaivausalueen luoteiskulmaan, vanhan alueen ja mahdollisen uunirakenteen väliin. Alueen avulla pyrittiin selvittämään, liittyikö uuniin rakennusta. Koska rinne laskee uunin takana pohjoisessa ja lännessä jyrkästi, ja itäpuolella pellonreuna on lähellä rakennetta, mahdollisen rakennuksen oletettiin sijaitsevan todennäköisimmin juuri uunirakenteen eteläpuolella. Laajennuksen avulla tahdottiin lisäksi tutkia edellisen vuoden kaivausalueen pohjoisreunalla sijainneita mahdollisia rakenteita, joista ainoastaan eteläisimmät osat osuivat edellisvuoden kaivausalueelle.

Koko alueelta poistettiin ensin irtonainen pintakarikerakente (Y6-0) ja sen alla ollut pintamaan tiiviimpi osa (Y6-1). Pintamaan alta havaittiin kaksi yksikköä, Y6-2 ja Y6-30. Näistä Y6-30 sijaitsi alueen eteläreunassa ja erottui hiilen ja noen sekaisena irtonaisena, runsaasti palanutta kiveä sisältävänä kerroksena. Muualla alueella esiin tullut Y6-2 oli jo edellisvuoden alueelta löytynyt tiivis noen ja hiilen sekainen hiesu, jonka seassa oli runsaasti löytöjä.

Yksikön Y6-30 alta tuli esiin myös edellisvuodelta tuttu yksikkö Y6-13, joka oli yläosastaan hiiltyneen pinnan rajaama hiilen ja noen sekainen hiekka. Hiiltynyt pinta oli tällä kertaa edellisvuotta rikkonaisempi, ja rajaa sen ja Y6-30:n välillä oli hieman vaikea erottaa. Y6-13:a rajasi pohjoisessa Y6-2:n alta esiin tullut R6-31, yhdestä kivikerrasta koostuva kivirivi, joka tulkittiin seinän perustukseksi. Kiviriviin liittyi sen pohjoispuolella kapea hiekkakaistale (Y6-36), joka kulki hieman katkonaisesti rakenteen viertä. R6-31:n katkaisi sen keskiosassa myös Y6-13:sta rikkonut Ku6-38. Matala kuoppa oli täyttynyt palaneen kiven sekaisella siltillä (Y6-35). Kyseessä voi olla R6-26:n tulipesän siivoamiseen liittyvä yksikkö, ja voi olla, että myös Y6-30 on syntynyt tällä tavoin.

Kuva 21. Alueelta 6 löytyi seinän perustus R6-31, joka erottuu kuvassa kivistä kivirivinä kaivausalueen vasemmassa reunassa.

R6-31:n pohjoispuolelta, Y6-2:n alta tuli edellä mainittujen yksiköiden lisäksi esiin Y6-2B, joka muistutti suuresti päällä ollutta yksikköä. Selkeää eroa yksiköiden välillä ei voitu määrittää, vaan ne voitiin erottaa ainoastaan stratigrafian ja muutamien huonosti säilyneiden hiiltyneiden puunkappaleiden ansiosta. Yksikkö tulkittiin lattiatasoksi, joka rajautuu seinään (R6-31). Lattia on mahdollisesti ollut puinen, mihin muutamat säilyneet puunkappaleet yksikön pinnalla voisivat viitata. Y6-2B:n alta voitiin paikoin havaita stratigrafian perusteella myös kolmas vastaava yksikkö, Y6-2C, joka rajautui kivirakenteeseen (R6-40). R6-40:ää oli säilynyt noin metrin mittainen katkelma, joka tulkittiin mahdolliseksi vanhemmaksi seinälinjan katkelmaksi. Rakenteen eteläpuolella sijaitti samansuuntainen kapea savilinssi (Y6-41), joka liittyi todennäköisesti rakenteeseen.

Y6-2B:n alta alueen pohjoislaidassa tuli esiin Y6-46, joka oli rakeinen hiilen ja noen sekainen kerros. Yksikkö tulkittiin mahdollisista lattiatasoista alimmaksi tai niiden pohjaksi. Pohjoisprofiilin vieressä Y6-46:n vierestä esiin saatiin lisäksi Y6-45, punaruskea tiilimurskan sekainen hiekka, joka täytti matalaa kuoppaa (Ku6-48). Alueella esiintyi melko vähän tiiliä, ja ainoat kokonaiset tiilet talletettiin juuri Y6-45:n länsipuolelta, Y6-2C:n yhteydestä alueen pohjoisprofiilin ja R6-26:n vierestä. Saattaa olla, että tiilet ja Y6-45:n tiilimurska liittyvät joko uunirakenteeseen tai sen edustalla olleeseen tiilirakenteeseen tai kivirakenteen tiiliosaan.

Y6-46 rajautui idässä kivirakenteeseen R6-44 ja sitä ympäröivään yksikköön Y6-43. Rakenne koostui vaihtelevan kokoisista kivistä, jotka kulkivat koillis-lounas-suunnassa R6-31:n itäpäädyn suurilta kiviltä profiiliin. Näitä kiviä on voitu hyödyntää myös R6-44:n (ja R6-40:n) osina. On mahdollista, että rakenne sijaitsee ojassa, jonka täyttöö Y6-43 on, mutta koska rakennetta ei tutkittu vuoden 2012 kaivausten yhteydessä, tämän selvittäminen jää jatkotutkimuksiin.

Y6-46:n, Y6-45:n ja Y6-13:n itäpäädyn alta paljastui Y6-17, orgaanisen aineen sekainen harmaanruskea hiekka, joka oli havaittu jo edellisen vuoden kaivausalueella ja johon kaivaminen oli tällöin pääasiassa pysäytetty. Myös nyt kaivaminen lopetettiin suurimmassa osassa laajennusaluetta tähän kaivausajan loppuessa.

Alueen länsipäädyssä yksiköt poikkesivat pohjoisprofiilin ja alueen keskiosan yksiköistä. Täällä Y6-2B:n ja Y6-13:n alta esiin tuli laastin sekainen ruskea hiekka (Y6-42). Lisäksi aivan alueen lounaiskulmassa Y6-13:a alta löytyi pieni palaneiden kivien sekaisen siltin alue (Y6-51), jonka rajat olivat hieman epäselvät. Y6-51:n alta havaittiin tiivis musta siltti (Y6-56), jossa oli myös hieman palaneita kiviä. Yksiköt liittyvät todennäköisesti toisiinsa.

Y6-42:n alta löytyi lisäksi pohjois-etelä-suuntainen kapea palaneen kiven alue, Y6-55. Yksikön keskivaiheilta lähti lisäksi kapea kaistale länteen, kohti profiilia. Yksikköä ympäröi pohjoisessa ja lännessä Y6-57, tummanruskea palaneen kiven ja saven sekainen siltti. Idässä yksikköä reunusti Y6-54, tiivis ja tahmea harmaanruskea savi.

Alueen pohjoispäädyssä Y6-2:n alta paljastui kivirakenne R6-32. Pohjois-etelä-suuntainen rakenne koostui suuremmista reunakivistä ja niiden väliin jäävästä pienemmästä kiveyksestä. Rakenne oli perustettu tiiviiseen saveen (Y6-34). Rakenteen itäpuolella rakenteen ja profiilin välillä erottui kapeana kaistaleena keltaruskeaa hiekkansekaista soraa (Y6-37), josta kaivettiin ainoastaan hieman eteläpäätyä. Tällä kohtaa yksikön alta tuli tummanruskeaa hiesua (Y6-47). Rakenteen länsipuolella sitä ympäröi vaaleanruskea siltti (Y6-33), joka todennäköisesti oli rakenteesta valuneen vaaleamman maan värjäämää Y6-2:ta ja/tai Y6-2B:tä.

R6-32:ta ei purettu kaivausten yhteydessä, vaan se jätettiin odottamaan jatkotutkimuksia. Kyseessä on mahdollisesti jonkin R6-26:tta ympäröineen rakennuksen itäseinän perustus, mutta tarkempi ajoitus jäi toistaiseksi auki.

Yksiköiden lisäksi alueella havaittiin kaksi edellisvuotista koekuoppaa, toinen laajennuksen länsipäädyssä (KK 30/ 2011) ja toinen pohjoisprofiilin keskiosassa (KK 32/ 2011). Kuopat erottuivat melko säännöllisesti rajautuvina häiriöinä.

Tutkitut kerrokset ovat luultavasti R6-26 ympäröineen rakennuksen lattiatasoja ja seinien perustuksia. Suurin osa alueen rahalöydöistä ajoittuu 1660–1760-lukujen väliselle ajalle, mutta alemmista kerroksista on lisäksi löytenyt mahdollisesti 1500-luvulle ajoittuva laskuraha. Näiden ajoitusten ja stratigrafian perusteella vaikuttaisi siltä, että uunin käyttöikä on ollut suhteellisen pitkä, ja sen ympärillä on ehtinyt sijaita useita eriaikaisia

rakennuksia. Vanhempia seinälinjoja on osittain hyödynnetty uusien rakennusvaiheiden yhteydessä, ja osin ne ovat peittyneet tai ne on peitetty myöhempien lattioiden alle.

Löytöjen perusteella kaivauksia edeltänyt tulkinta riihen uunista ei kuitenkaan välttämättä pidä ainakaan täysin paikkaansa, sillä runsaat hienot esinelöydöt, kuten matkaikonit, voisivat viitata ennemmin asuinrakennukseen. Alueelta löytyi myös 1500-luvun laskuraha, jota on myöhemmin käytetty ilmeisesti riipuksena siihen tehdyn reiän perusteella, mikä taas voisi viitata kaupankäyntiin liittyvään toimintaan rakennuksen yhteydessä. Toisaalta alueen maanäytteistä löytyi makrofossiilianalyysin yhteydessä huomattavia määriä etenkin hiiltyneitä rukiin jyviä pääasiassa uunirakenteen edestä, mikä taas viittaisi viljan käsittelyyn.

On mahdollista, että joko paikalla on jossain vaiheessa sijainnut asuinrakennus ja myöhemmin tai aiemmin riihi, tai sitten riihi on ollut ajoittain majoituskäytössä. Voudintileistä löytyy esimerkiksi maininta kolmesta sotilaasta, jotka ovat yöpyneet Mårtensbyssä vuonna 1592 (KA 154, s. 91), mikä voisi olla esimerkki tilapäisten majoitustilojen tarpeesta. Mahdollinen maalattu ikkunalasin pala saattaisi toisaalta viitata hienompaan rakennukseen, samoin paikoitellen runsaana esiintynyt laasti, joka tuskin on peräisin riihen tyyppisestä rakennuksesta.

Alueen 6 poikkeukselliset löydöt, matkaikonit, voivat osaltaan kertoa Mårtensbyn keskiajan jälkeisistä kontakteista Itämeren ympäristöön. Esimerkiksi vuonna 1640 Mårtensbyn Claes Märthensson edusti käräjillä Nyskansenin (Nevanlinnan) kirkkoherraa, mikä kertoo kylän kontakteista itään ja voi selittää äkkiseltään kummalliselta tuntuvien löytöjen tulosuuntaa Mårtensbyhyn (I KO a:3, s.107, talvikäräjät 1640).

Alue 6, vanha alue

Vuonna 2011 avatusta kaivausalueesta oli saatu tällöin kaivettua loppuun ainoastaan eteläisin osa, joten alueen tutkimuksia jatkettiin kesällä 2012. Vuonna 2011 alueen keskiosasta havaittiin jäänteitä melko huonosti säilyneistä puista, joiden arveltiin olevan mahdollisesti puurakenteen (R6-25) osia. Kaivaminen lopetettiin tällöin muutaman puun pinnan tultua esiin, sillä laajempaa rakennetta ei olisi ehditty tutkia enää kaivausten aikana. Puut päätettiin jättää maan peittoon, jotta ne säilyisivät paremmin, ja kaivamista jatkettiin kesällä 2012.

Vuonna 2011 alueen 6 ne osat, joita ei ollut ehditty tutkia loppuun, peitettiin suodatinkankaalla. Sen päälle kasattiin maata sekä eristeeksi että pitämään kangasta paikallaan. Vuoden 2012 kaivaukset aloitettiinkin vanhan alueen osalta maan ja kankaan poistamisella ja esiin saadun tason puhdistamisella. Tason puhdistuksen jälkeen kävi ilmi, että edellisen kesän viimeinen tasokartta ei vastannut enää todellisuutta kovinkaan hyvin. Edellisenä kesänä rankkasateet olivat vaikeuttaneet eri maalajien erottamista, joten maan tallautumisen ja erilaisen kosteuden vuoksi maalajit erottuivat nyt eri tavalla.

Aluksi tarkoituksena oli jatkaa alueen kaivamista siinä vaiheessa, kun vuoden 2012 laajennus oli saatu kaivettua samaan tasoon. Kun havaittiin, että laajennuksen kerrokset

ovat paksut eivätkä yksiköt vastanneet täysin edellisvuotisia, päätettiin puurakenteen tutkimista jatkaa samanaikaisesti kun laajennuksen yksiköitä vielä kaivettiin. Näin haluttiin selvittää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oliko kyseessä laajempi rakenne vai yksittäisiä puita, jotka saataisiin tutkittua nopeasti.

Tutkittavaksi valittiin alueen itäreunasta, heti edellisvuonna tutkitun kaivorakenteen länsipuolelta 2 x 3 m alue (kaakkoiskulmaan jätetyn puille varatun saarekkeen vuoksi itäosassa n. 2 x 2,7 m), jolla puita oli kesällä 2011 havaittu.

Kuva 22. Vuonna 2011 tutkitun kaivon vierestä löytyi puurakenne R6-25, joka koostui heikosti säilyneistä puista. Puut erottuvat kuvassa tummempina alueina ympäröivässä maassa. Rakenteen tarkempi tutkiminen jäi tulevalle kenttäkaudelle.

Kaivettaessa voitiin pian todeta, että R6-25 oli tosiaan selkeä puurakenne, joka koostui vaihtelevasti säilyneistä koillis-lounas – ja kaakko-luode – suuntaisista puista. Osassa puista syyt erottuivat vielä hyvin, osa taas näkyi enää maatuneen puun alueina. Kaivettaessa savessa erottui myös pitkiä kapeita kuopanteita, jotka ovat todennäköisesti pois hajonneiden puiden jälkiä. Rakenteen puut olivat todennäköisesti lautoja, mutta kyseessä saattoivat olla myös erittäin huonosti säilyneet hirret. Puiden päällä ja väleissä oli tiivistä harmaata savea (Y6-14), jossa esiintyi paikoin vaalean saven linssejä. Koska selkeitä yksikkörajoja ei voitu erottaa, dokumentoitiin puihin liittyvä savi yksikkönä Y6-14. Kyseessä saattaa kuitenkin todellisuudessa olla useita eri yksiköitä, joiden rajat ovat hävinneet rakenteen hajotessa.

Rakenteen länsipuolella Y6-14:sta alta tuli esiin harmaanruskea savi, jonka pinnalla oli hieman hiiltä (Y6-50). Yksikkö saattaa liittyä alueen tasaamiseen R6-25:n rakentamisen

yhteydessä. Vastaavaa savea ei ole havaittu muualla alueella, mikä vaikuttaisi tukevan ajatusta siitä, että kyseessä on paikalle tuotu täyttösavi, ei luonnollinen likaantunut savi. Myös muut rakenteen yhteydessä havaitut savet vaikuttavat paikalle tuoduilta, sillä niissä on runsaasti erilaisia linssejä ja niiden seasta löytyy mm. hiiltä ja palanutta kiveä.

Kaivetun alueen kaakkoiskulmasta Y6-14:n alta löytyi tiivis, vaaleanharmaa savi (Y6-53), joka rajautui rakenteen eteläpuolelle. Lisäksi rakenteen yhteydestä havaittiin tahmea vaaleanharmaa savi (Y6-52), joka rajautui selkeästi puiden alle. Kumpaakaan näistä ei ehditty tutkia vuoden 2012 kaivausten aikana. Kaivetun alueen itäreunassa taas vaikutti ensin siltä, että Y6-14:sta alta saatiin esiin selkeä yksikkö, joka oli mustaa, nokista hiekkää (Y6-49). Kyseessä oli kuitenkin todellisuudessa edellisen vuoden kaivausalueelta valunut irtomaa, jonka alta paljastui edellisvuonna tutkittu kaivo (Y6-10) ja siihen liittynyt hiekka (Y6-8).

R6-25 saattaa liittyä vuonna 2011 tutkittuun kaivorakenteeseen R6-10, sillä se sijaitsee rakenteen välittömässä läheisyydessä ja se vaikuttaisi olevan samansuuntainen kuin R6-10. Toisaalta stratigrafia ei tue tätä oletusta, sillä R6-10 ajoitettiin dendrokronologisella analyysillä 1700-luvun viimeiselle neljännekselle, kun taas R6-25:n päällä sijaitsevista yksiköistä osa ajoittuu löytöjen (mm. keramiikka, rahat) perusteella 1600-luvulle. R6-25 on myös huomattavasti huonommin säilynyt kuin R6-10, mikä voisi osaltaan viitata siihen, että se on rakenteista vanhempi.

Onkin mahdollista, että kaivo R6-10 on myöhempi rakenne, joka leikkaa R6-25:tä joko sattumalta tai tarkoituksella. Tätä tukisi se, että R6-10 varten kaivettu kuoppa (Ku6-15) vaikuttaisi katkaisevan rakenteen sen itäosassa. Rakenteen yhteydestä ei valitettavasti saatu tänä vuonna ajoittavia löytöjä, jotka olisivat voineet selventää asiaa. Myös alueen 6 yksiköt ovat olleet melko epäselviä sekä vuonna 2011 että 2012, joten stratigrafian perusteella tehdyt tulkinnat jäävät epävarmoiksi kunnes alue on ehditty tutkia loppuun kunnolla.

Alueen 6 löydöt

Alueen 6 löytöaineisto sisältää löytöjä uuden ajan alusta modernille ajalle saakka. Nuorimmat löydöt ovat lähinnä sekoittuneista pintakerroksista. Alueella 6 löytöaineisto on osittain selkeästi palanutta ja nokeentunutta, mikä vaikeuttaa muutenkin fragmentaaristen löytöjen tunnistusta ja ajoitusta. Tänä vuonna alueelta 6 talletettiin kuitenkin muutamia erittäin hienoja löytöjä. Ehdottomasti alueen 6 suurimpiin yllätyksiin kuuluvat tänä vuonna kaksi pientä pronssi-ikonilöytöä. Toinen (KM 39163: 774) löytyi yksiköstä Y6-2 ja toinen (KM 39163: 848) yksiköstä Y6-2B. Yksikön Y6-2 löytö on alaosasta murtunut ikoni, jonka yläosa on ristinmuotoinen. Ristin ylimmän sakaran takapuolella on kaareva pystysuuntainen kiinnityslenkki. Ikonin etupuolella on reliefikuva, jossa keskellä Pyhä Nikolaos, sivuilla Kristus ja Jumalanäiti sekä yläpuolella Kristus. Y6-2B:n ikoni saattaa ajoittua hiukan edellistä vanhemmaksi. Siinä on suorakulmion muotoinen ikonilevy, josta ilmeisesti yläreunassa ollut kiinnike on murtunut. Ikonissa on reliefikuva, jonka keskellä on Pyhä Nikolaos, vasemmalla Pyhä Tihon ja oikealla Pyhä Menas. Pienet pronssi-ikonit ovat tyypillisiä venäläisten

matkustajien kuljettamia esineitä 1600- ja 1700-luvuilta. (Tunnistuksen ja ajoituksen on tehnyt Jyrki Lammi Antti Vuoren avustuksella 28.9.2012 sähköpostitse.)

Pekka J. Heiskanen

Kuva 23. Alueelta 6 löytyneet pronssi-ikonit (vasemmalta KM 39163: 848 ja 774) ennen konservointia. Murtuneen ikonin (KM 39163: 774) takapuolella havaittiin konservoinnin yhteydessä palopatinaa sekä ikoniin kiinni palanutta orgaanista ainetta. Tämä viittaisi ikonin olleen tulen kanssa kosketuksessa.

Alueen 6 vanhinta löytöaineistoa edustaa yksikön Y6-43 Nürnbergissa lyöty laskuraha (KA 39163: 897), jonka yhdessä reunassa on läpi lyöty reikä. Rahan huonon kunnan takia tarkkoja diagnostisia piirteitä ei erotu, mutta sen ajoitus menee todennäköisesti vuoden 1550 paikkeille. (Löydön tunnistuksen tehnyt rahakammiossa Frida Ehrnsten 22.11.2012 käyttäen lähdekirjanaan Mitchiner, Michael 1988: *Jetons, Medalets & Tokens. The Medieval period and Nuremberg*, v.1.). Muutenkin alueelta 6 rahoja löytyi tänä vuonna enemmän kuin muilta kaivausalueilta. Heti pintamaasta Y6-0 tuli esiin Adolf Fredrikin 1 äyrin hopearaha vuodelta 1763 (KM 39163: 705). Viime vuonna kaivetun, tänä vuonna alueelle 6 jääneen koekuopan 33 täytöstä (Y6-0/ Y6-1) löytyi myös kulunut kolikko (KM 39163: 702), mahdollisesti Ulrika Eleonoran äyrin raha vuosilta 1719–1720. Myös yksiköstä Y6-2 löytyi mahdollisesti Ulrika Eleonoran 1 äyrin kupariraha vuodelta 1719 (KM 39163:771). Y6-2B:stä talletettiin Fredrik I:n äyrin kolikko (KM 39163: 849) mahdollisesti vuodelta 1724. Yksiköistä Y6-30 ja Y6-35 löytyi kummastakin mahdollisesti Kaarle XI:n hopearahat vuodelta 1666. Y6-30:n löytö (KM 39163: 872) on 1/6 äyrin kolikko, Y6-35:n löydössä (KM 39163: 890) leimat ovat kuluneet ja vuosiluku on epäselvä.

Edellisvuonna erilaiset napit tai nepparit ovat alueella 6 yleisimpiä kupariseoslöytöjä, mutta tänä vuonna niitä löytyi vain kolme. Yksikön Y6-1 löytö (KM 39163: 718) on pinnoiltaan tumma nappi, jonka yläpinta reunoilta suora, keskeltä hiukan kovera.

Suorassa reunassa nappia kiertää pistemäinen koristelu. Kaksi muuta nappia löytyi yksiköstä Y6-2. Toinen (KM 39163: 773) on päältä hiukan kupera, alta kovera kuparinappi ja toinen (KM 39163: 776) on pyöreä, ontto nappi, jonka kupera yläpinta kolhiintunut ja alapinta suora. Mahdollisia heloja löytyi vain yksi yksiköstä Y6-30 (KA 39163: 873). Löytö on pieni pyöreä kuparilevy, jonka keskellä on kuunsirpinmuotoinen reikä ja yläpinnalla mahdollisesti reliefikoristelua. Alapinnalla reiän reunoilla voisi olla jonkinlaisen kiinnikkeen jäämiä. Yksiköstä Y6-2 löytyi lisäksi pieni pyöreäkantainen pronssiiniitti (KA 39163: 775) ja poikkileikkaukseltaan pyöreä, taipunut kuparivarras (KA 39163: 772). Alueen 6 kupariseoslöytöihin kuuluu lisäksi Y6-1:n poikkileikkaukseltaan soikea kuparilevystä taivutettu lieriö (KA 39163: 719), jonka päät on suljettu litistämällä.

Rautalöydöistä hienoin alueella 6 ovat varmasti yksiköstä Y6-2 löytyneet hevosen kuolaimet (KA 39163: 777). Kuolainten keskiosassa on kolme rautavartaasta taivutettua ja yhteenliitettyä lenkkiä. Toisessa päässä yksi keskilenkeistä on kiinni melko teräväkärkisen vartaan silmukanmuotoon taivutetussa päässä. Toisessa päässä lenkkiketjussa on kiinni poikkileikkaukseltaan nelikulmainen varras, jonka toinen pää ohuempi ja taivutettu varrasta pitkin takaisin niin, että vartaan pää muodostaa ikään kuin kaarevan kahvan keskelle varrasta. Samasta yksiköstä kuolainten kanssa löytyi yksi mahdollinen hela (KM 39163: 778) ja pitkä rautaesine (KM 39163: 780), joka voisi olla hirsirakentamisessa käytetty hollirauta. Y6-30:stä löytyi nelikulmainen solki (KM 39163: 875), jonka kehä tehty poikkileikkaukseltaan nelikulmaisesta, 7 mm paksuisesta vartaasta. Soljen toisen lyhyen sivun ympäri on kierretty litteä, varrasmainen soljen neula. Sinkilöitä alueelta löytyi yksi Y6-36:sta (KM 39163: 894).

Vaikka veitsiä alueelta 6 ei tänä vuonna löytynyt, niin yksi löytö saattaisi olla fragmentti veitsen tai sen tapaisen kahvasta. Yksiköstä Y6-13 löytöihin nimittäin kuuluu pitkänmallinen luu (KM 39163: 861), jonka alapinta on tasainen ja yläpinta hieman kupera. Toinen lyhyt pää on suora, toinen murtunut, esine kapenee hiukan murtunutta sivua kohden. Alapintaa halkoo yksi työstöura ja sen sivuilla on myös viiltojälkiä.

Alueen 6 keramiikka-aineistossa on melko paljon paloja eri astioista, mutta vain muutamat palat ovat selkeästi ajoitettavia. Alueen 6 pintakerroksesta Y6-0 löytyi yksi koristeltu posliiniastian reunapala (KM 39163: 706). Astian reunan päällä on ruskea maalattu raita ja sisäpinnalla reunaa kiertää sinisellä maalattu 7 mm levyinen geometrinen koristeraita. Ulkopinnalla on punaista ja sinistä kasviaiheista maalauskoristelua, jossa kultauksen jäämiä. Fajanssia alueelta 6 talletettiin yksiköistä Y6-1 (KM 39163: 721–723), Y6-2 (KM 39163: 782–785) ja Y6-30 (KM 39163: 876). Palat ovat melko pieniä ja niissä ei ole diagnostisia piirteitä, joten astioista on vaikea sanoa mitään tarkempaa.

Jo viimevuonna alueelta 6 löytyi kaksi yhteensopivaa palaa Westerwald-tyypin kivisaviastian suun reunan läheltä, jotka ajoittuvat 1600- tai 1700-luvulle. Toinen löytyi alueen reunalta profiiliin päältä (KM 2011018: 1050) ja toinen yksiköstä Y6-1 (KM 2011018: 1096). Tänä vuonna yksiköstä Y6-2B löytyi todennäköisesti saman astian paloja (KM 39163: 850 ja 851). Toinen paloista (KM 39163: 850) on reunapala, jonka ulkopinnalla astiaa kiertävät urat ja 2 reliefinauhaa, sekä raidallisista, nystyillä

ympyröidyistä palloista koostuva reliefinauha. Ulkopinnalla on myös koboltinsinisiä, maalattuja raitoja. Myös kylkipalan (KM 39163: 851) ulkopinnalla on astiaa kiertäviä uria ja reliefikoristelua sekä koboltinsinistä ja vaaleansinistä maalausta.

Punasavikeramiikkaa alueelta 6 löytyi yksiköistä Y6-1 (KM 39163: 724–739), Y6-2 (KM 39163: 786–815), Y6-28 (KM 39163: 865 ja 866), Y6-30 (KM 39163: 877–879), Y6-33 (KM 39163: 887), Y6-42 (KM 39163: 896) ja Y6-46 (KM 39163: 899). Suurin osa paloista vaikuttaisi olevan erilaisista astioista, yksi pala on mahdollisesti kuonaantunut kaakelin nurkka (KM 39163: 878) ja muutamasta palasta on vaikea sanoa, ovatko ne astioista vai kaakeleista (KM 39163: 788, 790, 797, 808 ja 815). Muihin alueisiin ja viime vuoteen verrattuna alueen 6 aineistossa kaakelin paloja on kuitenkin hyvin niukasti. Astiatyypeistä tunnistettavissa ovat vain jonkin tyyppiset vadit tai kulhot (KM 39163: 728, 739, 786, 787, 791, 793, 798, 800, 803, 806, 807 ja 812). Kaikissa näissä vadin tai kulhon paloissa, joissa on sisäpintaa säilynyt, on lyijylasitteen, boluskoristelun tai vaalean savilietteen jäämiä. Alueen 6 punasaviastioiden sirpaleiden joukossa on melko runsaasti astian suun reunapaloja, paloja pohjan reunasta sekä kylkipaloja. Kahvan katkelmia on myös muutamia (KM 39163: 733 ja 802). Paloja on useista eri astioista, mutta niitä yhdistää pitkälti se, että pinnat ovat melko huonokuntoisia ja kuluneita. Lisäksi palat ovat ainakin osittain myös tulella kärsineitä.

Alueen 6 lasiaineistossa ei kovin vanhoja varmasti tunnistettavia paloja vaikuttaisi tänä vuonna olevan, ajoitettavissa ovat lähinnä muutamat 1700-luvun ja 1900-luvun astioiden sirpaleet. Lasihelmiä alueelta 6 löytyi kaksi. Toinen on tummaksi deformatunut pyöreä helmi yksiköstä Y6-1 (KM 39163: 752) ja toinen sininen pyöreä lasihelmi yksiköstä Y6-2 (KM 39163: 837). Erikoinen löytö yksiköstä Y6-1 on myös pieni pala väritöntä, valkoiseksi deformatunutta lasia (KM 39163: 755), jonka toisella pinnalla on kiinnittynyt tummaa ainesta. Georg Haggrén arveli tämän olevan mahdollisesti peilistä (Suullinen tiedonanto, Georg Haggrén 3.12.2012.)

Selkeitä lasipikarin paloja alueelta 6 ei löytynyt, mutta muutama ohut pala yksiköstä Y6-2 (KM 39163: 625, 626 ja 835) saattaisi olla pikareista peräisin. Kahden palan massa on vihertävä (KM 39163: 625 ja 835), yhden väritön (KM 39163: 626). Lisäksi yksiköstä Y6-1 löytyi pala lasin säärestä, joka voisi olla jonkinlaisesta pikarista, viinilasista tms (KM 39163: 760). Vuonna 2011 alueelta 6 löytyi yksi pala mahdollisesti 1700-luvun viinilasista, jossa jalkalevyn reuna on muotoiltu kääntämällä lasilevy kaksinkerroin (KM 2011018: 1246). Samanlainen pala talletettiin tänä vuonna alueelta 3 yksiköstä Y3-21 (KM 39163: 243) ja alueelta 6 samankaltainen pala löytyi yksiköstä Y6-0 (KM 39163: 708) ja neljä palaa yksiköstä Y6-1 (KM 39163: 741). Yksiköstä Y6-0 löytyi myös yksi pienehkö, väritön lasin jalkalevy (KM 39163: 709). Suurin osa alueen 6 astialasiaineistosta on kuitenkin pullolasia, jota löytyi yksiköistä Y6-0 (KM 39163: 707 ja 710–715), Y6-1 (KM 39163: 742, 743, 746, 747, 751, 753, 759, 762, 764 ja 766), Y6-2 (KM 39163: 819, 823, 827, 838, 841 ja 843), Y6-2B (KM 39163: 854), Y6-2C (KM 39163: 859), Y6-28 (KM 39163: 867 ja 871), Y6-30 (KM 39163: 880 ja 883–885) ja Y6-33 (KM 39163: 889). Yksi mahdollisesti moderni sirpale on oranssinruskeaa lasia (KM 39163: 871), muuten palat ovat massaltaan vihreitä tai turkoosinvihreitä. Kulmikkaita kanttipulloja ei ole aineistosta ainakaan tunnistettu. Erikoisen muotoinen löytö on pullon

pohjapala (KM 39163: 764), joka Georg Haggrénin mukaan on ilmeisesti puntteli-imitaatio, jollaisia on ollut mm. samppanja-pulloissa 1900-luvun alussa. Muut astialasin palat ovat melko fragmentaarisia, eikä niistä voi paljon sanoa. Lisäksi muutama pala on niin pahoin palanut tai deformoitunut, ettei niiden alkuperää voi varmasti päätellä (KM 39163: 756, 828 ja 856). (Lasien ajoitukset ja tunnistuksen tehnyt Georg Haggrén 3.12.2012.)

Nora Salonen

Kuva 24. Mikroskooppilla otettu kuvasuurennos ikkunalasinpalasta KM 39163: 858. Lasissa on havaittavissa punaisia viivoja, jotka ovat todennäköisesti maalausfragmenteja.

Ikkunalasia talletettiin alueelta 6 vähemmän kuin muilta kaivausalueilta, eli 40 sirpaleen verran yksiköistä Y6-1 (KM 39163: 749, 750, 754, 757, 758, 763, 765 ja 767) Y6-2 (KM 39163: 820, 821, 822, 824, 829, 831–834, 836, 840 ja 842), Y6-2B (KM 39163: 853, 855 ja 857), Y6-2C (KM 39163: 858), Y6-13 (KM 39163: 860), Y6-28 (KM 39163: 868), Y6-30 (KM 39163: 886) ja Y6-35 (KM 39163: 893). Kaksi mahdollisesti modernia väritöntä palaa eivät tosin välttämättä ole ikkunoista (KM 39163: 749 ja 757). Yksi alueen 6 ikonien ohella yllättävimmistä löydöistä tuli yksiköstä Y6-2C (KM 39163: 858), joka vaikuttaisi olevan maalauskoristeltua tasolasia. Keskiajalla maalauskoristeltua oli lähinnä kirkkojen laseissa, mutta uudella ajalla myös maallisissa rakennuksissa saattoi olla maalauskoristeltua ikkunalasia, etenkin 1500-luvun lopulla ja 1600-luvulla. Maalauksissa saattoi esiintyä esimerkiksi vuosiluku, vaakuna, puumerkki tai purjelaiva. Maalattujen ikkunalasien palasia on löytynyt myös Helsingin Vanhankaupungin kaivauksilta. (Haggrén 1994: 285-287.) Ikkunalasin sirpaleista muutamissa on leikattuja reunoja (KM 39163: 750, 767 ja 842), mahdollisesti nyrhitty reuna on yhdessä palassa (KM 39163: 831), lasilevyn valmistuksessa muodostuneita pyöreitä reunoja on kahdessa palassa (KM 39163: 822 ja 832), minkä lisäksi muutamissa paloissa on ikkunanpuitteista

jääneet kulumajäljet (KM 39163: 767 ja 842). Edellisvuonna yksiköstä Y6-1 löytyikin muutamia lyijyisiä ikkunanpuitteiden katkelmia (KM 2011018: 1059 ja 1567).

Liitupiipun fragmentteja löytyi alueelta 6 muutamia. Yksiköstä Y6-1 löytyi kaksi varren katkelmaa (KM 39163: 740). Y6-2:sta löytyi myös kaksi varrenkatkelmaa (KM 39163: 816), yksi pesän katkelma (KM 39163: 817) ja yksi varren katkelma pesän juuresta (KM 39163: 818). Yksiköstä Y6-27 löytyi kahteen osaan hajonnut pesä (KM 39163: 863), jossa varren puolella pesässä on valmistajan leima. Leimassa on todennäköisesti vene ja sen alla kirjaimet HE. Kyseessä saattaisi olla Helsingin piipputehtaan piippu (Helsingissä oli piipputehdas ainakin 1758–1765) (Mellanen 1994: 262). Yksiköstä Y6-33 löytyi vielä yksi pesän katkelma (KM 39163: 888) ja yksiköstä Y6-35 varren katkelma suuosasta (KM 39163: 891), jossa suuosa on ohuemmaksi muotoiltu.

Alueelta 6 talletettiin yksiköstä Y6-0 yksi kivi, joka saattaisi olla hioimen katkelma (KM 39163: 717) Piitä löytyi vain viisi iskosta yksiköistä Y6-1 (KM 39163: 768, 769) ja Y6-2 (KM 39163: 845–847). Piin kappaleista muut paitsi kaksi (KM 39163: 845, 846) ovat palaneita. Mahdollisia kvartsi-iskoksia otettiin talteen kaksi, toinen yksiköistä Y6-1 (KM 39163: 770) ja toinen yksiköstä Y6-24 (KM 39163: 862).

Vuoden 2012 kaivausalueilta kuonaa löytyi eniten alueelta 6, yhteensä noin 4200 g. Siitä noin puolet oli peräisin yksiköistä Y6-2 ja Y6-2B. Palanutta savea ja tiiltä alueelta 6 oli melko runsaasti, yhteensä 103,7 kg. Myös tästä noin puolet oli peräisin yksiköistä Y6-2 ja Y6-2B.

Palamatonta luuta alueelta 6 löytyi 2677 g ja palanutta luuta 54 g. Eniten palamatonta luuta löytyi yksiköistä Y6-2, Y6-2B ja Y6-42, joista kustakin löytyi noin 500 g. Palanutta luuta löytyi eniten yksiköstä Y6-30, josta sitä löytyi 20 g.

Alue 8

Alue 8 avattiin alueen 3 länsipuolelle. Kaivauspaikka valittiin koekuoppien 43–45 sekä maastomuotojen perusteella. Kaivetuista koekuopista kahdessa tuli vastaan järeitä kiviä, joiden perusteella alueella odotettiin olevan jonkinlainen kivirakenne. Lisäksi kaivausalueella maanpintaan erottui matala kumpare, joka ajateltiin mahdollisesti olevan uuninpohja. Alueesta kaavailtiin 4 x 3 metristä, mutta sen molempiin kulmiin piti jättää neliömetrit tilaa, luoteiskulmassa sähkötolppaa varten ja kaakkoiskulmassa vuoden 2011 kaivausten seulakasan takia. Alueen kulmat sijoitettiin takymetrillä etsittyihin tasokoordinaatteihin.

Pintamulta (Y8-0) oli alueella hyvin ohut, paikoittain ainoastaan sentin kerros mullansekaista puusilppua. Pintamullan alla oleva, lähes koko alueen kattava yksikkö Y8-1 oli tummanruskean harmaa, tiivis, mullansekainen hiekka. Kerros vaikutti sekoittuneelta täyttökerrokselta jossa oli runsaasti moderneja löytöjä, mutta myös mahdollisesti kivikautinen tasataltta.

Yksikköä Y8-1 kaivettaessa havaittiin alueen luoteisosassa toinen yksikkö Y8-3, joka täytti alueen luoteiskulmassa sijaitsevan sähkötolpan ympärille muodostuneen kuopan Ku8-2. Kuoppa tulkittiin sähkötolppaan liittyväksi pyöreän muotonsa ja löytöjensä perusteella. Kuopasta löytyi muun muassa haulikon hylsyjä ja muita moderneja löytöjä. Yksikkö Y8-3 jakautui kahteen osaan, ensimmäinen kerros Y8-3A oli kostea ja tiivis mullansekainen hiekka, toinen kerros Y8-3B taasen irtonainen, rakeinen ja kuiva savensekainen hiekka. Kuopan reunojen rajat olivat paikoin hyvin epäselvät. Yksikkö Y8-3 leikkasi yksikköä Y8-4 ja rajautui selvästi alla olevaan yksikköön Y8-5.

Yksikkö Y8-1 rajautui alueen koillisosassa selvästi sen alla olevaan vaalean hiekan alueeseen Y8-4. Yksikkö (Y8-4) muodosti noin kolmen neliömetrin kokoisen kumpareen ja se tulkittiin alueen myöhempään maankäyttöön liittyväksi. Kaivausalueen pinnalle erottunut kumpare osoittautui siis hiekkakumpareeksi. Yksikkö ei ollut luonnollinen kerros, mutta ei myöskään varsinainen kulttuurikerros, eli kyseessä oli luultavasti myöhempi täyttökerros. Yksikön rajat sen alapuolella ja vieressä oleviin yksiköihin jäivät yksikön eteläosassa epäselviksi, sillä alue oli hyvin juurakkoinen ja siksi vaikea kaivaa yksiköiden rajoja noudattaen.

Lähes koko alueella yksikön Y8-1 alla oli savensekainen hiekka, joka sai yksikkönumeron Y8-5. Sama yksikkö oli myös yksikön Y8-4 alla. Yksikössä oli nokinen anomalia alueen itäreunalla ja hiekkalinssejä alueen keskiosassa. Alueen keskiosa oli siitä poistettujen pensaiden kantojen pahasti sotkema. Myös yksikön pohjoisosa oli mahdollisesti kuopan Ku8-2 sotkema. Yksikkö tulkittiin täyttökerrokseksi. Pienellä alueella (alle 1 neliometri) alueen länsilaidalla oli hyvin irtonaista soransekasta hiekkaa joka sai yksikkönumeron Y8-6. Yksiköstä (Y8-6) löytyi yksi alueen mahdollisista kivikautisista esinelöydöistä, hiotun kiviesineen katkelma. Samasta kiviesineestä löytyi myös toinen katkelma alueelta 3. Yksikkö (Y8-6) poistettiin, ja sen alta paljastui yksikkö Y8-5. Alueen eteläisimmissä ruuduissa erotettiin omaksi yksikökseen noin kahden neliömetrin kokoinen alue nokisempaa rakeista hiekkaa (Y8-7).

Yksikön Y8-5 alta paljastui lounaasta kaakkoon kulkeva kivirivi, joka tulkittiin rakennuksen kivijalaksi ja sai rakennenumeron R8-11. Rakenne oli ladottu luonnonkivistä, lohkokivistä ja kivilaatoista. Kivien koko vaihteli pienemmistä, noin 20 x 20 cm kokoisista luonnonkivistä suurempiin, noin 50 x 70 cm kokoiisiin laakakiviin. Yhdessä laakakivistä oli päällimmäisellä puolella nakutusjälkiä. Rakenteessa oli kiviä kahdessa kerroksessa ja se oli muodoltaan muuten kapea, paitsi rivin eteläpuolella rakenteen keskivaiheilla oli laakakiviä, jotka voisivat esimerkiksi merkitä oven paikkaa.

Rakenteen (R8-11) sisällä ja pohjoispuolella oli tiivis ja tahmea hiekansekainen savi (Y8-10), joka tulkittiin rakenteeseen liittyväksi kulttuurikerrokseksi. Yksikössä oli rakenteen pohjoispuolella puulastua, joka paikoin muodosti yhtenäisempiä lankunpätkiä. Yllä mainitun perusteella tulkittiin, että kivijalkaan R8-11 liittyvä rakennus olisi jatkunut pohjoiseen. Mahdollisesti tämän rakennuksen vastakkainen seinä on vuonna 2011 kaivausalueella 7 tutkittu kivijalka R7-10. Valitettavasti selkeitä kivijalkoihin liittyviä löytöjä ei tullut, joten rakenteiden ajoittaminen on hyvin hankalaa.

Yksikön Y8-10 luoteisosassa oli nokinen anomalia ja koilliskulmassa savilinssi, joka mahdollisesti liittyi rakenteeseen. Rakenteen itäpuolella oli pienellä alueella irtonainen palaneen vaalean hiekan alue, joka sai yksikkönumeron Y8-8. Palaneen hiekan seassa oli runsaasti läpipalaneita kiviä, palanutta savea ja puulastua, yksikön alaosassa oli voimakkaasti hiiltynyt anomalia. Yksikön Y8-8 alla rakenne R8-11 jatkui kaivausalueen koilliskulmaan asti. Myös rakenteen länsipäädystä oli tiivis, harmaan läikikäs saviyksikkö Y8-12, joka tulkittiin rakenteeseen liittyväksi.

Kuva 25. Rakenne R8-11 koostui kivisestä seinänperustuksesta sekä sen edessä olleista laakakivistä. Laakakivet voisivat merkitä oven paikkaa.

Rakenteen R8-11 länsi- ja eteläpuolella, sekä idässä yksikön Y8-8 alla oli laaja alue tiivistä, keltaisen ja ruskean läikikästä hiekkaa, joka sai yksikkönumeron Y8-9. Hiekassa oli paikoin tiiviitä harmaita savilinssejä sekä puulastua ja -silppua. Alueen itäosassa yksikön Y8-9 tasossa erotettiin omaksi yksikökseen tummempi harmaanruskea alue Y8-15. Yksikkö oli tiivis siltinsekainen hiekka, jossa oli suuria savilinssejä. Yksikkö Y8-9 jatkui myös yksikön Y8-12 ja rakenteen R8-11 alla, jossa se oli paikoin voimakkaan nokinen. Yksikön Y8-9 nokisesta anomaliasta otetusta makrofossiilinäytteestä löytyi melko runsaasti viljelykasvien jäänteitä. Suurin osa hiiltyneistä viljanjyvistä oli ruista, mutta näyte sisälsi myös ohraa, kauraa ja vehnää sekä melko runsaasti rikkakasvien jäänteitä.

Rakenteen R8-11 länsiosan alta paljastui yksikössä Y8-9 uusi lounaasta kaakkoon kulkeva kivrivi R8-16, joka oli ladottu luonnonkivistä ja lohkokivistä. Rakenteen pohjoisosassa muodosti selkeän seinämäisen linjan, mutta rakenteen eteläreuna oli muodoltaan epäselvempi. Rakenteen pohjalla ja eteläisellä reunalla oli suuria, noin 50 x

80cm kokoisia kiviä, pohjoisreunassa ja päällä pienempiä, noin 10 x 10cm kokoisia kiviä. Yksikkö Y8-9 tulkittiin rakenteeseen R8-16 liittyväksi, sillä se jatkui rakenteen sisään. Rakenteen reunat olivat kuitenkin kiinni yksikön Y8-9 alla olevassa puhtaamman oloisessa yksikössä Y8-17. Näin ollen Y8-9 voisi olla rakenteen R8-16 aikainen käyttötaso. Yksiköstä Y8-9 löydettyjen kasvijäänteiden perusteella rakenne R8-16 voisi liittyä jollakin tavalla viljankäsittelyyn. Myös rakenteen R8-16 ajoittaminen oli hankalaa niukan löytömateriaalin vuoksi. Yksiköstä Y8-9 löytyi kuitenkin yksi pala 1600-luvulle ajoittuvaa Westerwald-tyyppistä keramiikkaa. Stratigrafian puolesta rakenne R8-16 oli vanhempi kuin seinälinja R8-11.

Y8-17 oli luonteeltaan likaisen pohjamaan oloinen keltaisen ja oranssin läikikäs siltinsekainen hiekka. Yksikkö Y8-17 oli kaikin puolin hyvin samankaltainen kuin yksikkö Y8-9, ainoastaan väriltään vaaleampi ja puhtaampi. Yksikkö oli suurimmaksi osaksi noin 10-20cm, mutta osittain jopa 40cm paksuinen kerros, joka rajautui lähes koko alueella pohjamaahan.

Yksikön Y8-17 tasossa alueen luoteiskulmassa erottui tiiviillä ja kostealla hiekkansekaisella savella (Y8-19) täyttynyt kuoppa Ku8-18. Yksikössä oli runsaasti kiviä ja jonkin verran tiilimurskaa, laastia, hiiltä ja nokea, mutta se oli muuten löydötön. Kuopan kaivaminen oli suurten kivien vuoksi hankalaa, ja siitä saatiin pohjamaahan saakka kaivettua ainoastaan sen eteläosa. Kuoppa oli suurin piirtein samassa kohdassa kuin sähkötolppaan liittynyt kuoppa Ku8-2, mutta koska kuoppien välissä oli kolme yksikköä (Y8-5, Y8-9 ja Y8-10) ja kuoppa Ku8-18 oli suuntautunut pikemminkin luoteeseen kuin länteen, tulkittiin, etteivät ne liity toisiinsa. Kuopan tarkempi tulkinta jäi epäselväksi.

Alueen eteläosassa yksikön Y8-7 alla oli noin kahden neliömetrin kokoinen harmaan ja ruskean läikikäs, nokinen hiekkansekaisen saven alue joka tulkittiin kuopaksi, johon jo yksikkö Y8-7 mahdollisesti liittyi. Kuoppa sai kuopp numeron Ku8-13 ja yksikkö sen sisällä numeron Y8-14. Kolikkolöydön perusteella kuoppa voisi ajoittua 1700-luvulle. Kuoppa oli tasossa muodoltaan itä-länsi -suuntainen soikio sikäli kun se oli esillä, yksikkö Y8-14 kuitenkin jatkui alueen etelä- ja itä-profiileihin. Kuopan reunojen muotoa myötäili puukerros, joka saatiin osittain esiin dokumentointia varten. Puu ei kuitenkaan muodostanut selkeää tasoa kuoppaan ja puulastuja ja -silppua sekä kaarnaa olikin runsaasti koko yksikössä. Puulajianalyysin perusteella kuopan reunoja myötäillyt puu oli mäntyä (liite 14).

Yksiköstä (Y8-14) otettiin kaksi makrofossiilinäytettä eri syvyyksiltä. Molemmista näytteistä löytyi muutamia viljelykasvien jyviä (ohraa ja ruista). Yksikössä oli runsaasti myös palanutta savea, tiilimurskaa ja tiilen paloja, laastia ja hiiltä. Muun muassa runsaiden luulöytöjensä perusteella kuoppa vaikutti jätekuopalta, vaikkakin sen seinämät olivat lähes pystysuorat ja muoto ylipäätään hyvin säännöllinen. Kuoppa leikkasi yksiköitä Y8-9 ja Y8-17 ja päättyi pohjamaahan.

Yksikkö Y8-17 ajateltiin ensin poistaa lapiolla, sillä se vaikutti olevan melko puhdas ja sen ajateltiin vaihettuvan suoraan pohjamaahan. Yksikköä (Y8-17) poistettaessa kuitenkin havaittiin, että sen alla alueen itäosassa oli harmaanruskean siltin alue (Y8-20), joka erottui vaaleasta pohjamaasta myös sitä tiiviimpänä. Uuden yksikön havaitsemisen jälkeen kaivamista jatkettiin lastalla. Yksiköstä löytyi muun muassa kampakeramiikkaa, kvartssia, kiviesineiden katkelmia, mahdollinen kiviesineiden raaka-ainekappale ja palanutta luuta, joten se tulkittiin kivikautiseksi kulttuurikerrokseksi. Yksikön luonteen havaitsemisen jälkeen yksikkö kaivettiin 5 cm tasoissa pohjaan. Mitään rakennetta tai muita ilmiöitä ei yksiköstä kuitenkaan havaittu. Yksikkö meni kuopalle ja oli enimmillään noin 50 cm syvä.

Kuva 26. Kivikautiseksi tulkittu yksikkö Y8-20 erottuu alueen 8 itäprofiilissa kuvan oikeassa reunassa, jossa maa menee selvästi kuopalle.

Yksikön (Y8-20) länsireuna ja lounaisosa olivat tiivistä harmaata savea joka erotettiin omaksi yksikökseen Y8-21. Yksikön Y8-21 itäreuna ja yksikön Y8-20 länsireuna olivat osittain limittäin, minkä vuoksi ne tulkittiin liittyvän toisiinsa. Harmaan saven kerros oli löydötön ja puhtaan oloinen. Molemmat yksiköt rajautuivat vaihettuen pohjamaahan. Kaivausten päätyttyä alue 8 täytettiin koneellisesti.

Alueen 8 löydöt

Alueen 8 löytöaineisto on hyvin monipuolinen, sisältäen löytömateriaalia kivikaudelta modernille ajalle saakka. Suurin osa löydöistä tuli alueen sekoittuneista pintakerroksista. Näin ollen niistä ei valitettavasti ollut suuremmin apua löytyneiden rakenteiden ajoittamiseen.

Alueen rahalöytöihin kuuluu kaksi kulunutta äyriä, toinen yksiköstä Y8-1 (KM 39163: 901) ja toinen yksiköstä Y8-14 kuopan Ku8-13 sisältä (KM 39163: 1050). Yksiköstä Y8-1 säilynyt raha on hieman paremmassa kunnossa, sen toisella puolella on kolme kruunua ja toisella puolella vaakuna, jossa on nuolet ristissä ja vaakunan päällä kruunu. Vaakunan oikealla puolella erottuu sana "ÖR". Yksiköstä Y8-14 löytyneen rahan toinen puoli on hyvin kulunut, mutta toisella puolella on erotettavissa samanlainen vaakuna, kuin edellä mainitussa rahassa. Raha on luultavasti 1700-luvulta. Kaiken kaikkiaan metallilöytöjä on alueelta 8 melko niukasti. Yksiköstä Y8-5 löytyi yksi pyöreä nappi (KM 39163: 969), jonka pinnat ovat tasaiset. Yksiköstä Y8-7 talletettiin hiukan pyöreäkulmaisen suorakaiteen muotoisen soljen katkelma (KM 39163: 1019), jossa pääty ja yksi sivu ovat säilyneet. Soljen pääty on ulkoreunalta pyöreä, sisäpuolelta aaltoileva. Toinen sivu päättyy paksunnoksen, jossa ilmeisesti vartaan pää on taivutettu lenkiksi. Yksiköstä Y8-14 löytyi toinen kokonainen pieni solki (KM 39163: 1049), joka on kahdeksikon muotoinen. Yksiköstä Y8-9 löytyi yksi mahdollinen kuparihela (KM 39163: 1028), jonka vastakkaisissa päissä on pyöreät reiät. Toisessa reiässä on kiinni poikkileikkaukseltaan pyöreä niitti. Mahdollinen hela tuli myös yksiköstä Y8-14 (KM 39163: 1051) kuopan Ku8-13 sisältä. Löytö on kolmena kappaleena, sen toinen pää on pyöreä, toinen tasaisempi. Tasaisessa päässä on kaksi pyöreää reikää. Näiden löytöjen lisäksi yksiköstä Y8-1 säästettiin yksi kuparilevyn katkelma (KM 39163: 902). Alueelta 8 talletettiin yksiköstä Y8-9 myös yksi pitkänomainen, kaareva lyijylevy (KM 39163: 1029), joka saattaisi olla lyijyisen ikkunanpuutteen katkelma.

Tässä vaiheessa tunnistettavia rautaesineitä alueelta on ainoastaan kaksi, yksiköstä Y8-5 löytynyt järeä, nelikulmainen rautasolki (KM 39163: 970), sekä yksiköstä Y8-14, kuopan Ku8-13 sisältä löytynyt veitsen terän katkelma (KM 39163: 1053). Lisäksi Y8-3:sta löytyi katkelma litteästä, melko jyrävästä rautalevystä tehdystä esineestä (KM 39163: 949). Levy levenee murtunutta päätä kohden ja sen toisessa päässä on noin 10 mm mittainen nelikulmainen uloke. Y8-5:sta löytyi pyöreä rauta (KM 39163: 971), josta lähtee kaksi toisiinsa kiinni korrodoitunutta rautaista varrasta. Toistaiseksi tunnistamaton on myös Y8-14:sta löytö, joka on pitkänmallinen jyrävä, hiukan kiilanmuotoinen rauta (KM 39163: 1052).

Mahdollista posliinia löytyi alueelta 8 ainoastaan kolme palaa yksiköstä Y8-1 (KM 39163: 903 ja 904). Palat ovat hiukan outoja, niiden massa on hyvin posliinimainen ja toisella pinnalla on kiinni tummaa lasimaista ainetta. Fajanssia löytyi yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 905, 906, 907 ja 908) ja Y8-5 (KM 39163: 972, 973, 974, 975 ja 976). Palat ovat hyvin fragmentaarisia, joten astioista ei voi kovin paljoa sanoa. Yhdessä palassa on vihreää maalauskoristelua (KM 39163: 907), yhdessä reunaa kiertää sininen maalattu raita (KM 39163: 972) ja seitsemässä palassa on sinistä kasviaiheista siirtokuvakoristelua (KM 39163: 973, 976 ja 1109). Siirtokuvakoristeisista paloista kuusi on todennäköisesti samasta astiasta (KM 39163: 976 ja 1109).

Kivitavaraa on alueelta ainoastaan yksi kylkipala yksiköstä Y8-9 (KM 39163: 1030). Kyseessä on tulossa kärsinyt 1600-luvulle ajoittuva Westerwald-tyyppisen kivisaviastian kylkipala, jollaisia on löytynyt kaikilta Lillaksen saarekkeen kaivausalueilta vuosina 2011

ja 2012. Palan ulkopinnalla on pyöreä koriste, jonka uloin ympyrä on pisteviivaa ja sen keskellä on ympyrä, jonka sisällä on risti.

Suurin osa alueen 8 keramiikkalöydöistä on erilaisia punasaviastioiden tai kaakeleiden palasia. Punasaviastian palasia löytyi yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 909, 910, 911, 914, 916 ja 917), Y8-3, kuopan Ku8-2 sisältä (KM 39163: 950), Y8-5 (KM 39163: 977, 983, 984, 987 ja 988), Y8-14, kuopan Ku8-13 sisältä (KM 39163: 1054, 1055, 1056 ja 1057), sekä Y8-17 (KM 39163: 1074 ja 1075). Paloista voi tunnistaa padan jaloiksi yksiköistä Y8-3 (KM 39163: 950) ja Y8-14 (KM 39163: 1054) löytyneet palat, mutta muuten astiatyyppin tunnistaminen on paloista vaikeaa. Yksiköstä Y8-14, kuopan Ku8-13 sisältä löytynyt pala (KM 39163: 1055) saattaisi myös olla padasta sen ulkopinnan nokisuuden perusteella. Suurimmassa osassa paloista on sisäpinnalla lyijylasitetta ja ulkopinnalla havaittavissa joko matalia dreijsausuria, syvempiä koristeuria tai kohoumia. Kaakelin palasia löytyi yksiköistä Y8-0 (KM 39163: 900), Y8-1 (KM 39163: 912, 913 ja 915), Y8-4 (KM 39163: 960), Y8-5 (KM 39163: 978, 979, 980, 981, 982, 985, 986 ja 989), Y8-7 (KM 39163: 1020), Y8-15 (KM 39163: 1066) sekä yksi pala (KM 39163: 1110) ruudun 86709/49039 itäprofiilin putsauksesta. Kaikki kaakelin palat ovat tulesa kärsineitä ja mikäli lasitetta on säilynyt, se on kuonaantunut. Osassa paloista on toisella puolella tekstiilipainannetta, reliefikoristeita on havaittavissa kolmessa paloista (KM 39163: 979, 1020 ja 1110).

Pekka J. Heiskanen

Kuva 27. Kivikautisesta yksiköstä Y8-20 löytyneitä, todennäköisesti kampakeramiikan paloja (KM 39163: 1090 ja 1091).

Alueella 8 keramiikka-aineistoon kuuluu myös runsaasti esihistoriallista harmaasavikeramiikkaa. Kivikautisesta kulttuurikerroksesta Y8-20 löytyi runsaasti erilaisia kivikautisen keramiikan palasia, joista ainakin viidessä palassa on kampaleimaa (KM 39163: 1090 ja 1091). Suurimmassa osassa paloista ainakin toinen pinta on siloteltu

ja toisessa pinnassa on korsipainannetta (KM 39163: 1088), urakoristelua (KM 39163: 1081, 1083, 1084, 1085, 1088, 1094 ja 1095) tai pinta on naarmutetun oloinen (KM 39163: 1083, 1087 ja 1092). Keramiikan palat ovat hyvin erilaisia massansa ja sekoitteidensa osalta, osassa paloista massa on hyvin huokoinen ja hauras, osassa tiivis. Sekoitteita paloissa on hyvin hienosta karkeaan, osassa paloista on myös viitteitä orgaanisesta sekoitteesta. Mahdollisia esihistoriallisen keramiikan paloja tuli alueen kivikautisen kulttuurikerroksen lisäksi yksiköstä Y8-9 rakenteen R8-16 sisältä (KM 39163: 1031) ja yksiköstä Y8-17 (KM 39163: 1076).

Pekka J. Heiskanen

Kuva 28. Alueelta 8 löytnyt Römer-tyyppisen lasipikarin nyppy (KM 39163: 1059).

Alueen 8 lasilöydöistä vanhimpia ovat 1500-luvun lopulle tai 1600-luvun alkuun ajoittuva vihertävä kulmikkaan passglasin reunapala (KM 39163: 994) yksiköstä Y8-5, sekä vihertävä nyppy Römer-tyyppisestä lasipikarista (KM 39163: 1059) yksiköstä Y8-14, kuopan Ku8-13 sisältä. Nuorimmillaan Römer-pikari on 1600-luvun alkupuoliskolta, mutta se voi olla jopa 1500-luvulta. Näiden ohella hienoja ja maaseutukohteessa hieman yllättäviä pikarilöytöjä ovat myös yksiköistä Y8-1, Y8-4 ja Y8-5 talletetut palat kaiverretusta pikarista, jossa on kiinalaisvaikutteista pagodi-kuviointia (KM 39163: 934, 962 ja 1000). Pagodikuvioitu pikari on todennäköisesti saksalaista tuontia 1700-luvulta. Yksiköstä Y8-1 löytyi sekä jalka- että kylkipalat mahdollisesti ryyppypikarista (KM 39163: 921 ja 926), joka ajoittuu 1700-luvun loppuun tai 1800-luvun alkuun. Muut tunnistettavissa olevat lasiastian palat ovat pulloista. Yksiköstä Y8-1 löytyi värittömän pullon pohjapala (KM 39163: 935), jonka kolmiomaisen muodon perusteella sen voisi ajatella olevan viskipullosta. Pullon pohjassa on teksti ”HAIG”. Yksiköstä Y8-1 löytyi lisäksi pala pienestä vaaleanvihreästä pullosta (KM 39163: 938), sekä pala tummanvihreästä pullosta (KM 39163: 939). Yksi tummanvihreän pullon pala (KM 39163: 991) löytyi myös yksiköstä Y8-5. Lisäksi yksiköstä Y8-5 löytyi runsaasti paloja (KM 39163: 1002) mahdollisesti paikalleen hajonneesta vihertävästä astiasta, joka pohjansa perusteella vaikuttaa jonkinlaiselta pullosta. (Lasien ajoitukset ja tunnistuksen Georg Haggrén 3.12.2012.) Muiden lasiastian palasten astiatyyppinä on fragmenteista vaikea määrittää. Osa paloista on kuitenkin mainitsemisen arvoisia, yksiköstä Y8-1 löytyi

muun muassa värittömän lasiastian pala (KM 39163: 919), jossa on hyvin hentoista kaiverrettua kiekurakuviota sekä mahdollisesti jokin kirjain. Samasta yksiköstä (Y8-1) löytyi myös pala opaalilasia (KM 39163: 944). Muita lasiastioiden palasia löytyi yksiköstä Y8-3 kuopan Ku8-2 sisältä, sekä yksiköistä Y8-7, Y8-9 ja Y8-10.

Ikkunalasia löytyi alueelta 8 yhteensä 150 palaa, eli enemmän kuin miltään muilta kaivausalueilta. Palojen suuri lukumäärä tosin selittyy osittain sillä, että ikkunalasi on alueella 8 melko pieniksi sirpaleiksi hajonnutta. Paloja löytyi yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 922, 923, 927, 928, 930, 936, 937, 940 ja 943), Y8-3 (KM 39163: 952, 954, 955, 957 ja 958), Y8-4 (KM 39163: 964 ja 966–968), Y8-5 (KM 39163: 992, 993, 998, 999, 1003, 1007, 1008 ja 1011), Y8-6 (KM 39163: 1017), Y8-7 (KM 39163: 1024 ja 1025), Y8-8 (KM 39163: 1027), Y8-9 (KM 39163: 1032, 1034 ja 1036–1039), Y8-10 (KM 39163: 1045 ja 1046), Y8-14 (KM 39163: 1060 ja 1061), Y8-15 (KM 39163: 1068–1070) ja ruudun itäprofilista (KM 39163: 1111). Kaikki ikkunalasin palat ovat massaltaan erisävyisen vihertäviä, palojen paksuudet hiukan vaihtelevat. Palojen pinnat ovat suurimmaksi osaksi pahoin deformatuneet, minkä takia leikattuja reunoja ja muita jälkiä on vaikea erottaa. Yhdessä palassa (KM 39163: 967) saattaisi olla suoraksi leikattu reuna, jota reunustaa noin 6 mm levyinen kirikkaampi alue. Kyseessä voisi olla ikkunanpuitteesta jäänyt jälki. Lisäksi muutamassa palassa saattaisi olla suoraksi nyrhitty reuna (KM 39163: 993, 999, 1070).

Liitupiippuja on alueelta muutamia, liitupiipun pesän katkelma yksiköstä Y8-1 (KM 39163: 918), varren katkelmat yksiköistä Y8-5 (KM 39163: 990) ja Y8-14 kuopan Ku8-13 sisältä (KM 39163: 1058) sekä kokonainen pesä yksiköstä Y8-15 (KM 39163: 1067). Liitupiiput ovat leimattomia, ainoastaan Yksiköstä Y8-15 löytyneessä pesässä on mahdollisesti valmistukseen liittyviä painanteita.

Pekka J. Heiskanen

Kuva 29. Alueilta 3 ja 8 löytyneet kivitaltan katkelmat (vasemmalta KM 39163: 165 ja 1018) sopivat yhteen.

Alueen 8 erikoispiirteisiin kuuluu runsas kiviaineisto. Suurimmaksi osaksi kivilöydöt ovat alueen esihistoriallisesta kulttuurikerroksesta, mutta myös nuoremmista yksiköistä on kiinnostavia kivilöytöjä. Alueen ainoa helmilöytö on myös kiveä: yksiköstä Y8-7 löytyi pieni gagaattihelmi (KM 39163: 1026). Helmi on soikion muotoinen, toiselta puolelta tasainen ja toiselta puolelta kupera ja sitä lävistää pituussuunnassa kaksi pyöreää

reikää. Muut alueen 8 kiviesineet ovat hyvin erilaisia tähän verrattuna: Alueelta löytyi kolme liuskekivestä valmistettua talttaa yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 945), Y8-5 (KM 39163: 1012) ja Y8-6 (KM 39163: 1018). Yksiköstä Y8-6 löytynyt taltan katkelma sopii yhteen alueen 3 katkelman (KM 39163: 165) kanssa. Ilmeisesti esine on tehty isommasta rikkoutuneesta taltasta, joka on haluttu kierrättää (Suullinen tiedonanto, Esa Hertell 22.11.2012). Yksiköstä Y8-5 löydettiin myös mahdollinen hioin (KM 39163: 1013). Yksi alueen kiinnostavimmista kivilöydöistä on rakenteessa R8-11 rakennekivenä ollut järeä kivi (KM 39163: 1112), jonka yhdellä pinnalla on sekä noin 10 x 10 mm kokoisia nakutusjälkiä, että jälkiä hiomisesta. Kiveä on mahdollisesti käytetty työskentelyalustana (suullinen tiedonanto Esa Hertell 22.11.2012), jonka jälkeen se on otettu käyttöön rakenteessa. Yksiköstä Y8-20 on myös muutamia kivilöytöjä, kuten erilaisia kiviesineiden katkelmia (KM 39163: 1098, 1099 ja 1100) ja yksi esineen teelmä (KM 39163: 1097). Sieltä löytyi myös yksi kivi, jossa pinnalla on mahdollisesti fossiili (KM 39163: 1096). Kiinnostava löytö on myös raaka-ainekappale vihreää porfyyristä kivilajia (KM 39163: 1113), josta voisi tehdä vaikkapa kirveen tai taltan (vrt. kourutaltoa Vantaan Gröndalista (KM 18959:9), Vantaan esihistoria s. 140). Yksiköstä on myös kvartsi-iskoksia (KM 39163: 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106 ja 1107) ja mahdollisesti punamullan murusia (KM 39163: 1108). (Raaka-ainekappaleen ja sen kivilajin ja käyttötarkoituksen tunnistus Esa Hertell 22.11.2012.)

Piitä alueelta 8 löytyi 12 kappaleen verran yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 946 ja 947), Y8-5 (KM 39163: 1014 ja 1015), Y8-9 (KM 39163: 1041), Y8-10 (KM 39163: 1048), Y8-14 (KM 39163: 1063 ja 1064) ja Y8-15 (KM 39163: 1071). Kaksi historiallisen ajan yksiköiden löytöä on lukkopiitä (KM 39163: 947 ja 1041). Kvartsi-iskoksia löytyi 28 kappaletta, eli enemmän kuin muilta kaivausalueilta johtuen alueella 8 kaivetuista esihistoriallisista kerroksista. Kvartsia löytyi yksiköistä Y8-1 (KM 39163: 948), Y8-3 (KM 39163: 959), Y8-5 (KM 39163: 1016), Y8-9 (KM 39163: 1042 ja 1043), Y8-14 (KM 39163: 1065), Y8-15 (KM 39163: 1072 ja 1073), Y8-17 (KM 39163: 1077 ja 1078) ja yksiköstä Y8-20 (KM 39163: 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106 ja 1107).

Lisäksi alueelta 8 luetteloiitiin kaksi luuta esinelöytöluetteloon, sillä ne saattaisivat olla työstettyjä esineen katkelmia. Toinen on pitkänmallinen luun tai hampaan katkelma yksiköstä Y8-9, jonka yksi pitkä sivu hiotun oloinen (KM 39163: 1040). Toinen on kuopan Ku8-13 täytön Y8-14 löytöjä, se voisi olla katkelma rinkelaksi hiotusta ontosta luuesineestä tai rotan hammas (KM 39163: 1062).

Kuonaa alueelta 8 löytyi ainoastaan 43 g. Tiiltä ja palanutta savea löytyi sen sijaan yhteensä 125 kg. Suurin osa tiilistä tuli yksiköistä pinnan lähellä olevista yksiköistä Y8-1, Y8-3, Y8-4 ja Y8-5. Osassa säästetyistä tiilistä oli erilaisia painanteita, kuten oksa, korsi tai tekstiilipainanteita.

Palamatonta luuta alueelta 8 löytyi 2841 g ja palanutta luuta 35 g. Palamatonta luuta löytyi eniten yksiköistä Y8-5 sekä kuopan Ku8-13 täyttömaasta yksiköstä Y8-14. Palaneista luista suurin osa löytyi kivikautisesta yksiköstä Y8-20, yhteensä 13 g. Kuopasta Ku8-13 löytyi melkein yhtä paljon, eli 11 g palanutta luuta.

6. Tulokset

Mårtensbyn Lillaksen vuoden 2012 kaivauksilla tutkittiin yhteensä neljää kaivausaluetta ja avattiin kymmenen koekuoppaa. Niiden avulla tutkittiin alueella sijainneita eriaikaisia rakennuksia. Kaivauksilla syvennettiin vuonna 2011 saatua tietämystä Lillaksen kylätontista ja paikalla asuneesta kauppiassuvusta. Kaivausten aikana löytyi muun muassa edellisvuonna havaitsematta jääneitä uusia rakennusten jäänteitä, jotka sijaitsivat tutkittujen rakenteiden alla. Lisäksi löydettiin ensimmäinen koskematon kivikaudelle ajoittuva kulttuurikerros. Kulttuurikerrokset olivat paikoin hyvin paksuja, eikä kaikkia kaivausalueita tänäkään vuonna ehditty tutkia pohjaan. Alimpien kerrosten tutkimista Lillaksessa joudutaan siis odottamaan kenttäkauteen 2013.

Lillaksen kumpareen korkeimmalla ja näkyvimmillä paikalla alueella 3 jatkettiin asuinrakennuksen tutkimista. Samalla kaivausaluetta laajennettiin, jotta saataisiin tutkittavat rakenteet paremmin esille. Jo viime vuonna havaittiin, että paikalla on lyhyen ajan sisällä ollut ainakin kaksi päällekkäistä rakennusta, ehkä jopa kolme. Tämä havainto vahvistui kuluneen kenttäkauden aikana. Kun päällimmäistä alueella sijainnutta uunia ruvettiin purkamaan, sen alta paljastui heti vanhempi uuni. Tämä vanhempi uuni oli osittain vajonnut maahan ja ”säkitti” niin että kaksi reunaa oli paljon korkeammalla kuin uunin keskus. Kun uunin edustaa kaivettiin syvemmälle, tällekin selvisi syy. Säkitävä uuni sijaitsi osittain vanhan kellarin päällä. Kellarin täyttömaa oli aikojen saatossa vajonnut alemmas kuin sen ympärillä sijainneet luonnolliset maakerrokset ja aiheuttanut uunin kallistumisen. Tämän takia on varmasti ollut tarve rakentaa pian uusi uuni ja talo vanhan osin vajonneen uunin tilalle.

Ennen osittain vajonnutta uunia kaivausalueen 3 alueella oli sijainnut kellarillinen rakennus. Kellarista saatiin tutkittua uunin eteläpuolella sijainnut osa. Se jatkui vielä laajasti kaivausalueen uuninperustan alle, eikä tätä osaa kellarista ehditty vielä tutkia. Kellarista tutkittujen maakerrosten tulkinta oli hankalaa. Iso osa kellarista oli täyttynyt purkumateriaalilla, etenkin tiilillä. Tiiliä oli niin runsaasti, että pääteltiin kyseessä olleen tiilistä rakennettu kellari. Mitään selkeitä rakennetta ei kuitenkaan saatu esille, ainoastaan kaksi tiiltä aivan kellarikuopan pohjalla näyttivät olevan alkuperäisillä paikoillaan. Ei voida siis myöskään sulkea pois ajatusta, että kuoppa on vain haluttu täyttää ja siihen on käytetty hyväksi purkumateriaalia esimerkiksi vanhasta uunista tai savupiipusta.

Kellarin käyttötarkoituksesta voi antaa viitteitä sieltä löytyneet kalanluut. Kalanluita löytyi runsaasti ja paikoitellen kaivettu maa jopa haisi vielä kalalle monen sadan vuoden jälkeenkin. Löydettyjen kalanluiden perusteella pääteltiin, että kellarista olisi käytetty kalan säilyttämiseen. Kellarista löytyi myös suhteellisen runsaasti erilaisia esineitä. Sellaisia olivat esimerkiksi pyöreä hopealevy ja sykkyrälle kiertynyt ohut hopealanka, pöytäveitsi kahvalevyineen, Westerwald kivisaviastian ja majolika astian palaset, kalotin muotoiset savikiekot sekä helmet, joista osa on ehkä rukousnauhasta peräisin. Löytöjen perusteella kellari ajoittuisi 1600-luvulle. Rikas löytöaineisto tukee hyvin kuvaa paikalla asuneesta äveriästä kauppiasta.

Kuva 30. Alueen 3 kellarikuoppaa tutkitaan. Vasemmalta Kaisa Autere, Reija Penttinen ja Tanja Laine.

Kaivausalueesta 3 itään, alueella 4, jatkettiin edellisenä vuonna kaivetun kellarin tutkimista. Tällä kertaa tutkittiin kellarin oletettua suuaukkoa. Mitään selkeää sisäänkäyntiä ei paikalla kuitenkaan havaittu, mutta sen sijaan paikalta löytyi laastinen paalunsija. Paalunsija oli jyrkvä ja siinä on voinut olla kellarin päällä sijainneen puurakennukseen kantava puu. Jos kellarin päällä on sijainnut puinen rakennus, on mahdollista että kellariin on kuljettu rakennuksessa sijaitsevasta lattialuukusta. Olettaen, että Lillaksessa on asunut kauppiaita, olisi loogista että heillä on ollut jonkinlainen varasto kauppatavaralle. Alueen 4 rakenne voisi olla potentiaalinen vaihtoehto tällaiselle varastorakennukselle. Kellarirakenne näyttää löytöjen perusteella olevan suunnilleen samanaikainen alueen 3 kellarirakenteen kanssa, eli ollut käytössä 1600-luvulla. Päinvastoin kuin 3 alueen kellarista, alueen 4 kellarirakenteesta ei löytynyt juuri lainkaan luita eikä maanäytteissä havaittu vilja- tai muita ruokajäänteitä. Tämä voisi viitata siihen, että kellarissa on säilytetty nimenomaan kauppatavaraa. Siitä voisi kieliä myös muutamat kellarista löytyneet hienot punasaviastioiden palaset. Molemmat alueiden 3 ja 4 kellarit oli kaivettu samaan tapaan jyrkästi kohtisuorassa kulmassa pohjamaahan.

Alueelta 4 löytyi kellarina ympäröivän täyttömaan yhteydestä myös samantapaista rautakauden tyyppistä keramiikkaa, kuin alueen tutkimusten yhteydessä vuonna 2011. Maakerros, josta keramiikan palaset löytyivät, vaikutti siltä, että se olisi tuotu paikalle jostakin muualta. Jos maa on jostakin Lillaksen kumpareen alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä, tarkoittaisi se sitä, että paikalla on vielä havaitsemattomia kulttuurikerroksia. Toinen mahdollisuus on, että vanhemmat kulttuurikerrokset on jo tuhottu raskaan maankäytön seurauksena 1500- ja 1600-luvuilla.

Lillaksen koilliskulmassa, kumpareen alareunassa, sijaitsi kaivausalue 6, jolta oli vuonna 2011 löytynyt 1700-luvun jälkipuoliskolle ajoittuva kaivo. Kaivosta luoteeseen sijaitsi kivikasa, jota epäiltiin uuninpohjaksi. Laajentamalla aluetta 6 haluttiin muun muassa selvittää kivikasan luonne. Paikalta löytyneen runsaan vilja-aineiston perusteella oli ajateltu, että kivikasa voisi olla vanhan riihen uunin jäänteet. Alue 6 osoittautui kuitenkin paljon luultua mutkikkaammaksi ja täälläkin oli paljon eriaikaisia päällekkäisiä rakennusvaiheita. Tämän vuoksi ei myöskään aluetta 6 ehditty kaivaa pohjaan asti, vaan kaivauksia on jatkettava tämänkin alueen osalta tulevalla kenttäkaudella.

Kaivausten perusteella vaikuttaa siltä, että alueen 6 pohjoispuolella sijaitseva kivikasa tosiaan oli uuni, mutta että sen ympärillä on sijainnut monia eriaikaisia rakennuksia. Uunia ympäröivistä rakennuksista löydettiin ainakin kaksi eri lattiatasoa ja seinien kiviperustuksia. Mahdollisesti tasoja on voinut olla tätäkin enemmän. Alueen ylemmät kulttuurikerrokset ajoittuvat kolikkolöytöjen perusteella 1600-luvun puolestavälistä 1700-luvun jälkipuoliskolle. Alueen alemmista tutkituista kerroksista puolestaan löytyi luultavasti 1500-luvulle ajoittuva laskuraha, joten paikalla näyttää olleen rakennuksia pitkällä aikavälillä.

Kaivausalueen 6 löytöaineisto ei kuitenkaan tue olettamusta paikalla sijainneesta riihestä. Hienot esinelöydöt kuten useat kolikot, maalatun ikkunalasin pala sekä matkaikonit viittaisivat pikemmin asuinrakennukseen. On tietenkin mahdollista, että paikalla on ensin sijainnut asuinrakennus ja myöhemmin riihi. Alueelta 6 löydetyt matkaikonit ovat itäistä perua 1600–1700-luvuilta ja viittaavat kontakteihin Venäjän suuntaan.

Uuninperustan kaakkoispuolella olevan kaivon ympäristä oli myös määrä tutkia tarkemmin, sillä kaivon länsipuolelta oli vuonna 2011 löytynyt puun jäänteitä, joita ei tällöin kuitenkaan ehditty tutkia tarkemmin. Puun jäänteitä ei onnistuttu nytkään tutkimaan kovin paljon, sillä alueen laajennuksen tutkiminen oli useiden päällekkäisten kulttuurikerrosten johdosta paljon hitaampaa kuin oli ajateltu. Kaivon vierestä poistettiin kuitenkin muutama kerros puita, minkä jälkeen voitiin todeta, että puut jatkuvat vieläkin syvemmälle. Näin ollen alueen 6 tutkimukset ovat vielä pahasti kesken ja odottavat tulevan kenttäkauden jatkotutkimuksia.

Lillaksen kumpareen yläosassa sijainnut kaivausalue 8 oli myös mielenkiintoinen. Sieltä löytyi kaksi eriaikaista kivirakennetta, jotka olivat todennäköisesti osa kahden erillisen rakennuksen kivijalkoja. Toinen kivijaloista saattoi olla vuonna 2011 löytyneen alueen 7 kivijalan vastakkainen seinälinja. Seinälinjat saattaisivat olla 1600- ja 1700-luvun rakennuksista. Seinälinjojen yhteydestä ei löytynyt viitteitä siitä, että rakennuksilla olisi ollut uunia. Tämä huomioon ottaen paikalla on todennäköisesti sijainnut jonkinlainen kylmä piharakennus, kuten aitta tai eläinsuoja.

Historiallisten kerrosten alta alueella 8 paljastui myös Lillaksen ensimmäinen kivikautinen kulttuurikerros. Vuonna 2011 asiasta oli jo viitteitä kun sekoittuneista kerroksista löytyi kivikautisen kampakeramiikan kappaleita, mutta nyt löytynyt kerros näytti koskemattomalta. Löytynyt kivikautinen kulttuurikerros osoittautui jonkinlaiseksi

kuopaksi, joka oli parhaimmillaan noin 50 cm syvä. Kuopasta löytyi kampakeramiikkaa, kvartsi-iskoksia, palanutta luuta sekä kiviesineiden valmistukseen tarkoitettu raaka-ainekivi. Mitään rakenteita kuopasta ei havaittu. Keramiikan perusteella kuoppa on siis peräisin tyypillisen kampakeramiikan ajalta. Tällöin Lillas on ollut meressä sijaitseva saari.

Yhteenvedon voidaan todeta, että Lillas on todella moniulotteinen tutkimuskohde, josta on voitu oppia paljon, mutta joka on samalla osoittautunut vaikeasti ennakoitavaksi kaivauspaikaksi. Vaikka viitteitä keskiaikaisesta asutuksesta on muutaman esinelöydön verran, on vanhempia kulttuurikerroksia hyvin vaikea löytää uuden ajan kerrosten alta. Maankäyttö Lillaksella näyttää olleen todella raskasta jo 1600-luvulla, mikä on osin voinut tuhota vanhempia kerroksia. Luultavasti löytynyt kivikautinen kulttuurikerroskin oli säilynyt juuri sen takia, että se sijaitsi syvässä kuopassa. Voi olla, että Lillaksen kumpareen muut mahdolliset kivikautiset kulttuurikerrokset ovat suureksi osaksi tuhoutuneet historiallisen ajan maankäytön seurauksena.

Keskiaikaisten kulttuurikerrosten kohdalla toinen mahdollinen selitys sille, ettei niitä toistaiseksi ole löydetty on se, että asutus on voinut aiemmin sijaita jossain muualla kuin uudella ajalla. Toistaiseksi lupaavimmat tulokset keskiajan löytämisen kannalta ovat kaivausalueelta 6, missä tähän mennessä on päästy kerrokseen, josta löytyi 1500-luvulle ajoittuva laskuraha. Kulttuurikerroksen tiedetään jatkuvan vielä syvemmälle, joten ehkä alemmat kerrokset voisivat ajoittua keskiajalle.

Vantaalla, maanantaina 28. helmikuuta 2013

Andreas Koivisto

Lähteet ja kirjallisuus

Suulliset tiedonannot:

Haggrén, Georg 4.12.2012. Keskustelu käyty museovierailun yhteydessä Vantaan kaupunginmuseon varastossa.

Hertell, Esa 22.11.2012. Keskustelu Helsingin yliopistolla.

Arkistolähteet:

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen kartat

Bonej, Johan 1769 & Winter, Timothy 1797-98: Karta öfver Mårtensby och Qvarnbacka Byars Ägor, belägne uti Helsinge Socken, Borgå Härad och Nylands Län. KA MMH B11 a 1/1-8.

Broterus, Samuel 1699: Carta Uppa Mårtensby aff Bårge Lähn och Helsingh sochn afmät anno 1699. KA MHA B11a 4/1-2.

Byman, A. F. 1861: Karta ofver Mårtensby och Qvarnbacka samfällighets egor i Helsinge socken af Helsinge Härad och Nylands Län. KA MMH B11 a 1/10-30.

Geograf karta öfver Helsinge socken uti Helsinge Härad och Nylands Län. Upprättad General å Landmäteri Kontoret i Helsingfors År 1830 och 1840. KA MMH Ia. * Pitäjänkartasto 2043 01 Ia.* -/- - Helsinki. (<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=63651>)

Giöker, Adam 1725: Charta på Qvarnbacka och Mårtens Byars åkrer, I Nyland, Borgo Härad och Helsinge Sochn. KA MMH 11 a 4/3.

Voudintilit

Uusimaa
KA 2920
KA 2969

Voudintilit, yleisiä asiakirjoja

KA 154 Porvoon ja Raaseporin läänien tutkintaluettelo sotaväen linnaleiristä

Kihlakunnanoikeuksien renovoidut tuomiokirjat
Porvoon tuomiokunta 1636-1643 (I KO a:3)

Muut arkistot

Suhonen, V.-P. 2005: *Vantaan keskiaikaisten kylätonttien inventointi vuonna 2005*. Museoviraston arkisto. Museovirasto.

Zetterberg, Pentti 2012: Vantaan Mårtensbyn kaivon iänmääritys, dendrokronologiset ajoitukset F4U6801 ja F4U6802. Dendrokronologian laboratorion ajoituseloste. Raportin Koivisto, Andreas et al. 2012: *Vantaan Mårtensbyn Lillaksen arkeologiset tutkimukset vuonna 2011* liitteenä. Museoviraston arkisto. Museovirasto.

Kirjallisuus:

Annala, Markku 2005: *Vanhat lasini: suomalaista lasia 1700-luvulta 1900-luvun alkuun*. Riihimäki: Suomen lasimuseo.

Eriksson, Bengt 2009: *Talonpoikaispurjehdus Helsingin pitäjässä 1500-luvulla*. Tallinn.

Goodall, Ian 2011: *Ironwork in Medieval Britain. An Archaeological study*. Wakefield, UK.

Haggrén, Georg 1994: Pikarit, ikkunat ja muut lasit. Helsingin porvarienvaurasta ylellisyyttä ja arkiesineistöä. *Narinkka 1994, Helsinki 1550-1640*. Jyväskylä, 282-310.

Heinonen, Tuuli & Koivisto, Andreas 2012: Lillaksen tila Mårtensbyssa – talonpoikaispurjehtija Göran Bonden koti. – Russow, Erki (toim.), Padise ja Vantaa. Keskiajan silta Padisen ja Vantaan välillä. Padise, 259–270.

Hiekkänen, Markus 2006: Helminauhoja uuden ajan alkupuolen haudoissa. *Muinaistutkija* 3/2006.

Hurst, John G. & Neal, Davis S. & van Beuningen, H. J. E. 1986: Pottery produced and traded in North-West Europe 1350-1650. *Rotterdam Papers VI. A contribution to medieval archaeology*. Rotterdam.

Kepsu, Saulo 2005: Uuteen maahan. Helsingin ja Vantaan vanha asutus ja nimistö. *Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia* 1027. Tampere.

Kerkkonen, Gunvor 1959: Bondesegel på finska viken. Kustbors handel och sjöfart under medeltid och äldsta Wasatid. *Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland* 369. Porvoo.

Kerkkonen, Gunvor 1965: Helsingin pitäjän keskiaika. *Helsingin pitäjä* 1. Porvoo. (Julkaistu alunperin ruotsiksi vuonna 1963).

Kuisma, Markku 1990: *Helsingin pitäjän historia II. Vanhan Helsingin synnyttä isoonvihaan 1550–1713*. Jyväskylä.

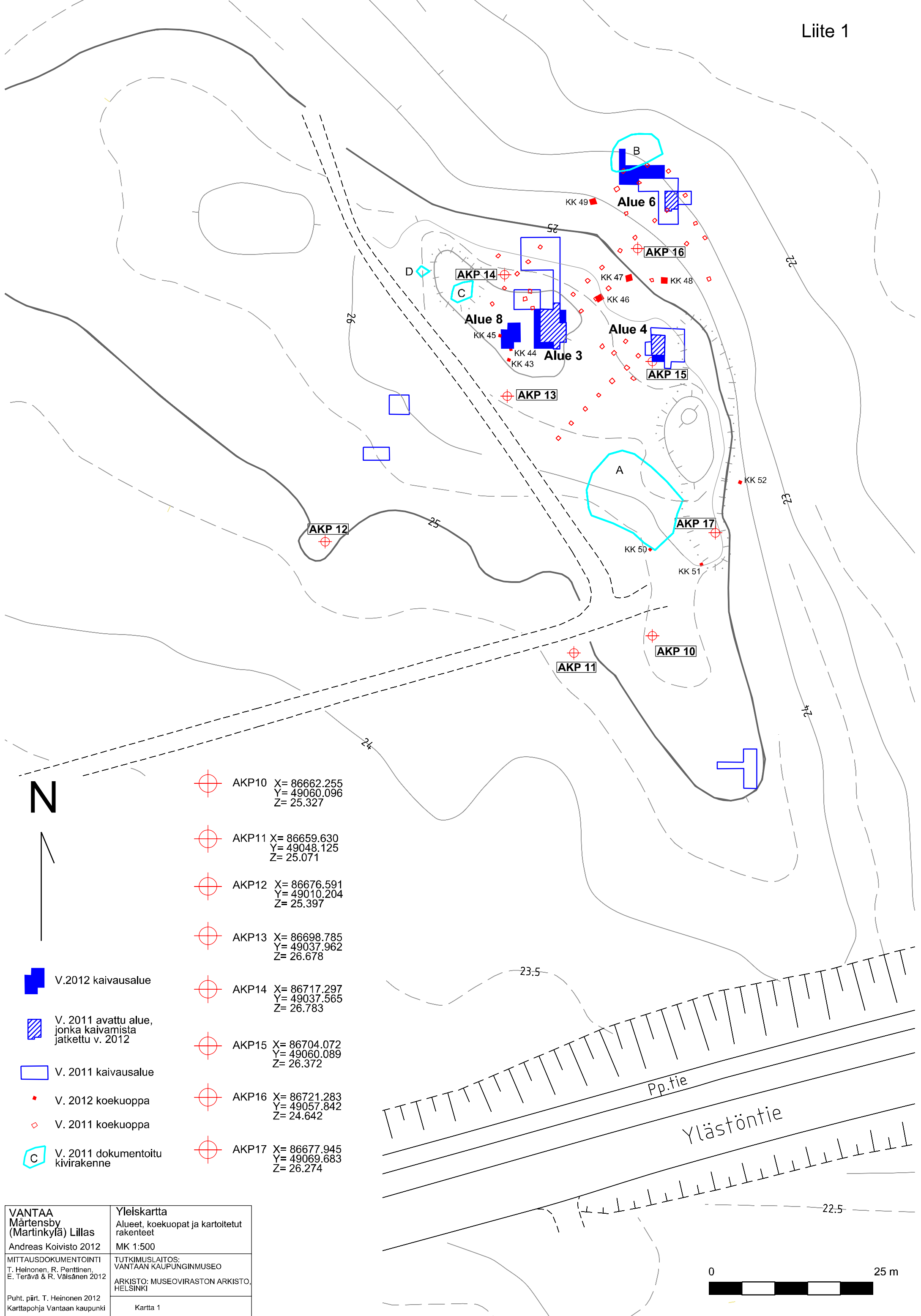
Leskinen, Sirpa & Pesonen, Petro 2008: *Vantaan esihistoria*. Keuruu.

Leskinen, Teresa & Lillbroända, Pia (toim.) 2001: Samuelin kartat. Helsingin pitäjä vanhimmissa kartoissaan 1681–1712. *Vantaan kaupunginmuseon julkaisuja* 11. Jyväskylä.

Mellanen, Jaana 1994: ”...päiväni ovat haihtuneet kuin savu...” 1600-luvun tupakkapiiput Helsingin Vanhassakaupungissa. *Narinkka 1994, Helsinki 1550-1640*. Jyväskylä, 258-281.

Salminen, Tapio 2012: Uusmaalaisten Tallinnanperinnöt 1350–1560. – Russow, Erki (toim.), Padise ja Vantaa. Keskiajan silta Padisen ja Vantaan välillä. Padise, 183–257.

Suhonen, V.-P. 2012: Kukonharjun kanavan arkeologiset tutkimukset 2004-2007. *Suvorovin kanavat. Venäjän Saimaan laivaston sotakanavien restaurointihanke 2002–2008*. Restaurointireportti. Helsinki.

N

- V.2012 kaivausalue
- V. 2011 avattu alue, jonka kaivamista jatkettu v. 2012
- V. 2011 kaivausalue
- V. 2012 koekuoppa
- V. 2011 koekuoppa
- V. 2011 dokumentoitu kivirakenne

- AKP10 X= 86662.255
Y= 49060.096
Z= 25.327
- AKP11 X= 86659.630
Y= 49048.125
Z= 25.071
- AKP12 X= 86676.591
Y= 49010.204
Z= 25.397
- AKP13 X= 86698.785
Y= 49037.962
Z= 26.678
- AKP14 X= 86717.297
Y= 49037.565
Z= 26.783
- AKP15 X= 86704.072
Y= 49060.089
Z= 26.372
- AKP16 X= 86721.283
Y= 49057.842
Z= 24.642
- AKP17 X= 86677.945
Y= 49069.683
Z= 26.274

VANTAA Mårtensby (Martinkylä) Lillas Andreas Koivisto 2012	Yleiskartta Alueet, koekuopat ja kartoitetut rakenteet MK 1:500
MITTAUSDOKUMENTOINTI T. Heinoenen, R. Penttinen, E. Terävä & R. Väisänen 2012	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTON ARKISTO, HELSINKI
Puht. piirt. T. Heinoenen 2012 Karttapohja Vantaan kaupunki	Kartta 1

Vantaa Mårtensby (Martinkylä) Lillas 2012
Digikuvaluettelo

VKM kuva- arkisto	Ala- nu- mero	Pvm	Alue	Kuvaus	Suunta	Kuvaaja
1063	1	2.7.2012	4	Routakankaan poisto	W-sta	Andreas Koivisto
1063	2	2.7.2012	3	Routakankaan poisto	E-sta	Andreas Koivisto
1063	3	2.7.2012	6	Uuninpohja R6-26 yleiskuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	4	2.7.2012	6	Uuninpohja R6-26 yleiskuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	5	2.7.2012	6	Uuninpohja R6-26 yleiskuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	6	2.7.2012	3	Routakankaan poisto	W-sta	Andreas Koivisto
1063	7	2.7.2012		Koekuoppa 43	N-sta	Andreas Koivisto
1063	8	2.7.2012		Koekuoppa 44	N-sta	Andreas Koivisto
1063	9	2.7.2012		Koekuoppa 45	N-sta	Andreas Koivisto
1063	10	3.7.2012	3	Laajennus	S-sta	Andreas Koivisto
1063	11	3.7.2012	8	Pinta	NW-sta	Andreas Koivisto
1063	12	3.7.2012	8	Pinta	N-sta	Andreas Koivisto
1063	13	3.7.2012	6	Laajennuksen pinta	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	14	3.7.2012	6	Laajennuksen pinta	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	15	3.7.2012	4	Laajennuksen dokumentointitaso 1	N-sta	Andreas Koivisto
1063	16	3.7.2012	4	Laajennuksen dokumentointitaso 1	E-sta	Andreas Koivisto
1063	17	3.7.2012	8	Dokumentointitaso 1	N-sta	Andreas Koivisto
1063	18	3.7.2012	3B	Laajennuksen dokumentointitaso 1	S-sta	Andreas Koivisto
1063	19	3.7.2012	6	Tyokuva	N-sta	Andreas Koivisto
1063	20	3.7.2012	6	Laajennuksen dokumentointitaso 1	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	21	3.7.2012	3C	Laajennuksen dokumentointitaso 1	S-sta	Andreas Koivisto
1063	22	4.7.2012	4	Dokumentointitaso 2	W-sta	Andreas Koivisto
1063	23	4.7.2012	4	Dokumentointitaso 2	S-sta	Andreas Koivisto
1063	24	5.7.2012	3B	Dokumentointitaso 2	S-sta	Andreas Koivisto
1063	25	5.7.2012	6	Yleiskuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	26	5.7.2012	3B	Dokumentointitaso 2	E-sta	Andreas Koivisto
1063	27	5.7.2012	3C	Dokumentointitaso 2	SE-sta	Andreas Koivisto
1063	28	5.7.2012	3C	Dokumentointitaso 2	N-sta	Andreas Koivisto
1063	29	6.7.2012	3B	Vanha sähköpylväs (R3-41/Y3-40)	S-sta	Andreas Koivisto
1063	30	6.7.2012	3B	Vanha sähköpylväs (R3-41/Y3-40)	E-sta	Andreas Koivisto
1063	31	6.7.2012	8	Dokumentointitaso 2	N-sta	Andreas Koivisto
1063	32	6.7.2012	3B	Sähköpylväs R3-41	E-sta	Andreas Koivisto
1063	33	9.7.2012	6	Tyokuva	NW-sta	Andreas Koivisto
1063	34	9.7.2012	6	Dokumentointitaso 2	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	35	9.7.2012	6	Dokumentointitaso 2	S-sta	Andreas Koivisto
1063	36	9.7.2012	6	Dokumentointitaso 2	W-sta	Andreas Koivisto
1063	37	9.7.2012	3B	Yleisökaivajat työkuva	SE-sta	Andreas Koivisto
1063	38	9.7.2012	3B	Yleisökaivajat työkuva	NW-sta	Andreas Koivisto
1063	39	10.7.2012	6	Yleisökaivajat työkuva	N-sta	Andreas Koivisto
1063	40	10.7.2012	4	Partamiehenkannu (KM39163:580) in-situ	NE-sta	Andreas Koivisto
1063	41	10.7.2012	4	Partamiehenkannu (KM39163:582) in-situ	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	42	10.7.2012	3C	Dokumentointitaso 3	S-sta	Andreas Koivisto
1063	43	10.7.2012	4	Dokumentointitaso 3	W-sta	Andreas Koivisto
1063	44	10.7.2012	4	Dokumentointitaso 3	N-sta	Andreas Koivisto

1063	45	12.7.2012	3C	Dokumentointitaso 3	E-sta	Andreas Koivisto
1063	46	12.7.2012	6	Työkuva, dokumentointitaso 2B	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	47	12.7.2012	6	Dokumentointitaso 2B	E-sta	Andreas Koivisto
1063	48	12.7.2012	6	R6-32, dokumentointitaso 2B	E-sta	Andreas Koivisto
1063	49	12.7.2012	4	Yksikön Y4-25 tiilikeskittymä	E-sta	Andreas Koivisto
1063	50	12.7.2012	3B	Dokumentointitaso 4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	51	12.7.2012	3B	Dokumentointitaso 4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	52	12.7.2012	6	Dokumentointitaso 3	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	53	12.7.2012	6	Dokumentointitaso 3	S-sta	Andreas Koivisto
1063	54	12.7.2012	6	Dokumentointitaso 3	W-sta	Andreas Koivisto
1063	55	12.7.2012	4	Paalunsija R4-31	E-sta	Andreas Koivisto
1063	56	12.7.2012	4	Paalunsija R4-31	E-sta	Andreas Koivisto
1063	57	12.7.2012	4	Paalunsija R4-31	E-sta	Andreas Koivisto
1063	58	13.7.2012	8	Dokumentointitaso 3	N-sta	Andreas Koivisto
1063	59	13.7.2012	3B	Dokumentointitaso 4,5	S-sta	Andreas Koivisto
1063	60	13.7.2012	3C	Dokumentointitaso 4	N-sta	Andreas Koivisto
1063	61	13.7.2012	3C	Dokumentointitaso 4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	62	13.7.2012	3C	Dokumentointitaso 4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	63	13.7.2012		Koekuoppa 49	SE-sta	Andreas Koivisto
1063	64	16.7.2012	6	Työkuva	E-sta	Andreas Koivisto
1063	65	16.7.2012		Koekuoppa 46 työkuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	66	16.7.2012	8	Työkuva	W-sta	Andreas Koivisto
1063	67	16.7.2012	3B	Dokumentointitaso 5	S-sta	Andreas Koivisto
1063	68	16.7.2012		Koekuoppa 47	E-sta	Andreas Koivisto
1063	69	16.7.2012	3B	Sähköpylväs R3-41 pohjakivet	S-sta	Andreas Koivisto
1063	70	16.7.2012		Koekuoppa 46	E-sta	Andreas Koivisto
1063	71	16.7.2012		Nakutuskivi alueelta 8		Andreas Koivisto
1063	72	16.7.2012		Nakutuskivi alueelta 8		Andreas Koivisto
1063	73	17.7.2012	3B	Dokumentointitaso 5,5, hiilirantu Y3-36	W-sta	Andreas Koivisto
1063	74	17.7.2012	4	Paalunsija R4-31 ja alueen pohjataso	E-sta	Andreas Koivisto
1063	75	17.7.2012	4	Paalunsija R4-31 ja alueen pohjataso	S-sta	Andreas Koivisto
1063	76	17.7.2012	4	Paalunsija R4-31 ja alueen pohjataso	S-sta	Andreas Koivisto
1063	77	17.7.2012	6	Työkuva	E-sta	Andreas Koivisto
1063	78	17.7.2012	4	Lähes pohjataso	E-sta	Andreas Koivisto
1063	79	17.7.2012		Koekuoppa 48	W-sta	Andreas Koivisto
1063	80	17.7.2012	8	Ku8-13	N-sta	Andreas Koivisto
1063	81	17.7.2012	8	Dokumentointitaso 3	N-sta	Andreas Koivisto
1063	82	17.7.2012		Taukokuva	E-sta	Andreas Koivisto
1063	83	17.7.2012		Työkuva seulonnasta	W-sta	Andreas Koivisto
1063	84	17.7.2012	4	Pohjataso	E-sta	Andreas Koivisto
1063	85	18.7.2012	4	Pohjataso	W-sta	Andreas Koivisto
1063	86	18.7.2012	4	Pohjataso	S-sta	Andreas Koivisto
1063	87	18.7.2012	4	Rakenteen R4-7 S-profiili	S-sta	Andreas Koivisto
1063	88	18.7.2012	4	Pohjataso	N-sta	Andreas Koivisto
1063	89	18.7.2012	4	Rakenteen R4-14 N-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	90	18.7.2012	6	Dokumentointitaso 3B	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	91	18.7.2012	3	Dokumentointitaso 5,5, Y3-39 pinta	S-sta	Andreas Koivisto
1063	92	18.7.2012	8	Työkuva	N-sta	Andreas Koivisto
1063	93	18.7.2012	3	Työkuva	W-sta	Andreas Koivisto
1063	94	19.7.2012	3	Työkuva	W-sta	Andreas Koivisto
1063	95	19.7.2012	8	Dokumentointitaso 3,5	N-sta	Andreas Koivisto
1063	96	19.7.2012	8	Kuopan Ku8-13 pohja	N-sta	Andreas Koivisto

1063	97	19.7.2012	8	Työkuva vaaituksesta	S-sta	Andreas Koivisto
1063	98	19.7.2012		Työkuva vaaituksesta	N-sta	Andreas Koivisto
1063	99	19.7.2012	6	Dokumentointitaso 4	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	100	19.7.2012	6	Dokumentointitaso 4	W-sta	Andreas Koivisto
1063	101	19.7.2012	6	Dokumentointitaso 4	W-sta	Andreas Koivisto
1063	102	19.7.2012	6	Puutason R6-25 kaivamista	E-sta	Andreas Koivisto
1063	103	19.7.2012	6	R6-25 puutaso	N-sta	Andreas Koivisto
1063	104	20.7.2012	3	Dokumentointitaso 5	S-sta	Andreas Koivisto
1063	105	20.7.2012	3	Dokumentointitaso 5	N-sta	Andreas Koivisto
1063	106	20.7.2012	3	Dokumentointitaso 5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	107	20.7.2012	6	Y6-45 ja Ku6-48	S-sta	Andreas Koivisto
1063	108	20.7.2012	6	R6-25 puutaso	E-sta	Andreas Koivisto
1063	109	20.7.2012	6	Dokumentointitaso 4,5	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	110	20.7.2012	6	Dokumentointitaso 4,5	N-sta	Andreas Koivisto
1063	111	20.7.2012	8	Dokumentointitaso 4	N-sta	Andreas Koivisto
1063	112	23.7.2012		Koekuoppa 51	W-sta	Andreas Koivisto
1063	113	23.7.2012		Koekuoppa 50	N-sta	Andreas Koivisto
1063	114	23.7.2012	3	Veitsi (KM39163:352) Y3-39:sta in situ	W-sta	Andreas Koivisto
1063	115	23.7.2012		Ryhmäkuva työporukasta	W-sta	Riina Koivisto
1063	116	23.7.2012		Ryhmäkuva työporukasta	W-sta	Riina Koivisto
1063	117	23.7.2012		Ryhmäkuva työporukasta	W-sta	Riina Koivisto
1063	118	23.7.2012	3	R3-46, dokumentointitaso 5,5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	119	23.7.2012	3	R3-46, dokumentointitaso 5,5	N-sta	Andreas Koivisto
1063	120	23.7.2012	8	Dokumentointitaso 5	N-sta	Andreas Koivisto
1063	121	23.7.2012	3	Työkuva	S-sta	Andreas Koivisto
1063	122	23.7.2012	3	Dokumentointitaso 5,5	S-sta	Andreas Koivisto
1063	123	24.7.2012	6	R6-25, toinen puutaso	E-sta	Andreas Koivisto
1063	124	24.7.2012	4	Kellarin N-puoleinen oja, Y4-16 pinta	N-sta	Andreas Koivisto
1063	125	24.7.2012	4	R4-7 N-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	126	25.7.2012	6	R6-25 laajennus	E-sta	Andreas Koivisto
1063	127	25.7.2012	8	Raaka-ainekivi (KM39163:1113) in situ	W-sta	Andreas Koivisto
1063	128	25.7.2012	8	Raaka-ainekivi (KM39163:1113) in situ	W-sta	Andreas Koivisto
1063	129	25.7.2012	6	Länsiosa, dokumentointitaso 5	W-sta	Andreas Koivisto
1063	130	25.7.2012	6	Länsiosa, dokumentointitaso 5	W-sta	Andreas Koivisto
1063	131	25.7.2012	8	N-profiili	S-sta	Andreas Koivisto
1063	132	25.7.2012	3	W-profiili 1/5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	133	25.7.2012	3	W-profiili 2/5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	134	25.7.2012	3	W-profiili 3/5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	135	25.7.2012	3	W-profiili 4/5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	136	25.7.2012	3	W-profiili 5/5	E-sta	Andreas Koivisto
1063	137	25.7.2012	3	Dokumentointitaso 6	S-sta	Andreas Koivisto
1063	138	26.7.2012	3	Dokumentointitaso 6	S-sta	Andreas Koivisto
1063	139	26.7.2012	3	Dokumentointitaso 6	E-sta	Andreas Koivisto
1063	140	26.7.2012		Koekuoppa 52	E-sta	Andreas Koivisto
1063	141	26.7.2012	6	S-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	142	26.7.2012	6	W-profiili	E-sta	Andreas Koivisto
1063	143	26.7.2012	6	N-profiili 1/4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	144	26.7.2012	6	N-profiili 2/4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	145	26.7.2012	6	N-profiili 3/4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	146	26.7.2012	6	N-profiili 4/4	S-sta	Andreas Koivisto
1063	147	26.7.2012	8	S-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	148	26.7.2012	3	Työkuva	S-sta	Andreas Koivisto

1063	149	26.7.2012		Työkuva seulonnasta	W-sta	Andreas Koivisto
1063	150	26.7.2012	4	Seinän R4-7 sisäpuolen E-profiili	W-sta	Andreas Koivisto
1063	151	26.7.2012	4	Seinän R4-7 sisäpuolen N-profiili	S-sta	Andreas Koivisto
1063	152	26.7.2012	4	Seinän R4-7 sisäpuolen S-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	153	26.7.2012	4	R4-7 sisäpuoli ja seinän N-puoleinen oja	W-sta	Andreas Koivisto
1063	154	26.7.2012	3	Fajanssi (KM39163:479) in situ	W-sta	Andreas Koivisto
1063	155	26.7.2012	8	Pohjataso	N-sta	Andreas Koivisto
1063	156	26.7.2012	8	E-profiili	W-sta	Andreas Koivisto
1063	157	26.7.2012	8	S-profiili	N-sta	Andreas Koivisto
1063	158	26.7.2012	3	Työkuva	E-sta	Andreas Koivisto
1063	159	27.7.2012		Työkuva täytöstä	NE-sta	Andreas Koivisto
1063	160	27.7.2012		Työkuva täytöstä	NW-sta	Andreas Koivisto
1063	161	27.7.2012	3	Kellarikuopan ja R3-1 N-profiili	S-sta	Andreas Koivisto
1063	162	27.7.2012	3	Pohjataso	S-sta	Andreas Koivisto
1063	163	27.7.2012	3	Kellarin pohjatso	N-sta	Andreas Koivisto
1063	164	27.7.2012	4	Täytetty	E-sta	Andreas Koivisto
1063	165	27.7.2012	6	Routakangas laitettu, osa 1	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	166	27.7.2012	6	Routakangas laitettu, osa 2	SW-sta	Andreas Koivisto
1063	167	27.7.2012	8	Täytetty	NE-sta	Andreas Koivisto
1063	168	27.7.2012	3	Routakangas laitettu	S-sta	Andreas Koivisto

Vantaa Vantaankoski Mårtensby Lillas 2012**A. Koivisto****YHTEYSLUETTELO****Alue 3**

Y3-0	Hiekan- ja savensekainen multa (pintamaa)
R3-1	Kivirakenne (uunin perustus)
Y3-2	Savensekainen hiekka
Y3-3	Tiilimurskan- ja savensekainen hiekka
Y3-4	Saven- ja siltinsekainen hiekka (=Y3-18)
Y3-6	Soransekainen hiekka
R3-11	Puurakenne (lattia)
R3-14	Puurakenne (lattia)
Y3-15	Siltin- ja savensekainen hiekka
Y3-17	Kellertävä siltti (pohjamaa)
K3-18	Savensekainen hiekka (=Y3-4)
Y3-19	Karkea hiekka
Y3-20	Tiilimurskansekainen savi
Y3-21	Savensekainen hiekka
R3-30	Kivirakenne (seinän perustus)
Y3-32(A-B)	Hiekan- ja savensekainen siltti
Y3-33	Hiekan- ja siltinsekainen savi
R3-34	Puurakenne (lattia)
Y3-36	Tiilimurskan sekainen hiekka
Y3-37	Savensekainen siltti
Y3-38	Siltti (=Y3-17)
Y3-39	Nokinen siltinsekainen hiekka
Y3-40	Mullansekainen hiekka
R3-41	Sähköpylväs kiviperustuksineen
Y3-42	Hiekan- ja siltinsekainen savi (=Y3-33)
Y3-43	Hiekansekainen savi
Y3-44	Saven- ja hiekansekainen siltti
R3-45	Kivirakenne (uunin perustus)
R3-46	Kivirakenne (seinän perustus)
Y3-47	Savi
Y3-48	Savensekainen siltti
Y3-49	Siltti
Y3-50	Saven- ja noensekainen hiekka

Alue 4

Y4-0	Hiekansekainen multa (pintamulta)
R4-1	Kivirakenne
Y4-2	Mullansekainen hiekka
R4-3	Kivirakenne
Y4-4	Orgaanisen aineksen sekainen hiekka
Y4-5	Mullan- ja orgaanisen aineksen sekainen hiekka
R4-7	Kivirakenne
Y4-9	Hiekka

Y4-11	Siltin- ja savensekainen hiekka
Y4-12	Savensekainen siltti
Y4-13	Siltinsekainen hiekka
R4-14	Kivirakenne
Y4-16	Orgaanisen aineksen sekainen hiekka
Y4-21	Siltinsekainen savi
Y4-24	Savensekainen siltti
Y4-25	Hiekka
Y4-26	Savensekainen siltti
Y4-27	Siltinsekainen savi
Y4-28	Mullansekainen hiekka
Y4-29	Savensekainen hiekka
Y4-30	Savensekainen siltti
R4-31	Laastirakenne
Y4-32	Hiilensekainen hiekka

Alue 6

Y6-0	Pintamaa (karike)
Y6-1	Pintamaan tiiviimpi alaosa
Y6-2	Hiekansekainen siltti
Y6-2B	Hiekansekainen siltti
Y6-2C	Hiekansekainen siltti
Y6-13	Hiilen- ja noensekainen hiekka
Y6-14	Hiekansekainen savi
Y6-17	Siltinsekainen hieno hiekka
R6-25	Puurakenne
R6-26	Kivirakenne (uuni)
Y6-27	Siltin ja orgaanisen aineksen sekainen hiekka
Y6-28	Hiekansekainen siltti
Y6-29	Savensekainen siltti
Y6-30	Hiekan ja palaneiden kivien sekainen siltti
R6-31	Kivirakenne (seinälinja)
R6-32	Kivirakenne
Y6-33	Hiekansekainen siltti
Y6-34	Siltinsekainen savi
Y6-35	Palaneiden kivien sekainen siltti
Y6-36	Hiekansekainen sora
Y6-37	Hiekansekainen sora
Ku6-38	Kuoppa
Y6-39	Sama kuin Y6-42
R6-40	Kivirakenne
Y6-41	Hiekansekainen savi
Y6-42	Siltin- ja laastinsekainen hiekka
Y6-43	Hiekansekainen siltti
R6-44	Kivirakenne
Y6-45	Tiilimurskan sekainen hiekka
Y6-46	Hiekansekainen siltti
Y6-47	Hiekansekainen siltti
Ku6-48	Kuoppa
Y6-49	Noensekainen hiekka (<i>valumaa edellisvuoden kaivausalueelta</i>)

Y6-50	Hiilen- ja noensekainen savi
Y6-51	Siltinsekainen hiekka
Y6-52	Savi
Y6-53	Siltinsekainen savi
Y6-54	Kivien ja laastin sekainen savi
Y6-55	Palaneiden kivien sekainen hiekka
Y6-56	Hiekkansekainen siltti
Y6-57	Hiekkansekainen siltti

Alue 8

Y8-0	Hiekkansekainen multa (pintamulta)
Y8-1	Mullansekainen hiekka
Ku8-2	Kuoppa (sähkötolppa)
Y8-3	Savensekainen hiekka
Y8-4	Tiilimurskansekainen hiekka
Y8-5	Tiilimurskan- ja savensekainen hiekka
Y8-6	Soransekainen hiekka
Y8-7	Karkea hiiltynyt hiekka
Y8-8	Soransekainen hiekka
Y8-9	Hiekka
Y8-10	Hiekkansekainen savi
R8-11	Kivirakenne (seinä)
Y8-12	Savi
Ku8-13	Kuoppa
Y8-14	Hiekkansekainen savi
Y8-15	Siltinsekainen hiekka
R8-16	Kivirakenne (seinä)
Y8-17	Hiekka
Ku8-18	Kuoppa
Y8-19	Hiekkansekainen savi
Y8-20	Siltti
Y8-21	Savi

Yksikkökuvaukset, Alue 3

N:o 3-0

X= 86706-86712

Laajuus m: Koko alue - 10.0 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Multa

Muu sekoite: Savi, palanut savi, tiilimurska, tiilen palat

Stratigrafia:

Yläpuolella: -

Alapuolella: Y3-2, Y3-3

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva sekä Y3-2 ja Y3-3 kanssa

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tummanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli luonnollinen pintamulta. Paikoitellen myyrien kaivamat kolot olivat saaneet pintamaan todella irtonaiseksi ja jatkumaan syvällekin. Yksikössä oli myös maatuneita juuria. Varsinkin kivirakenteen R3-1 kohdalla pintamaassa oli paljon tiilimurskaa ja tiilenpaloja.

Löydöt: KM39163:41-50

Tyyppi: Hiekan- ja savensekainen multa

Z= 25.22-27.24

Kaivaustapa: Lasta ja lapio

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 3-02

X= 86706.00-86708.78

Laajuus m: 4.6 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Tiilimurska, tiilen palat, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-0

Alapuolella: Y3-4

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-0 kanssa, ja selvä Y3-4, Y3-6 ja Y3-18 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään vaaleanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli rakenteeseen R3-1 liittyvä (kulttuuri?)kerros, joka ei kuitenkaan sisältänyt rakenteeseen liittyvää purkujätettä samalla tavalla kuin Y3-3. Yksiköstä ei talletettu moderneja löytöjä kuten muttereita, metallilankaa yms.

Löydöt: KM39163:51-79,1114-1116, 1236-1239, 1554

Tyyppi: Savensekainen hiekka

Z= 26.70-26.92

Kaivaustapa: Lasta ja lapio

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 3-03 **Tyyppi:** Tiilimurskan- ja savensekainen hiekk

X= 86708.23-86712.00 **Y=** 49042.00-49047.00 **Z=** 26.60-27.00

Laajuus m: 5.40 m² **Paksuus cm:** 10-25 **Kaivaustapa:** Lasta

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Tiilimurska

Muu sekoite: Savi, palanut savi, tiilen palat, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-0

Liittyy rakenteeseen: R3-1

Alapuolella: Y3-4, Y3-6, Y3-18

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-0 ja Y3-6 kanssa, ja selvä Y3-4 ja Y3-18 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tummanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli rakenteeseen R3-1 liittyvä purkumateriaalia runsaasti sisältävä kerros (mm. tiiltä, laastia, palanutta savea). Löytömateriaalin perusteella yksikkö ajoittuu 1700-1800-luvuille. Rakenteen R3-1 länsipuolelta löytyneitä moderneja löytöjä kuten metelliputkea ei talletettu.

Löydöt: KM39163:80-117, 1117, 1240-1243, 1610

N:o 3-04 **Tyyppi:** Saven- ja siltinsekainen hiekka

X= 86706.00-86709.88 **Y=** 49042-49045 **Z=** 26.40-26.70

Laajuus m: 5.05 m² **Paksuus cm:** 10-30 **Kaivaustapa:** Lasta

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Siltti, tiilimurska, tiilen palat, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-2

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y3-15, Y3-40

Sama kuin: Y3-18

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-2 kanssa, mutta liukuva Y3-15 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva, rakeinen ja väriltään vaaleanharmahtavan ruskea. Ainesosat olivat jakautuneet epätasaisesti. Paikoitellen yksikkö oli soraisempaa ja tiilimurskan sekaisempaa lähempänä kivistä rakennetta R3-1. Yksikössä oli paljon puusilppua, jotka todennäköisesti liittyivät lattiatasoon R3-11, mutta niin huonokuntoisia, että niitä ei saatu dokumentoitua. R3-11 ei saatu kunnolla kiinni laajennuksen Alue 3B kohdalla. Löytöjen perusteella yksikkö ajoittuu 1700-luvulle.

Löydöt: KM39163:118-170, (171-184), 1118-1122, 1244-1254 (1255-1258), 1555-1556, 1611-1613

N:o 3-06

Tyyppi: Soransekainen hiekka

X= 86710.96-86712.00

Y= 49046-49047

Z= 26.29-26.71

Laajuus m: 0.86 m²

Paksuus cm: 10-30

Kaivaustapa: Lasta

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Sora

Muu sekoite: Siltti, tiilimurska, tiilen palat, hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-3

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y3-18

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-3 kanssa ja selvä Y3-18 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään vaaleanharmaa, paikoitellen kellertävä. Ainesosat olivat jakautuneet epätasaisesti. Yksikkö oli täyttö- tai rakentamiskerros, aivan kivirakenteen R3-1 suurimmista kivistä koostuvan reunan ulkopuolella. Yksikkö ei jatkunut R3-1:n sisäpuolelle.

Löydöt: KM39163:1259

N:o 3-15

Tyyppi: Siltin- ja savensekainen hiekka

X= 86706-86712

Y= 49042-49047

Z= 25.22-25.68

Laajuus m: 6.13 m²

Paksuus cm: 2-20

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Siltti

Muu sekoite: Savi, tiilimurska, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-4, Y3-18

Liittyy rakenteeseen: R3-14

Alapuolella: Y3-17, Y3-32, Y3-43

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-17 ja Y3-32 kanssa ja liukuva Y3-4 ja Y3-18 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tumma harmahtavan ruskea. Ainesosat olivat jakaantuneet tasaisesti. Yksikkö oli kulttuurikerros, joka liittyi puurakenteeseen R3-14 (lattia). Yksikössä oli myös paljon puusilppua, joka todennäköisesti oli osa R3-14, mutta niin huonokuntoista, ettei sitä saatu kunnolla esille. Yksikkö ajoittuisi rahan ja muiden löytöjen perusteella 1600-luvulle.

Löydöt: KM39163:185-206, 1123, 1260-1269, 1557-1560, 1614

N:o 3-17

X= 86706-86710

Laajuus m: 4.95 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-15, Y3-43

Alapuolella:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-15 ja Y3-43 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis ja väriltään kellertävän ruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö tulkittiin luonnolliseksi kerrokseksi, pohjasiltiksi.

Löydöt: -

Tyyppi: Kellertävä siltti

Z= -26.58

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 3-18

X= 86710-86712

Laajuus m: 2.18 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Siltti, hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-3, Y3-6

Alapuolella: Y3-15, Y3-33

Yksikön rajat: Yksikön rajat olivat selvät Y3-2, Y3-6 ja Y3-33 kanssa, ja liukuva Y3-15 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea ja väriltään tummanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö tulkittiin kulttuurikerrokseksi, ja se on sama kuin Y3-4 (asia varmistui avaamalla alue 3C).

Löydöt: KM39163:207-225, (226-232), 1124, 1270-1274, 1694

Tyyppi: Savensekainen hiekka

Z= 26.42-26.75

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin: Y3-4

N:o 3-19

X= 86709.62-86710.53

Laajuus m: 0.60 m²

Koostumus:

Päämaalaji: K.hiekka

Muu sekoite: Savi, tiilimurska

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-3

Alapuolella: Y3-21

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-3 ja liukuva Y3-21 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tummanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli kivirakenteeseen R3-1 liittyvä rakentamiskerros. Sitä oli rakenteen kivien väleissä. Yksikkö ajoittuu uunirakenteen R 1 avulla 1700-luvulle. Uunin länsipuolella yksikkö oli sekoittunut osittain Y3-4:n kanssa modernin sähköpylvään (R3-41) kaivamisen takia.

Löydöt: KM39163:233-238, (226-232), 1125-1127, 1274-1276, 1615

Tyyppi: Karkea hiekka

Z= 26.50-27.00

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: R3-1

Sama kuin:

N:o 3-20

X= 86710.70-86711.21

Laajuus m: 0.24 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Tiilen palat, hieno hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-3

Alapuolella: Y3-18, Y3-21

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-3, Y3-18 ja Y3-21 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kova ja punertavanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli rakenteen R3-1 tiiliseinään liittyvä rakentamiskerros: tiilet olivat upotettuna siihen. Ajoitus on kivirakenteen mukaan 1700-luvulla.

Löydöt: -

Tyyppi: Tiilimurskankainen savi

Z= 26.58-26.99

Kaivaustapa: Lasta

Pääsekoite: Tiilimurska

Liittyy rakenteeseen: R3-1

Sama kuin:

N:o 3-21 **Tyyppi:** Savensekainen hiekka

X= 86708.40-86711.59 **Y=** 49042.52-49043.72 **Z=** 26.34-26.70

Laajuus m: 6.93 m² **Paksuus cm:** 20-30 **Kaivaustapa:** Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka **Pääsekoite:** Savi

Muu sekoite: Siltti, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-19, Y-20 **Liittyy rakenteeseen:** R3-1

Alapuolella: Y3-48, Y3-49 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-19 kanssa, ja selvä Y3-20, Y3-48 ja Y3-49 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tahmea, irtonainen ja väriltään tumman ruskea, paikoitellen jopa musta. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli kivirakenteen R3-1 kivien väleissä ja alla ollut kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163:239-251, 1128-1129, 1277-1287, 1616

N:o 3-32 **Tyyppi:** Hiekan- ja savensekainen siltti

X= 86706.00-86709.00 **Y=** 49042.00-49045.00 **Z=** 26.10-26.55

Laajuus m: 2.46 m² **Paksuus cm:** 3-20 **Kaivaustapa:** Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti **Pääsekoite:** H.hiekka

Muu sekoite: Savi, hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-15 **Liittyy rakenteeseen:** R3-14, R3-34

Alapuolella: Y3-17, Y3-36, Y3-37, Y3-38 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Yksikön rajat olivat selvät Y3-17, Y3-36, Y3-37 ja Y3-38 kanssa, ja likuva Y3-15 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis ja väriltään tummanruskea. Yksikkö oli puurakenteisiin R3-14 ja R3-34 liittyvä yksikkö, joka jaettiin A- ja B-osaan R3-34:n avulla: A oli rakenteen ylä- ja B rakenteen alapuolella. Varsinkin uunin R3-1 länsi- ja lounaispuolella yksikkö ja varsinkin sen pohja olivat hyvin nokisia. Yksikkö oli selvästi myös kaivettu pohjamaasta Y3-17 läpi. Yksikkö ajoittuu löytöjensä perusteella 1600-luvulle.

Löydöt: KM39163:252-255, 1130-1132, 1288-1297, 1561, 1617-1618

N:o 3-33 **Tyyppi:** Hiekan- ja siltinsekainen savi

X= 86711.00-86712.00 **Y=** 49042-49046 **Z=** 26.16-26.55

Laajuus m: 4.10 m² **Paksuus cm:** 15-40 **Kaivaustapa:** Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Savi **Pääsekoite:** H.hiekka

Muu sekoite: Siltti, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-18 **Liittyy rakenteeseen:**

Alapuolella: Y3-47 **Sama kuin:** Y3-42

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-18 ja Y3-47 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli kostea, tiivis, tahmea, rakeinen ja väriltään tummanharmaa, paikoitellen melkein musta. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikössä oli paljon sekoittuneena tiiltä ja tiilimurskaa sekä laastia. Yksikkö tulkittiin kulttuurikerrokseksi. Ajoitus on 1700-luku tai vanhempi.

Löydöt: KM39163:256-276, 1133, 1298-1302, 1562-1564, 1619

N:o 3-36 **Tyyppi:** Tiilimurskan sekainen hiekka

X= 86706.50-86708.84 **Y=** 49043.40-49045.17 **Z=** 25.48-26.34

Laajuus m: m² **Paksuus cm:** 35-60 **Kaivaustapa:** Lapio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: K.hiekka **Pääsekoite:** Tiilimurska

Muu sekoite: Hieno hiekka, tiilen palat, laasti, hiili, pikku kiviä

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-32 **Liittyy rakenteeseen:**

Alapuolella: Y3-50 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Yksikön raja selvä Y3-32 ja Y3-50 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli karkea, irtonainen, kuiva ja väriltään vaaleanruskea. Yksikkö oli käytännössä tiilimurskan, tiilen palojen, pienten kivien ja laastinsekaista hiekkaa: purkumateriaalia oli välillä enemmän kuin hiekkaa. Yksikön pinnalla sen reunoja kiersi nokirantu, josta olivat pääasiallisesti kerroksen löydöt (varsinkin kalan luita ja suomuja). Yksikkö oli kaivettu pohjamaahan Y3-17. Yksikkö oli purkukerros tai romahtaneen rakenteen jäännökset. Yksikkö ajoittuu 1600-luvulle löytöjensä perusteella.

Löydöt: KM39163:278-319, 1134-1136, 1303-1323, 1565-1568, 1620-1627

N:o 3-37

Tyyppi: Savensekainen siltti

X= 86706.49-86709.07

Y= 49043.39-49045.86

Z= 25.90-26.32

Laajuus m: 2.90 m²

Paksuus cm: 15-30

Kaivaustapa: Lapio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-32

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y3-39

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-32, Y3-39 sekä Y3-17 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kova ja väriltään vaaleanharmaa ja tummanruskean laikukas. Ainesosat olivat jakautuneet epätasaisesti. Yksikkö oli kaivettu pohjamaan Y3-17. Yksikössä oli paikoitellen siltti- ja savilinssejä. Yksikkö oli täyttökerros, joka vaikutti siltä, että joskus pohjamaan tapainen kerros olisi kaivettu ylös ja laitettu takaisin sekoittuneena alueelle. Löytöjen perusteella yksikkö ajoittuu 1600-luvulle.

Löydöt: KM39163:320-345, 1137-1139, 1324-1333, 1569, 1628

N:o 3-38

Tyyppi: Siltti

X= 86707.00-86708.01

Y= 49043.00-49043.45

Z= -26.35

Laajuus m: Koko alue

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-32

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella:

Sama kuin: Y3-17

Yksikön rajat: Yksikön rajat olivat selvät Y3-32 ja Y3-36 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis ja väriltään vaaleankellertävä. Se tulkittiin luonnolliseksi kerrokseksi, pohjasiltiksi. Yksikkö oli sama kuin Y3-17. Yksikköä ei kaivettu.

Löydöt: -

N:o 3-39 **Tyyppi:** Nokinen siltinsekainen hiekka

X= 86706.50-86709.08 **Y=** 49043.39-49045.87 **Z=** 25.64-25.26.08

Laajuus m: 2.04 m² **Paksuus cm:** 10-30 **Kaivaustapa:** Lasta, seulottu

Koostumus:
Päämaalaji: H.hiekka **Pääsekoite:** Siltti
Muu sekoite: Hiili, noki

Stratigrafia:
Yläpuolella: Y3-36, Y3-37 **Liittyy rakenteeseen:**
Alapuolella: Y3-50 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Yksikön raja selvä Y3-37 kanssa ja liukuva Y3-50:n kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:
Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään mustan harmahtava. Yksikkö oli kaivettu pohjamaan Y3-17. Yksikössä oli paikoitellen nokisempia kohtia, savilinssejä sekä puusilppua. Itäreunalla yksikkö oli koko ajan savisempaa, ja se muistutti enemmän Y3-37. Yksikön pohjalla oli tiiltä ja kiviä, mutta ne eivät muodostaneet mitään selkeää rakennetta. Ne todennäköisesti liittyivät Y3-36 purkujätekerrokseen. Yksikkö ajottui 1600-luvulle löytöjensä perusteella.

Löydöt: KM39163:346-420, 1140-1144, 1334-1348, 1570, 1629-1635

N:o 3-40 **Tyyppi:** Mullansekainen hiekka

X= 86708.15-86709.57 **Y=** 49042.00-49042.90 **Z=** 26.10-26.86

Laajuus m: 0.80 m² **Paksuus cm:** 40-80 **Kaivaustapa:** Lasta ja lapio

Koostumus:
Päämaalaji: H.hiekka **Pääsekoite:** Multa
Muu sekoite: Siltti, tiilimurska, tiilen palat

Stratigrafia:
Yläpuolella: Y3-0, Y3-3 **Liittyy rakenteeseen:** R3-41
Alapuolella: Y3-17? **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Raja oli liukuva Y3-0 sekä ympäröivien yksiköiden Y3-3, Y3-4 ja Y3-15 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:
Yksikkö on irtonainen, kuiva ja väriltään harmahtavan tummanruskea. Yksikkö liittyy moderniin sähköpylvään jäänteisiin (R3-41), ja se oli osittain sekoittunut Y3-3, Y3-4 ja Y3-19 kanssa, koostuen siis sekä näistä yksiköistä että silttilinsseistä ja tiilimurkasta, jotka on kerran kaivettu ylös ja laitettu takaisin samaan kuoppaan. Yksikkö kiersi kehämäisesti R3-41, ainakin noin 50 cm leveydellä, tuhoten alkuperäiset kerrokset. Löytöaineisto oli pääosin modernia, mm. kangasta, muovia ja peltiä, joita ei otettu talteen kentällä.

Löydöt: KM39163:421-438, 1349-1351

N:o 3-42

X= 86711.00-86712.00

Laajuus m: 4.10 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Siltti, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-18

Alapuolella: Y3-47

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-18 ja Y3-47 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea, kostea ja väriltään tummanruskea, lähes musta. Yksikkö sisälsi paljon tiilimurskaa ym. Purkujätettä. Yksikön päällä oli kehässä tiiliä, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet selkeää rakennetta. Yksikkö oli samoin kuin Y3-33, jolla tunnuksella se kaivettiin pois.

Löydöt: -

Tyyppi: Hiekan- ja siltinsekainen savi

Z= 26.18-26.68

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin: Y3-33

N:o 3-43

X= 86709.60-86712.00

Laajuus m: 1.70 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Palanut savi, hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-15, Y3-18

Alapuolella: Y3-17?

Yksikön rajat: Yksikön rajat selvät Y3-15 ja Y3-18 kanssa

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö on tiivis, tahmea, rakeinen ja väriltään vaaleanharmaan ja ruskean laikukas. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli kulttuurikerros tai (osittain?) palanut savikerros. Siinä oli palanutta savea ja hiiltä paikoitellen, aivan pinnassa myös puusilppua.

Löydöt: KM39163:

Tyyppi: Hiekkansekainen savi

Z= 26.39

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 3-44

Tyyppi: Saven- ja hiekkansekainen siltti

X= 86708.09-86710.24

Y= 49042.00-49043.28

Z= -26.19

Laajuus m: 1.12 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Hieno hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-32

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella:

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-32 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea ja väriltään tummanruskea. Siinä oli keltaisia silttilinssejä seassa, joka teki siitä paikoitellen laikukkaan. Ainesosat eivät olleet jakautuneet tasaisesti. Sen pinta tai aivan Y3-32 pohja oli hyvin nokista. Yksikkö on kaivettu pohjamaasta Y3-17 läpi, ja se on todennäköisesti kulttuurikerros, joka jatkuu uunin R3-45 alle, ja jatkuu kairausten perusteella syvälle, ainakin kaira upposi koko pituudeltaan siihen.

Löydöt: KM39163:

N:o 3-47

Tyyppi: Savi

X= 86710.90-86712.00

Y= 49042.00-49044.85

Z= -26.27

Laajuus m: 1.70 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Pääsekoite:

Muu sekoite: Tiilimurska, laasti, hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-33

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella:

Sama kuin: Y7-13?

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-33 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea, kova ja väriltään vaaleanharmaa. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli todennäköisesti jonkunlainen rakentamis- tai tiivistekerros. Savikerros oli aivan seinälinjan R3-36 pohjoispuolella.

Löydöt: KM39163:1352

N:o 3-48

Tyyppi: Savensekainen siltti

X= 86708.75-86711.10

Y= 49043.01-49045.76

Z= -26.49

Laajuus m: 4.30 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Kaivettiin osittain

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-21

Liittyy rakenteeseen: R3-45

Alapuolella:

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli liukuva Y3-21 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tummanruskea. Yksikön ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Se oli uunirakenteeseen R3-45 liittyvä rakentamiskerros, sen kivistöjen väleissä. Yksikkö voisi ajoittua 1600-luvulle, koska se oli 1700-luvun uunin (R3-1) alla.

Löydöt: KM39163:439-442, 1353-1356

N:o 3-49

Tyyppi: Siltti

X= 86710.00-86712.00

Y= 49042.00-49045.43

Z= -26.49

Laajuus m: 2.76 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Kaivettiin osittain

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-21

Liittyy rakenteeseen: R3-45, R3-46

Alapuolella:

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja oli selvä Y3-21 kanssa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kuiva ja väriltään kellertävän ja vaaleanruskean laikukas. Yksikön ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Siinä oli laastilinssejä R3-46 vieressä, ja savea pienellä alueella R3-45 vieressä. Yksikkö on todennäköisesti rakentamiskerros, joka sijaitsee uunin (R3-45) ja seinälinjan (R3-46) välissä. Yksikkö kaivettiin osittain, ja kairauksen mukaan sitä olisi vielä noin 15-20 cm jäljellä.

Löydöt: KM39163:443-445, 1145, 1357-1360, 1636

N:o 3-50

Tyyppi: Saven- ja noensekainen hiekka

X= 86706.49-86709.07

Y= 49043.18-49045.86

Z= 25.44-25.70

Laajuus m: 4.48 m²

Paksuus cm: 20-30

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Siltti, noki, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-36, Y3-39

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y3-17

Sama kuin:

Yksikön rajat: Yksikön raja selvä Y3-36 kanssa ja paikoitellen liukuva Y3-39 kanssa (vars. itäreunalla)

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea ja väriltään mustanruskea. Ainesosat olivat jakautuneet tasaisesti. Yksikkö oli nokinen kulttuurikerros, joka tuli esille romahdus- tai purkukerroksen Y3-36 alta. Yksikkö haisi kalalle: siinä oli paljon kalansuomuja ja -luita. Yksikkö ajoittuu 1600-luvulle löytöjensä perusteella.

Löydöt: KM39163:446-521, 1146-1152, 1361-1377, 1637-1643

Yksikkökuvaukset, Alue 4

N:o 4-02

Tyyppi: Mullansekainen hiekka

X= 86704.00-86706.41

Y= 49060-49062

Z= 25.37-26.09

Laajuus m: Koko alue: 4.09 m²

Paksuus cm: 10-30

Kaivaustapa: Lapio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Multa

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-0

Liittyy rakenteeseen: R4-1, R4-3

Alapuolella: Y4-8, Y4-6, Y4-5

Sama kuin:

Yksikön rajat: Koko alue

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis ja kuiva, vaalean ruskea, harmahtava; seassa puusilppua, tiilimurskaa, tiilen paloja, hiiltä ja palanutta savea; erittäin sekoittunut. Kerros liittyy rakenteen R4-3 purkuun. Kerros on mahdollisesti sama kuin Y4-28 ja Y4-5.

Löydöt: KM39163: 528-570, 1153-1156, 1378-1382, 1571, 1644

N:o 4-04

Tyyppi: Orgaanis-sekoitteinen hiekka

X= 86705.54-86708.00

Y= 49060-49062

Z= 24.90-25.76

Laajuus m: 2.70 m²

Paksuus cm: 0-50

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Hiesu, savi ja siltti

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-2

Liittyy rakenteeseen: R4-1, R4-7

Alapuolella: Y4-10

Sama kuin:

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis ja kuiva, vaalean ruskea, epätasainen, erittäin sekoittunut; puusilppua, puulastuja, hiiltä, palanutta savea sekä tiilen paloja; liittyy luoteiskulman rakentamiseen; Rakenteen R4-1 ja R4-7 N-puolella kerros menee kuopalle, kyseessä on mahdollisesti jonkinlainen ojakaivanto. Kerros Y4-4 on luultavasti kellarirakenteen aikainen käyttötaso eli kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163: 571-635, 1157-1162, 1383-1389, 1572-1573, 1645-1649

N:o 4-05

Tyyppi: Multainen, orgaanis-sekoitteinen hiekka

X= 86705-86707

Y= 49061-49064,7

Z= 25,22-25,78

Laajuus m: Rajautuu R4-3 sisälle **Paksuus cm:** 0-25

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Multa

Muu sekoite: Savi

Stratigrafia:

Yläpuolella: R4-2

Liittyy rakenteeseen: R4-3

Alapuolella: Y4-9

Sama kuin:

Yksikön rajat: Leikkaa yksikön Y4-6

Kuvaus ja tulkinta:

Tahmea ja kostea tummanruskea orgaanissekoitteinen purkukerros; tiilimurskaa, tiilen palojanokea, hiiltä, laastia; kellarirakenteen R4-3 sisuserros, paljon palanutta kiveä; tiilimurska intensiivisimmillään rakenteen eteläpäädyssä. Kerros on mahdollisesti sama kuin yksiköt Y4-2 ja Y4-28, jotka liittyvät alueen purkamiseen.

Löydöt: -

N:o 4-09

Tyyppi: Hiekka

X= 86706.74-86707.87

Y= 49061-49062

Z= 25.23-25.70

Laajuus m: 0.80 m²

Paksuus cm: n. 30

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite:

Muu sekoite: Tiili ja hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-6

Liittyy rakenteeseen: R4-7

Alapuolella: Y4-4, Y4-30

Sama kuin:

Yksikön rajat: Selkeästi rakenteen R4-7 sisällä

Kuvaus ja tulkinta:

Irtonainen ja kuiva eristehiekka seinälinjan R4-7 sisällä. Kaikki rakenteen R4-7 sisäpuolelta olevat kerrokset talletettiin yksikköön Y4-9, mutta todennäköisesti niistä iso osa oli peräisin yksiköstä Y4-4.

Löydöt: KM39163: 636-641, 1163, 1390,

N:o 4-11

X= 86704-86709

Laajuus m: 7.92 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Siltti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-8b

Alapuolella: pohja

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Vaaleankeltainen, tiivis ja kuiva pohjahiekka. Kerros esiintyy koko alueella 4B.

Löydöt: -

Tyyppi: Siltin ja savensekainen hiekka

Z= 24.82-25.80

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen: R4-14, R4-7

Sama kuin: Vuoden 2011 Y4-21

N:o 4-12

X= 86703-86705,2

Laajuus m:

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: Hieno hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-8b

Alapuolella: Y4-11 (Pohjamaa)

Yksikön rajat: Selvät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis ja kuiva, pakoin kostea täyttökerros; harmaa, keltaisia hiekkaläikkiä (Y4-11 vaihtumista?).

Löydöt: -

Tyyppi: Savinen siltti

Z= 25,29-25,59

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen: R4-14

Sama kuin: Mahdollisesti sama kuin Y4-30

N:o 4-16

X= 86708.00-86709.00

Y= 49060.99-49062.26

Tyyppi: Orgaanissekoitteinen hiekka

Z= 24.53-25.32

Laajuus m: 1.10 m²

Paksuus cm: 0-38

Kaivaustapa: Lapio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Siltti

Muu sekoite: Hiesu, savi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-4

Liittyy rakenteeseen: R4-7

Alapuolella: Y4-21=Y4-11 (Pohjamaa)

Sama kuin:

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Kuiva ja tiivis; ruskea sekoittunut täyttökerros; tiilimurskaa ja tiilen paloja; alueen N-päädysssä Y4-16 menee syvälle kuopalle, mahdollisesti kyseessä on seinän R4-7 vieressä kulkeva oja.

Löydöt: KM39163: 642-646, 1164, 1391, 1650

N:o 4-21

X= 86708-86708,5

Y= 49062-49062,8

Tyyppi: Siltinsekainen savi

Z= 25,10 pinta

Laajuus m:

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Pääsekoite: Siltti

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-16

Liittyy rakenteeseen: Y4-7

Alapuolella: ei kaivettu

Sama kuin: Y4-11

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Epätasainen, tiivis ja kosteapohjamaa; menee sekä alueen N- että S-puolella rakenteiden alapuolelle. Kerros yhdistyi vuonna 2012 yksikön Y4-11 kanssa.

Löydöt: -

N:o 4-24

X= 86705,4-86707

Laajuus m:

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-22

Alapuolella: Y4-23

Yksikön rajat: R4-3 sisällä

Kuvaus ja tulkinta:

vaalean ruskea täyttökerros; tiivis, tahmea ja kostea; palanutta savea, tiiltä ja tiilimurskaa, hiiltä; tasainen

Löydöt: -

Tyyppi: Savinen siltti

Z= 24,92-25,17

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen: R4-3

Sama kuin:

N:o 4-25

X= 86705.26-86706.78

Laajuus m: 1,27 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-26

Alapuolella: Y4-27

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Palokerros pohjakallion päällä; palanut, ruskea, osittain musta, irtonainen ja kostea; Y4-25 osittain samassa tasossa Y4-26 kanssa ja sen alla; tiilimurskaa, tiilen paloja sekä tiiliä, hiiltä, nokea sekä puulastuja; mahdollisia oven kappaleita, tiilet liittyvät mahdollisesti oviaukon rakenteisiin. Mahdollisesti samanaikainen Y4-4 käyttötason kanssa.

Löydöt: KM39163: 647-655, 1651

Tyyppi: Hiekka

Z= 24,92-25,25

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: R4-3

Sama kuin: Mahdollisesti sama kuin Y4-27

N:o 4-26

X= 86705.25-86706.75

Laajuus m: 0.10 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-24

Alapuolella: Y4-25, Y4-27

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis, tahmea ja kostea täyttökerros; vaaleanruskea, kellertävä, paikoin tummanruskea; tiiltä ja puulastuja; kaatunut paalu?; epätasainen. Mahdollisesti sama kuin yksikkö Y4-30.

Löydöt: -

Tyyppi: Savinen siltti

Z= 25.04-25.07

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen: R4-3

Sama kuin: Mahdollisesti sama kuin Y4-30

N:o 4-27

X= 86705.38-86706.78

Laajuus m: 1.25 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-25, Y4-26

Alapuolella: Pohjakallio

Yksikön rajat: Selvät

Kuvaus ja tulkinta:

Tasainen, irtonainen ja märkä; musta, palanut palo/täyttökerros; niiltä ja nokea runsaasti, tiiltä. Kerros on mahdollisesti sama kuin yksikkö Y4-25. Yksikkö on ehkä samanaikainen käyttötason Y4-4 kanssa.

Löydöt: KM39163: 656-665, 1165, 1392

Tyyppi: Silttinen savi

Z= 24.91-25.12

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: R4-3

Sama kuin: Mahdollisesti sama kuin Y4-25

N:o 4-28

Tyyppi: Mullansekainen hiekka

X= 86705.4-86706.71

Y= 49061.48-49062.00

Z= 25.36-25.42

Laajuus m: 0.53 m²

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Multa

Muu sekoite: Tiilimurska ja palanut savi

Stratigrafia:

Yläpuolella:

Liittyy rakenteeseen: R4-3, R4-7 ja R4-14

Alapuolella: Y4-25

Sama kuin: Mahdollisesti sama kuin Y4-2

Yksikön rajat: Melko selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tummanruskea, erittäin sekoittunut romahdus tai täyttökerros; paikoitellen tiivis, irtonainen, rakeinen, kuiva ja kostea; seassa laastia hiiltä ja puusilppua. Voisi olla samaa täyttöä kuin alueella esiintyvä yksikkö Y4-2.

Löydöt: KM39163: 666-680, 1166-1167, 1393-1394

N:o 4-29

Tyyppi: Savinen hiekka

X= 86704.00-86706,45

Y= 49060-49062

Z= 25.42-25.81

Laajuus m: 3.74 m²

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Latio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Tiili, palanut savi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-2

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y4-11

Sama kuin:

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Kellertävän ruskean harmaa täyttö- tai tasauskerros. Yksikkö poikkeaa muusta Lillaksen maasta ja vaikuttaa tuodun paikalle muualta täytöksi. Paikoittain juuret ovat häirinneet kerrosta. Paksun juuren luota löytyi modernia kangasta, jota esiintyy myös yksikössä Y4-2. Yksikön eteläpäädyssä tuli pohjamaa Y4-11 läpi hiekka-anomaliana.

Löydöt: KM39163: 681-693, 1168, 1395-1397, 1652

N:o 4-30

Tyyppi: Savinen siltti

X= 86704.77-86707.21

Y= 49060.00-49062.79

Z= 25.04-25.65

Laajuus m: 1.89 m²

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Lapio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-29

Liittyy rakenteeseen: R4-7 ja R4-14

Alapuolella:

Sama kuin:

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Harmaan kellertävä täyttö- tai tasauskerros rakenteiden R4-7 ja R4-14 edustalla. Maa näyttää Y4-29 tavoin muualta tuodulta, sillä se poikkeaa ympäröivästä maannoksesta.

Löydöt: KM39163: 694-698

N:o 4-32

Tyyppi: Hiilensekainen tumma hiekka

X= 86705.31-86705.85

Y= 49061.78-49062.08

Z= 24-88-24.95

Laajuus m: 0.06 m²

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Hiili/noki

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-11

Liittyy rakenteeseen: R4-14

Alapuolella: Y4-11

Sama kuin:

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tummanruskea hiiltynyt pyöreä läikkä, joka sijaitsi pohjahiekassa Y4-11. Myös läikän päällä oli ohut kerros pohjahiekkaa Y4-11. Läikkä jatkui rakenteen R4-14 alle ja liittyy todennäköisesti rakenteen rakennusvaiheeseen. Läikästä löytyi liitupiipun varren kappale, joten se ei todennäköisesti ole 1600-lukua vanhempi.

Löydöt: KM39163: 699

Vantaa Mårtensby (Martinkylä) Lillas 2011

Yksikkökuvaukset, Alue 6

Liite 4C

N:o 6-00

X= 86 731 - 86 736,5

Laajuus m: Koko alue (19,5 m²)

Koostumus:

Päämaalaji: Multa

Muu sekoite: Turve

Stratigrafia:

Yläpuolella: -

Alapuolella: Y6-1

Yksikön rajat: Selkeä, alla oleva Y6-1 selvästi tiiviimpää.

Kuvaus ja tulkinta:

Erittäin irtonainen orgaanisen aineen (pääas. kaarna ja turve) sekainen irtonainen pintakarikerakenteinen, joka ainoastaan pienellä alueella kaivausalueen lounaiskulmassa varsinaista turvetta. Väri tummanruskea.

Löydöt: KM 39163: 705-717, 1574-1577

Tyyppi: Kerros

Z= 22,78 - 23,53 m mpy

Kaivaustapa: Lapiro

Pääsekoite: Kaarna

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-01

X= 86 731 - 86 734

Laajuus m: 17 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: Multa

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-0

Alapuolella: Y6-2, Y6-30

Yksikön rajat: Melko selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Pintamaan tiiviimpi alaosa. Väri tummanruskea.

Löydöt: KM 39163: 718-770, 1169-1176, 1398-1411, 1578-1584, 1654-1658, 1695

Tyyppi: Kerros

Z= 22,72 - 23,50 m mpy

Kaivaustapa: Lapiro ja lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-02

Tyyppi: Kerros

X= 86 731 - 86 734

Y= 49 055 - 49 062

Z= 22,68 - 23,24 m mpy

Laajuus m: 11,9 m²

Paksuus cm: 5-25

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: Sora, kivi, hiili, noki, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-1

Liittyy rakenteeseen: R6-26?

Alapuolella: Y6-2B, Y6-35, Y6-36

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Erittäin epäselvät; lisäksi alueen N-profiilin lähellä juuret sotkeneet yksikköä

Kuvaus ja tulkinta:

Sekoittunut musta/m.ruskea hiesu, jonka seassa palaneita kiviä (osa soraksi hajonneita). Mahdollisesti R6-26:een liittyvä lattiataso.

Löydöt: KM 39163: 771-847, 1177-1185, 1412-1426, 1585-1592, 1659-1665, 1696

N:o 6-02B

Tyyppi: Kerros

X= 86 732 - 86 734

Y= 49 055 - 49 061,35

Z= m mpy

Laajuus m: 6 m²

Paksuus cm: 10-15

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: Sora, kivi, hiili, noki, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Liittyy rakenteeseen: R6-26?

Alapuolella: Y6-2C, Y6-46, R6-40

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Erittäin epäselvät.

Kuvaus ja tulkinta:

Sekoittunut musta/m.ruskea hiesu, jonka seassa palaneita kiviä (osa soraksi hajonneita). Muistuttaa Y6-2:ta ja 6-2C:tä niin paljon että yksiköitä on mahdoton erottaa muuten kuin paikoin Y6-2C:n pinnalla olevien puiden ja erillisten kivrakenteiden perusteella. Mahdollisesti R6-26:een liittyvä lattiataso.

Löydöt: KM 39163: 848-857, 1186-1190, 1427-1437, 1593-1594 1666-1668

N:o 6-02C

Tyyppi: Kerros

X= 86 732,64 - 86 733,90

Y= 49 055,70 - 49 057,65

Z= 22,79 - 22,89 m mpy

Laajuus m: 1,02 m²

Paksuus cm: 2-10

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: Sora, kivi, hiili, noki, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B

Liittyy rakenteeseen: R6-40

Alapuolella: Y6-17

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Erittäin epäselvät Y6-2B:hen, selkeä alla olevaan Y6-6:een

Kuvaus ja tulkinta:

Sekoittunut musta/m.ruskea hiesu, jonka seassa palaneita kiviä (osa soraksi hajonneita). Muistuttaa Y6-2:ta ja 6 2 B:tä niin paljon että yksiköitä on mahdoton erottaa muuten kuin paikoin R6-40:n perusteella. Mahdollisesti R6-26:een liittyvä lattiataso.

Löydöt: KM 39163: 858-859, 1438-1441

N:o 6-11

Tyyppi: Kerros

X=

Y=

Z=

Laajuus m:

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: Savi

Stratigrafia:

Yläpuolella:

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella:

Sama kuin:

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis hiekkansekainen vaaleankeltainen siltti, jossa ruskeita läikkiä. Yksikköä ei kaivettu, ja on mahdollista, että se on luonnollisen pohjamaan likaisempi pintakerros. Kts. V. 2011 raportti.

Löydöt: -

N:o 6-13

X= 86 731 - 86 732,34

Laajuus m: 3,2 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Muu sekoite: Kivi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-30

Alapuolella: Y6-17, Y6-42

Yksikön rajat: Hieman epäselvä päällä olevaan Y6-30:een, muuten selkeä.

Kuvaus ja tulkinta:

Y6-30:n alla oleva hiilen ja noen sekainen yksikkö, jonka pinta erottuu hiiltyneenä, hieman rikkonaisena tasana. Väritään musta.

Löydöt: KM 39163: 860-861, 1191-1192, 1442-1447, 1669

Tyyppi: Kerros

Z= 22,68 - 23,21 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Hiili/noki

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-14

X= 86 727,5 - 86 730

Laajuus m: 5 m² (nyt kaivetulla alueella)

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Siltti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-6, Y6-2/ R6-9

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Epäselvät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis, tahmea ja liuskeinen harmaa hiekan ja siltin sekainen savi, joka peittää R6-25:n puita. Yksikköä on sekä puiden päällä että erillisten puukerrostojen välissä johtuen luultavasti puiden hajoamisesta. Ei ehditty kaivaa loppuun v. 2012.

Löydöt: KM 39163: 862, 1193-1195, 1448-1453, 1595

Tyyppi: Kerros

Z= 22,41 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: R6-25

Sama kuin: -

N:o 6-17

X= 86 731 - 86 734

Laajuus m: 5,5 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Orgaaninen aines

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B, Y6-13, Y6-46

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Melko epäselvät

Kuvaus ja tulkinta:

Harmaanruskea siltinsekainen hieno hiekka, jonka seassa orgaanista ainesta.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,93 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-27

X= 86 733,84 - 86 736,5

Laajuus m: 2,7 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Multa

Muu sekoite: Kivi, siltti, h. hiekka, puulastu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-0

Alapuolella: Y6-28

Yksikön rajat: Epäselvä pintamaan kanssa (molemmat irtonaisia), selkeä tiiviimpään Y6-28:aan.

Kuvaus ja tulkinta:

Lahonneen kannon sekoittamaa pintamaata ja kulttuurikerrosta, jonka seassa runsaasti pienehköjä kiviä rakenteesta R6-26. Yksikössä löytöinä myös modernia roskaa kuten muovikäyrettä. Väri tummanruskea.

Löydöt: KM 39163:863-864

Tyyppi: Kerros

Z= 23,40 - 22, 90 m mpy

Kaivaustapa: Lasta ja lapio

Pääsekoite: Puusilppu

Liittyy rakenteeseen: R6-26

Sama kuin: -

N:o 6-28

X= 86 733,84 - 86 736,5

Laajuus m: 2,7 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: H.hiekka, savi, lahonnut puu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-27

Alapuolella: Y6-37

Yksikön rajat: Selkeät, Y6-27 selkeästi irtonaisempaa, Y6-37 tiiviimpää.

Kuvaus ja tulkinta:

R6-26:n romahduskerroksessa oleva t.ruskea tiiviihkö siltti.

Löydöt: KM 39163: 865-871, 1454-1455, 1670

N:o 6-29

X= 86 733,84 - 86 736,5

Laajuus m: 0,3 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: H.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-28

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Melko selkeät.

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis savensekainen mustanruskea hiesu R6-26:n romahduskerroksen (?) sisällä. Ei kaivettu v. 2012 sillä yksikköä oli esillä vain kapeassa koejassa.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,91 - 23,24

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Kivi

Liittyy rakenteeseen: R6-26

Sama kuin: -

Tyyppi: Kerros

Z= 23,23 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Savi

Liittyy rakenteeseen: R6-26

Sama kuin: -

N:o 6-30

Tyyppi: Kerros

X= 86 731 - 86 732,78

Y= 49 055 - 49 059,24

Z= 22,78 - 23,29 m mpy

Laajuus m: 4,4 m²

Paksuus cm: 10-20

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: K.hiekka

Muu sekoite: Kivi, sora, noki, hiili, p.savi ja tiilimurska

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-1

Liittyy rakenteeseen: R6-31?

Alapuolella: Y6-13, R6-31, Y6-35/Ku6-38

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Y6-1:een selkeä, epäselvä samankaltaisiin yksikköihin Y6-13 ja Y6-35.

Kuvaus ja tulkinta:

Palaneen, osittain soraksi hajonneen kiven alue, joka rajautuu pohjoisessa selkeästi R6-31:n linjalle. Musta, irtonainen ja rakeinen kerros.

Löydöt: KM 39163: 872-886, 1196-1198, 1456-1462, 1596-1598, 1671-1673

N:o 6-33

Tyyppi: Kerros

X= 86 732 - 86 734

Y= 49 059,51 - 49 061,79

Z= 22,56 - 22,76 m mpy

Laajuus m: 2,0 m²

Paksuus cm:

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: Savi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Liittyy rakenteeseen: R6-32?

Alapuolella: Y6-2B, Y6-17

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Epäselvät, ainoastaan hieman ympäröiviä yksiköitä vaaleampaa.

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis v.ruskea siltti, joka liittyy mahdollisesti R6-32:n hajoamisvaiheeseen (rakenteen sisällä oleva maa muistuttaa väriltään Y6-33:a ja sitä on saattanut rakenteen romahtaessa levitä ympäristöön).

Löydöt: KM 39163: 887-889, 1199, 1463-1467

N:o 6-34

X= 86 732,54 - 86 734

Laajuus m: 1,5 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: K.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis yksikkö, jossa sekaisin v.harmaata savea ja ruskeaa savensekaista silttiä. R6-32:n sisäosa on ladottu yksikköön.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,71 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: R6-32

Sama kuin: -

N:o 6-35

X= 86 731,81 - 86 733,92

Laajuus m: 2,0 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: Sora, k.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Alapuolella: Y6-2B/ Y6-2C

Yksikön rajat: Muuten selkeä, Y6-30:n kanssa epäselvä (yksiköt muistuttavat toisiaan)

Kuvaus ja tulkinta:

Palaneiden pienten (halk. 5 - 15 cm) kivien alue, joka on mahd. kuopan (Ku6-38) täyttöä. Kyseessä saattaa myös olla Y6-2B:n kivisempi osa, joka liittyy esim. uunin tulipesän siivoukseen. Väri musta.

Löydöt: KM 39163:890-893, 1200, 1468-1470, 1599

Tyyppi: Kerros

Z= 22,78 - 23,01 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Kivi

Liittyy rakenteeseen: Ku6-38

Sama kuin: -

N:o 6-36

Tyyppi: Kerros

X= 86 732,10 - 86 732,79

Y= 49 055,05 - 49 058,78

Z= 22,76 - 23,18 m mpy

Laajuus m: 0,31 m²

Paksuus cm: 5-10

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Sora

Pääsekoite: K.hiekka

Muu sekoite: H.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Liittyy rakenteeseen: R6-31

Alapuolella: Y6-2B

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selkeät, paikoin yksikköä tosin vaikea havaita sen läikikkyyden vuoksi

Kuvaus ja tulkinta:

R6-31:een liittyvä kapea hiekansekaisen soran kaistale rakenteen pohjoispuolella. Väri keltaruskea, tummanruskeita läikkiä.

Löydöt: KM 39163: 894

N:o 6-37

Tyyppi: Kerros

X= 86 732 - 86 734

Y= 49 061,40 - 49 062

Z= 22,61 m mpy (pinta)

Laajuus m: 0,6 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Sora

Pääsekoite: K.hiekka

Muu sekoite: H.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: -

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selvästi eri värinen kuin alueen muut yksiköt, läikikkyyden vuoksi hieman vaikea erottaa.

Kuvaus ja tulkinta:

Keltaruskea - tummanruskea -läikikäs kapea soran ja hiekan sekainen yksikkö alueen itäpäädyssä.

Löydöt: -

N:o 6-38

Tyyppi: Kuoppa

X= 86 731,81 - 86 733,92

Y= 49 056,40 - 49 058,32

Z= 22,78 - 23,01 m mpy

Laajuus m: 2,0 m²

Paksuus cm: 5-10

Kaivaustapa:

Koostumus:

Päämaalaji:

Pääsekoite:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-35

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y6-2B

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Melko selkeät (ainakin Y6-35:n rajautuminen)

Kuvaus ja tulkinta:

Matala, hiilen ja palaneen kiven sekaisen hiekan (Y6-35) täyttämä kuoppa (?). Mahdollisesti uunin tulipesästä tyhjennettyä ainesta varten tehty kuoppa (tai pelkästään tiettyyn paikkaan kasautunutta tyhjennystä).

Löydöt: KM 39163:890-893, 1200, 1468-1470, 1599

N:o 6-41

Tyyppi: Kerros

X= 86 732,40 - 86 732,68

Y= 49 056,30 - 49 057,13

Z= 22,89 - 22,97 m mpy

Laajuus m: 0,16 m²

Paksuus cm: 3-5

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Pääsekoite: K.hiekka

Muu sekoite: H.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-35

Liittyy rakenteeseen: Y6-40?

Alapuolella: Y6-2B

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

V.harmaa tiivis, pitkä ja kapea savi n. 30 cm R6-40:n S-puolella. Savi samansuuntainen rakenteen kanssa ja liittyy mahdollisesti siihen tai muiden alueella sijainneiden seinälinjojen perustuksiin.

Löydöt: KM 39163: 1471

N:o 6-42

X= 86 731 - 86 733,21

Laajuus m: 2,9 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Laasti, k.hiekka

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-13, Y6-2B

Alapuolella: Y6-54, Y6-55, Y6-56

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Ruskea, laastin ja mustanruskean hiesun sekainen tiivis hiekka, jossa löytöinä runsaasti luita. Laasti yksikössä hienoina rakeina/ muruina, ei isoina paakkuina tai yhtenäisenä alueena.

Löydöt: KM 39163: 895-896, 1201, 1472-1482, 1674

N:o 6-43

X= 86 732,64 - 86 734

Laajuus m: 1,0 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: K.hiekka, kivi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Musta tiivis siltti, joka rajautuu R6-44:n sisälle.

Löydöt: KM 39163: 897

Tyyppi: Kerros

Z= 22,81 - 23,12 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,61 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: R6-44

Sama kuin: -

N:o 6-45

Tyyppi: Kerros

X= 86 733,48 - 86 734

Y= 49 056,86 - 49 059,03

Z= 22,53 - 22,79

Laajuus m: 0,6 m²

Paksuus cm: 5-15

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Tiilimurska

Muu sekoite: Siltti, sora, tiilen palat, hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B, Y6-35

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: Y6-17

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiilimurskan ja tiilenpalojen sekainen punaruskea hiekka, joka rajautuu kapeana, n.1,5 m pituisena kaistaleena alueen pohjoisreunaan R6-26:n edustalle. Matalan kuopan (Ku6-48) täyttöä.

Löydöt: KM 39163: 1483

N:o 6-46

Tyyppi: Kerros

X= 86 732,59 - 86 734

Y= 49 055 - 49 059,20

Z= 22,58 - 22,98 m mpy

Laajuus m: 3,4 m²

Paksuus cm: 1-5

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite: K.hiekka, sora, kivi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B, Y6-2C, Y6-45

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: Y6-17

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Melko selkeät: rakeisempi kuin Y6-2B/C, alla oleva Y6-17 tiiviimpi ja orgaanisisekoitteinen

Kuvaus ja tulkinta:

Irtonainen ja rakeinen hiilen, noen ja palaneen kiven/ kivimurskan sekainen mustanruskea kerros. Mahd. lattiataso/ lattiatason pohja?

Löydöt: KM 39163: 898-899, 1202, 1484-1486, 1675

N:o 6-47

Tyyppi: Kerros

X= 86 732 - 86 732,72

Y= 49 060,99 - 49 062

Z= 22,51 m mpy (pinta)

Laajuus m: 0,5 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-37, Y6-33, Y6-2B

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: -

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Epäselvät

Kuvaus ja tulkinta:

T.ruskea hiesu alueen SE-kulmassa. Kyseessä saattaa olla vaaleampi osa jotain muuta yksikköä (Y6-2/ Y6-17), sillä yksikkö ei erottunut kunnolla enää sateiden jälkeen.

Löydöt: -

N:o 6-48

Tyyppi: Kuoppa

X= 86 733,48 - 86 734

Y= 49 056,86 - 49 059,03

Z= 22,53 - 22,79 m mpy

Laajuus m: 0,6 m²

Paksuus cm: 5-15

Kaivaustapa:

Koostumus:

Päämaalaji:

Pääsekoite:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-45

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: Y6-17

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Y6-45:n täyttämä pitkä, kapea kuoppa, joka kulkee alueen pohjoisprofiilin viertä R6-26:n edessä jatkuen profiiliin. Syvempi itäpäädyistä, missä kuopan pohjalla hieman huonosti säilynyttä puuta.

Löydöt: KM 39163: 148

N:o 6-49

X= 86 728,30 - 86 729,92

Laajuus m: 0,28 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Muu sekoite: Tiili/ tiilen palat

Stratigrafia:

Yläpuolella: -

Alapuolella: Y6-8, Y6-52

Yksikön rajat: -

Kuvaus ja tulkinta:

Musta, nokinen hiekka aivan kaivetun alueen itäreunassa. Kyseessä ei todellinen yksikkö, vaan edellisvuoden kaivausalueelta valunut maa.

Löydöt: KM 39163: 1487

N:o 6-50

X= 86 727,5 - 86 730

Laajuus m: 3,6 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-14

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Melko selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis, harmaanruskea savi, jonka pinnassa hieman hiiltä. Mahdollisesti R6-25:n rakentamiseen liittyvää tasausta?

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,03 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Hiili/noki

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,30 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Hiili/noki

Liittyy rakenteeseen: Y6-25

Sama kuin: -

N:o 6-51

X= 86 731 - 86 731,70

Laajuus m: 0,2 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Kivi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-13

Alapuolella: Y6-56

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Palaneen kiven ja hiesun sekainen hiekka alueen lounaiskulmassa. Mahdollisesti kuopan tai muun rakenteen kulma.

Löydöt: KM 39163:1203, 1488-89, 1676

Tyyppi: Kerros

Z= 23,00 - 23,08 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-52

X= 86 727,93 - 86 730

Laajuus m: 0,9 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-14

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Melko selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tahmea ja liuskeinen v.harmaa savi, jossa kellertäviä läikkiä. Yksikkö rajautuu selkeästi R6-25:n puiden alle, ja liittyy mahdollisesti R6-25:n rakentamiseen.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,05 m mpy

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen: R6-25

Sama kuin: -

N:o 6-53

X= 86 727,30 - 86 727,62

Laajuus m: 0,19 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-14

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Melko selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis vaaleanharmaa savi kaivetun alueen kaakkoiskulmassa.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,22 m mpy

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Siltti

Liittyy rakenteeseen: R6-25

Sama kuin: -

N:o 6-54

X= 86 731 - 86 732,71

Laajuus m: 1,4 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-42

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis ja tahmea harmaanruskea savi, jonka pinnassa hieman palaneita kiviä ja läikkiä mustaa hiesua.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 23,02 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Kivi

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-55

X= 86 731 - 86 73

Laajuus m: 0,8 m²

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Muu sekoite: Siltti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-42, Y6-17

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Irtonainen, palaneiden kivien sekainen musta hiekka. Kivet saattavat muodostaa rakenteen.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 22,91 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: Kivi

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-56

X= 86 731 - 86 731,72

Laajuus m: 0,27 m²

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: K.hiekka, sora

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-51

Alapuolella: -

Yksikön rajat: Selkeät

Kuvaus ja tulkinta:

Tiivis, hiekan ja soraksi murskautuneen palaneen kiven sekainen musta siltti.

Löydöt: -

Tyyppi: Kerros

Z= 23,05 m mpy (pinta)

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: -

Sama kuin: -

N:o 6-57

X= 86 732,36 - 86 733,87

Y= 49 055 - 49 056,18

Tyyppi: Kerros

Z= m mpy (pinta)

Laajuus m: 0,9 m²

Paksuus cm: -

Kaivaustapa: Ei kaivettu

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Pääsekoite: H.hiekka

Muu sekoite:savi, sora (pal. Kiven murska)

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-17, Y6-42

Liittyy rakenteeseen: -

Alapuolella: -

Sama kuin: -

Yksikön rajat: Selkeä muuten, hieman epäselvä Y6-55:n kanssa

Kuvaus ja tulkinta:

Saven, hiesun ja palaneen kiven murskan sekainen tiivis, t.ruskea siltti.

Löydöt: -

Vantaa Mårtensby (Martinkylä) Lillas 2012

Yksikkökuvaukset, Alue 8

Liite 4D

N:o 8-0 **Tyyppi:** Pintamulta

X= 86706-86710 **Y=** 49037-49040 **Z=** 26,84-27,25 m mpy

Laajuus m: 10 **Paksuus cm:** 1-5 **Kaivaustapa:** Lasta

Koostumus:

Päämaalaji: Multa **Pääsekoite:** Puulastu

Muu sekoite: Hieno hiekka, palanut savi, tiilen palat, laasti, puusilppu, kaarna, sammal/turve, oksia

Stratigrafia:

Yläpuolella: **Liittyy rakenteeseen:**

Alapuolella: Y8-1, Y8-3 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Rajoittuu selkeästi alla olevaan yksikköön Y8-1

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään tummanruskea. Ainesosat jakautuneet tasaisesti.

Löydöt: KM39163: 900

N:o 8-01 **Tyyppi:** Mullansekainen hiekka

X= 86706-86710 **Y=** 49037-49040 **Z=** 26,66-27,24 m mpy

Laajuus m: n. 8,5 **Paksuus cm:** 1-5 **Kaivaustapa:** Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka **Pääsekoite:** Multa

Muu sekoite: Karkea hiekka, palanut savi, tiilimurska, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-0 **Liittyy rakenteeseen:**

Alapuolella: Y8-4, Y8-5, Y8-6, Y8-7 **Sama kuin:**

Yksikön rajat: Vaihettuu alapuolella vaaleampaan ja irtonaisempaan hiekkaan (Y8-4), sekä alueen lounaisosassa yksikkö

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kuiva ja väriltään tummanruskean harmaa. Yksikön ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Todennäköisesti täyttökerros.

Löydöt: KM39163: 901-948, 1204-1205, 1491-1499, 1601-1602, 1677

N:o 8-02

X= 86708,74-86710

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-0

Alapuolella: Y8-4, Y8-5

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Moderni, liittyy mahdollisesti sähköpylvääseen.

Tyyppi: Kuoppa

Z= 26,65-27,12 m mpy

Kaivaustapa:

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Löydöt: KM39163: 949-959, 1500-1502, 1603

N:o 8-03

X= 86708,74-86710

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Savi, multa, siltti, kivi, palanut savi, tiilen palat, laasti, hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-0

Alapuolella: Y8-4, Y8-5

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö jakautui kahteen osaan: Y8-3A oli tiivis, tahmea ja kostea, Y8-3B oli irtonainen, rakeinen ja kuiva. Molemmat osat olivat väriltään hyvin tumman ruskeita. Yksikön ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Yksikkö oli kuopan KU8-2 täyttökerros.

Löydöt: KM39163: 949-959, 1500-1502, 1603

Tyyppi: Savensekainen hiekka

Z= 26,65-27,12 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Tiilimurska

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Yksikön rajat: Pohjalla selkeästi savisempi kerros, reunojen rajat hyvin epäselvät, leikkaa yksikköä 8-4, pohjalla vaihettu

N:o 8-04

X= 86707,77-86710

Laajuus m: n. 2

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Tiilen palat, multa, kivi, palanut savi, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-1, Y8-3

Alapuolella: Y8-5

Yksikön rajat: Rajautuu selkeästi alla olevaan yksikköön 8-5.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, kuiva ja väriltään vaaleanruskea. Yksikön ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Yksikkö alueen maankäyttöön liittyvä moderni kerros, ei luonnollinen, mutta ei myöskään selvä kulttuurikerros. Alueen keskiosassa pahoin juurten sekoittama.

Löydöt: KM39163: 960-968, 1206, 1503-1507

Tyyppi: Hiekka

Z= 26,78-27,13 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Tiilimurska

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 8-05

X= 86706,77-86710

Laajuus m: n. 6

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Muu sekoite: Savi, kivi, tiilimurska, tiilen palat, laasti, hiili, noki, puulastu, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-1, Y8-3, Y8-4, Y8-6

Alapuolella: Y8-8, Y8-9, Y8-10, Y8-12, Y8-15

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen, mutta lopulta melko selkeästi alla olevaan laikukkaaseen ruskeaan/kellertävään hiekl

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kuiva ja väriltään tummanruskea. Ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Nokinen anomalia alueen itäreunalla, alueen keskiosassa hiekkalinssejä. Pohjoisessa mahdollisesti kuopan KU8-2 sotkema. Alueen keskiosassa pahoin juurten sekoittama. Täyttökerros.

Löydöt: KM39163: 969-1016, 1207-1210, 1508-1515, 1604

Tyyppi: Savensekainen hiekka

Z= 26,54-26,95 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: Palanut savi

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 8-06

X= 86707,87-86708,65

Y= 49037-49037,78

Tyyppi: Soransekainen hiekka

Z= 26,74-26,87 m mpy

Laajuus m: n. 0,8

Paksuus cm: 2-5

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Sora

Muu sekoite: Savi, kivi, palanut savi, tiilimurska, tiilen palat, laasti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-1

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y8-5

Sama kuin:

Yksikön rajat: Rajautuu selkeästi alla olevaan yksikköön 8-5

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, rakeinen, kuiva ja väriltään keskiruskea. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Kerros mahdollisesti kuopan KU8-2 kaivamiseen liittyvä.

Löydöt: KM39163: 1017-1018, 1516

N:o 8-07

X= 86706-86707,08

Y= 49037-49040

Tyyppi: Karkea hiekka

Z= 26,58-26,76 m mpy

Laajuus m: n. 2

Paksuus cm: 10-15

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka ja k.hiekka

Pääsekoite: Sora

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tilimurska, tiilen palat, laasti, hiili, noki, puulastu, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-1

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y8-9, KU8-13, Y8-14

Sama kuin: Mahdollisesti liittyy alla olevaan yksikköön Y8-14

Yksikön rajat: Rajautuu vaihtuen tiiviimpään hiiltyneeseen hiekkaan

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, rakeinen, kuiva ja väriltään mustanruskea. Ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Täyttökerros. Liittyy mahdollisesti alla olevaan kuoppaan KU8-13, mutta kerroskoostumus kuopan sisällä yksikössä Y8-14 tiiviimpi.

Löydöt: KM39163: 1019-1026, 1211, 1517-1518

N:o 8-08

Tyyppi: Palanut hiekka

X= 86708,54-86709,85

Y= 49039,47-49040

Z= 26,56-26,81 m mpy

Laajuus m: n. 0,8

Paksuus cm: 10

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: K.hiekka

Pääsekoite: Sora

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tiilimurska

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y8-9

Sama kuin:

Yksikön rajat: Rajautuu selvästi alla olevaan yksikköön 8-9, alla hiiltynyt anomalia hiekassa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli irtonainen, rakeinen, kuiva ja väriltään kellertävän vaaleanruskea. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Mahdollisesti palokerros (runsaasti läpipalaneita kiviä).

Löydöt: KM39163: 1027, 1519, 1678

N:o 8-09

Tyyppi: Hiekka, savilinssejä

X= 86706-86709

Y= 49037-49040

Z= 26,39-26,78 m mpy

Laajuus m: n. 5,5

Paksuus cm: 10

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Savi

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tiilimurska, hiili, noki, puulastu, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5, Y8-7, Y8-8, Y8-10, Y8-15

Liittyy rakenteeseen: R8-16

Alapuolella: Y8-17

Sama kuin:

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen alla olevaan puhtaamman oloiseen "likaiseen pohjahiekkaan".

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kuiva ja väriltään keltaisen ja ruskean läikikkäs. Ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163: 1028-1043, 1212-1213, 1520-1525, 1679-1682

N:o 8-10

X= 86708,43-86710

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tiilimurska, laasti, hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5

Alapuolella: Y8-9

Yksikön rajat: Rajautuu selkeästi alla olevaan yksikköön Y8-9.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea ja väriltään harmahtavan tummanruskea. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Kulttuurikerros. Mahdollisesti kuopan KU8-2 kaivamiseen liittyvää häiriötä yksikön luoteiskulmassa.

Löydöt: KM39163: 1047-1048, 1112, 1214, 1526-1530, 1683-1686

N:o 8-12

X= 86708,20-86709

Laajuus m: n. 0,5

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Hieno hiekka, palanut savi, tiilimurska, hiili

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5

Alapuolella: Y8-9

Yksikön rajat: Rajautuu selvästi alla olevaan yksikköön 8-9

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, tahmea, kuiva ja väriltään läikikäs harmaa. Rakentamiskerros liittyen rakenteeseen R8-11.

Löydöt: KM39163: 1215, 1531-1532, 1687

Tyyppi: Hiekkansekainen savi

Z= 26,33-26,80 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen: R8-11

Sama kuin:

Tyyppi: Savi

Z= 26,59-26,80 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen: R8-11

Sama kuin:

N:o 8-13

X= 86706-86707,06

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-7

Alapuolella: Pohjamaa

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Tasossa soikion muotoinen, sikäli kun esillä. Hyvin suorat profiilit joiden reunoilla paikoin puuta. Muoto vaikuttaa säännölliseltä.

Löydöt: KM39163: 1049-1065, 1216-1217, 1533-1536, 1688

N:o 8-14

X= 86706-86707,06

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tiilimurska, tiilen palat, laasti, hiili, noki, puulastu, puusilppu, kaarna

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-7

Alapuolella: Y8-17, Pohjamaa

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen, paikoittain selkeästi alla olevaan yksikköön 8-17. Kuopan pohjalla pohjamaa.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, irtonainen, kuiva ja väriltään harmaan ja ruskean läikikäs. Ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Kuopan KU8-13 täyttökerros.

Löydöt: KM39163: 1049-1065, 1216-1217, 1533-1536, 1688

Tyyppi: Kuoppa

Z= 26,14-26,63 m mpy

Kaivaustapa:

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Tyyppi: Hiekkansekainen savi

Z= 26,14-26,63 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 8-15

Tyyppi: Hiesunsekainen hiekka, suuria savilinssejä

X= 86707-86708,43

Y= 49039,18-49040

Z= 26,56-26,83 m mpy

Laajuus m: n. 1

Paksuus cm: 10-20

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Siltti

Muu sekoite: Savi, kivi, palanut savi, tiilimurska, hiili, puusilppu

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y8-9

Sama kuin:

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen alla olevaan yksikköön Y8-9.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, kuiva ja väriltään harmaanruskea. Ainesosat jakautuneet epätasaisesti. Yksikkö erotettiin omakseen yksiköstä 8-9 siksi, että väriltään hieman harmaampi ja sekoitteena enemmän tiiltä. Kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163: 1066-1073, 1218, 1537-1538, 1689-1690

N:o 8-17

Tyyppi: Hiesunsekainen hiekka

X= 86706-86710

Y= 49037-49040

Z= 26,32-26,67 m mpy

Laajuus m: n. 7

Paksuus cm: 10-20

Kaivaustapa: Latio ja lasta, seulottu

Koostumus:

Päämaalaji: H.hiekka

Pääsekoite: Siltti

Muu sekoite: Kivi, palanut savi, tiilimurska

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-9, Y8-14

Liittyy rakenteeseen:

Alapuolella: Y8-20, Y8-21, pohjamaa

Sama kuin:

Yksikön rajat: Rajautuu selkeästi pohjamaahan, vaihettuen yksikköön 8-20.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, irtonainen, kuiva ja väriltään keltaisen ja oranssin läikikäs. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163: 1074-1078, 1219-1223, 1539-1545, 1605, 1691-1692

N:o 8-18

X= 86708,90-86710

Laajuus m: n. 1

Koostumus:

Päämaalaji:

Muu sekoite:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-10

Alapuolella: Pohjamaa

Yksikön rajat:

Kuvaus ja tulkinta:

Soikio, sikäli kun näkyvissä. Sähkötolppaan liittyvän kuopan alla.

Tyyppi: Kuoppa

Z= 26,03-26,32 m mpy

Kaivaustapa:

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Löydöt: -

N:o 8-19

X= 86708,90-86710

Laajuus m: n. 1

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Siltti, kivi, tiilimurska, laasti, hiili, noki

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-10

Alapuolella: Pohjamaa

Yksikön rajat: Rajautuu selkeästi pohjamaahan, sivuilla leikkaa yksiköitä Y8-9 ja Y8-17.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, liuskeinen, kostea ja väriltään tummanharmaan ja ruskean läikikäs. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Kulttuurikerros.

Tyyppi: Tiivis hiekkansekainen savi

Z= 26,03-26,32 m mpy

Kaivaustapa: Lasta, seulottu

Pääsekoite: H.hiekka

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Löydöt: -

N:o 8-20

X= 86707 -86708,91

Laajuus m: n. 1,5

Koostumus:

Päämaalaji: Siltti

Muu sekoite: Savi, palanut savi

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-17

Alapuolella: Y8-21, Pohjamaa

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen pohjamaahan.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, liuskeinen, kuiva ja väriltään vaalen harmaanruskea. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Kivikautinen kulttuurikerros.

Löydöt: KM39163: 1070-1111, 1113, 1224-1232,

Tyyppi: Siltti

Z= 25,70-26,44 m mpy

Kaivaustapa: Lapio ja lasta, seulottu

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

N:o 8-21

X= 86706-86708,15

Laajuus m: n. 0,5

Koostumus:

Päämaalaji: Savi

Muu sekoite: Siltti

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-14, Y8-17, Y8-20

Alapuolella: Pohjamaa

Yksikön rajat: Rajautuu vaihettuen pohjamaahan.

Kuvaus ja tulkinta:

Yksikkö oli tiivis, liuskeinen, kuiva ja väriltään harmaa. Ainesosat jakautuneet tasaisesti. Liittyy mahdollisesti kivikautiseen kerrokseen Y8-20.

Löydöt: -

Tyyppi: Savi

Z= 25,69-26,39 m mpy

Kaivaustapa: Lapio, seulottu

Pääsekoite:

Liittyy rakenteeseen:

Sama kuin:

Rakennekuvaukset, Alue 3

N:o	3-01	Tyyppi:	Kivirakenne
X:	86708.37-86711.59	Y:	49043.00-49045.94
Koko m:	3x3 m	Z m mpy	26.37-27.20
Kivirakenne		Suunta:	E-W
Kmateriaali:	Luonnonkivi	Kivien koko cm	10-15x15, 20x20-30, 60x60 cm

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Ennen kaivamisen aloittamista rakenne näkyi maastossa kivi- ja maakumpuna, jonka päällä oli paljon tiiliä, tiilen paloja ja tiilimurskaa. Rakenteen pohjalla oli suuria laakakiviä, joiden päälle oli ladottu pienempiä kiviä, nyrkinkokoisista noin 20x30 cm kokoiisiin, ja muutamia vielä suurempia kiviä (50-60x60 cm). Kivien väleissä oli irtonaista hiekkaa (Y3-19). Osa päällä olleista pienistä kivistä oli romahtanut rakenteen pohjoispuolella. Rakenteen itälaidalla oli suurista kivistä muodostuva seinälinja, mahdollisesti jopa rakennuksen seinän perustuksen osa. Rakenteen eteläosan reuna koostui laakakivistä. Pohjoisreunalla oli tiilistä muodostuva E-W-suuntainen seinän perustus. Tiilet olivat kiinni savessa (Y3-20). Tiilien lisäksi myös kivet rajasivat pohjoisreunaa, ja kivet jatkuivat samassa linjassa seinän perustuksena länsiprofiiliin. Länsireuna koostui hieman eteläreunaa pienemmistä kivistä. Rakenne tulkittiin uunin perustukseksi ja se ajoittuu 1700-luvulle ympäröivien yksikköjen löytöjen perusteella. Uunin päältä tuli hyvin vähän löytöjä, lähinnä palamatonta luuta. Uunin suuaukko on todennäköisesti ollut etelään (laakakivreuna). Rakenteen pohjalla olleiden suurien laakakivien ja niiden välissä olleen Y3-21 alta esille tuli uusi kivikerta, joka tulkittiin vanhemmaksi uuninperustukseksi (R3-45), jonka päälle uusi uuni oli rakennettu.

Tiilirakenne: **Tiilien koko cm** 20.5-22x9-11x5.5

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne: **Koko cm:**

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-0

Alapuolella: Y3-21

Liittyy yksikköihin Y3-19, Y3-20

Sama kuin:

N:o	3-14		Tyyppi:	Puurakenne	
X:	86706.17-86709.19	Y:	49042.84-49046.27	Z m mpy	26.30-26.46
Koko m:	2x3 m			Suunta:	S-N ja W-E

Kivirakenne**Kmateriaali:****Kivien koko cm****Tekniikka:****Kuvaus ja tulkinta:****Tiilirakenne:****Tiilien koko cm****Kuvaus ja tulkinta:****Puurakenne:****Pmateriaali:** Lauta/lankku**Koko cm:** -**Kuvaus ja tulkinta:**

Maatuneita ja huonokuntoisia lankkuja.mRakenne tulkittiin puulattiaksi, joka on puulattiaa R3-11 vanhempi: löytöjen perusteella R3-14 ajoittuu 1600-luvulle. E-W-suuntaiset puut ovat lattialankkuja ja N-S-suuntaiset niiden alla olleita lattiavasoja. Vuoden 2012 kaivauksissa saatiin laajennetulta alueelta muutama puun jäännös kiinni, joiden koot olivat: 94x15x2 cm, 30x10x3 cm ja 7x5x2 cm. Myös pystypuiden jäännöksiä oli havaittavissa aivan yksikön eteläreunalla, mutta ne olivat liian hauraita jotta niitä olisi saanu dokumentoitua kunnolla.

Stratigrafia:**Yläpuolella:** Y3-4**Liittyy yksikköihin** Y3-15**Alapuolella:** Y3-32**Sama kuin:**

N:o 3-30 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86708.95-86710.93 **Y:** 49045.71-49046.80 **Z m mpy** 26.33-26.63
Koko m: **Suunta:** lähes N-S

Kivirakenne

Kmateriaali: Lohkokivi

Kivien koko cm 10x20, 20x40 cm

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Lohkottuja liuskemaisia kiviä, joista oli muodostettu lähes N-S-suuntainen linja, todennäköisesti seinälinjan perustus. Kulmikkaat kivet oli taidokkaasti ladottu tiiviiksi linjaksi. Paikoitellen kivien väleissä oli jäänteitä laastista. Kivien ympärillä oli paikoitellen myös maatunutta puuta. Rakenteen pohjalla oli paikoitellen palaneita/rapautuneita pienempiä kiviä, laastia sekä palanutta savea. Rakenne oli perustettu pohjasilttiin Y3-17 sekä Y3-43 päälle. Sitä saatiin esille vielä noin metrin pituudelta vuoden 2012 kaivausten aikana. Seinälinja voisi liittyä 1700-luvun uunia (R3-1) vanhempaan rakennukseen, koska se oli perustettu Y3-17. Mutta toisaalta sen linja oli aika suorassa kulmassa verrattuna R3-1 pohjoisreunan kanssa, joten ne voisivat olla samanaikaisia.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y3-4

Liittyy yksikköihin Y3-15

Alapuolella: Y3-17, Y3-43

Sama kuin:

N:o	3-34		Tyyppi:	Puurakenne	
X:	86706.74-86708.97	Y:	49043.00-49045.75	Z m mpy	26.17-26.33
Koko m:	1.8x2.7 m		Suunta:	S-N ja W-E	

Kivirakenne**Kmateriaali:****Kivien koko cm****Tekniikka:****Kuvaus ja tulkinta:****Tiilirakenne:****Tiilien koko cm****Kuvaus ja tulkinta:****Puurakenne:****Pmateriaali:** Lauta/lankku**Koko cm:** -**Kuvaus ja tulkinta:**

Puurakenteen R3-14 alta heti tuleva uusi puurakennetaso, jossa on sekä S-N- että W-E-suuntaisia puita. Rakenteen yhteydessä on myös muutamia pieniä, hyvin maatuneita puun palasia. Myös tämä puurakenne tulkittiin lattiatasoksi, jossa on W-E-suuntaiset lattiakatteet ja S-N-suuntaiset lattiavasat. Lattiatasoa saatiin vuoden 2012 kaivauksien aikana kiinni muutaman todella huonosti säilyneen puun verran. Lattiataso ajoittui 1600-luvulle.

Stratigrafia:**Yläpuolella:** R3-14, Y3-32A**Liittyy yksikköihin** Y3-32(A-B)**Alapuolella:** Y3-32B**Sama kuin:**

N:o	3-41		Tyyppi:	Puu- ja kivirakenne	
X:	86708.40-86709.56	Y:	49042.00-49042.74	Z m mpy	26.06-26.86
Koko m:	1 x 0,80		Suunta:	-	

Kivirakenne**Kmateriaali:** Luonnonkivi**Kivien koko cm** 20x20 ja 30x30**Tekniikka:** Ladottu**Kuvaus ja tulkinta:**

Suurehkoja kiviä ladottu puupaalun ympärille. Rakenteeseen kuului ainakin neljä kivikertaa. Kivien ja paalun välissä oli yksikkö Y3-40. Yksikköä ja kiviä poistettaessa rakenteen kohdalle muodostui soikeahko kuoppa, joka oli S-N-suuntainen. Kuoppa oli kaivettu syvimälle aivan paalun vieressä, mutta rakenteen kaivaminen oli tuhonnut kulttuurikerroksia ainakin noin 50 cm leveältä alueelta, kehämäisesti rakenteen ulkopuolella.

Tiilirakenne:**Tiilien koko cm****Kuvaus ja tulkinta:****Puurakenne:****Pmateriaali:** Hirsi**Koko cm:** Halk. 18 cm**Kuvaus ja tulkinta:**

Kivien ympäröimä pystysuuntainen hirsipaalu, joka on modernin sähköpylvään perustus. Puu oli suhteellisen hyväkuntoinen edelleen. Pylväs on halkaisijaltaan ainakin 18 cm, ja säilyneen osan korkeus ainakin 62 cm.

Stratigrafia:**Yläpuolella:** Y3-0**Liittyy yksikköihin** Y3-40**Alapuolella:****Sama kuin:**

N:o	3-45	Tyyppi:	Kivirakenne
X:	86708.75-86711.19	Y:	49042.88-49045.98
Koko m:	3 x 2 m	Z m mpy	-26.70
		Suunta:	NW-SE

Kivirakenne**Kmateriaali:** Luonnonkivi**Kivien koko cm** 20x20 - 40x40 cm**Tekniikka:** Ladottu**Kuvaus ja tulkinta:**

Uuninperustuksen R3-1 alimmaisten laakakivien alta paljastunut uusi kivikerta. Yksikkö Y3-21 erottaa näitä kahta kivirakennetta. R3-45 kivien väleissä on savensekainen siltti Y3-48. Päällimmäinen kivikerta koostui hieman pienemmistä kivistä, joiten alta tuli esille suurempien laakakivien kerros. Tämä laakakivikerros 'säkittää' keskeltä, joten sen alla on todennäköisesti 'tyhjää' - ei tiivistä kerrosta kuten purkumateriaalia. Paikoitellen laakakivien vieressä on savea. Rakenne tulkittiin varhaisemmaksi uuninperustukseksi, jonka päälle 'uudempi' uuni R3-1 oli rakennettu. Se voisi ajoittua 1600-luvulle.

Tiilirakenne:**Tiilien koko cm****Kuvaus ja tulkinta:****Puurakenne:****Pmateriaali:****Koko cm:****Kuvaus ja tulkinta:****Stratigrafia:****Yläpuolella:** R3-1, Y3-21**Liittyy yksikköihin** Y3-48, Y3-49**Alapuolella:****Sama kuin:**

N:o	3-46	Tyyppi:	Kivirakenne
X:	86710.24-86712.00	Y:	49042.00-49046.17
Koko m:	0,50 x 4 m	Z m mpy	-26.51
		Suunta:	NE-SW

Kivirakenne**Kmateriaali:** Lohkokivi**Kivien koko cm** 20x20 ja 20-30 cm**Tekniikka:** Ladottu**Kuvaus ja tulkinta:**

Lohkottuja kiviä ladottu riviin, joka on samassa linjassa kuin NE-kulman kivet, jotka vaikuttivat vuonna 2011 menevän R3-1 alle vinottain. Kivirakenne tulkittiin seinän perustukseksi. Se sijaitsee noin 50 cm päässä uunin R3-45 pohjoisreunasta. Ne ovat todennäköisesti saman aikaiset ja ajoittuvat todennäköisesti 1600-luvulle. Seinälinjan kivet oli perustettu silttiin Y3-49. Kivien eteläpuolella oli laastia kapeana vyöhykkeenä.

Tiilirakenne:**Tiilien koko cm****Kuvaus ja tulkinta:****Puurakenne:****Pmateriaali:****Koko cm:****Kuvaus ja tulkinta:****Stratigrafia:****Yläpuolella:** Y3-33**Liittyy yksikköihin** Y3-49**Alapuolella:****Sama kuin:**

Rakennekuvaukset, Alue 4

N:o 4-01

X:

Y:

Koko m: 2x1,8m

Tyyppi: Kivirakenne

Z m mpy:

Suunta: E-W

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm korkeus 5-40cm

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Suurista kivistä ladottu neliömäinen rakenne, jossa pienempiä kiviä, halkaisijaltaan 10cm-70cm. Rakenteesta löytyi yksi pal. erittäin karkeasekoitteista laastia. Kyseessä on todennäköisesti purkukasa eikä mikään varsinainen rakenne

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-0

Alapuolella: Y4-2

Liittyy yksikköihin: Y4-0, Y4-2, Y4-4

Sama kuin:

N:o	4-03	Tyyppi:	Kivirakenne
X:	86705.75-86707.57	Y:	49061.39-49064.65
Koko m:	1,6x2,6x1m	Z m mpy:	
Kivirakenne:		Suunta:	S-N
Kmateriaali:	Luonnonkivi, lohkokivi	Kivien koko cm	halkaisija 5-50cm
Tekniikka:	Ladottu		
Kuvaus ja tulkinta:	Kellari, jonka kivirakenteessa nähtävissä myös tiilirakenteen osia, esimerkiksi rakenteen länsipäädyssä oviaukon kohdalla seinässä tiiltä. Kellarin pohjoispäädylä oma rakennenumero R4-7, koska siihen liittyy seinärakenne täyttöineen. Laastia hyvin vähän.		
Tiilirakenne:		Tiilien koko cm	
Kuvaus ja tulkinta:			
Puurakenne:		Koko cm:	
Pmateriaali:			
Kuvaus ja tulkinta:			
Stratigrafia:		Liittyy yksikköihin:	Y4-2, Y4-6, Y4-5, Y4-8, Y4-1
Yläpuolella:	Y4-2	Sama kuin:	
Alapuolella:			

N:o	4-07	Tyyppi:	Kivirakenne
X:	86707.46-86708.54	Y:	49061.09-49064.97
Koko m:	3,2x1,6x1,1m	Z m mpy:	
Kivirakenne:		Suunta:	W-E
Kmateriaali:	Lohkokivi, luonnonkivi	Kivien koko cm	
Tekniikka:	Ladottu		
Kuvaus ja tulkinta:	Kellarin R4-3 pohjoisseinä. Seinä on rakennettu kahdessa eri vaiheessa. Kellarin sisäseinä on perustettu kellarin rakentamisen yhteydessä ja ulkoseinä jossakin myöhemmässä vaiheessa. Ulompi ja myöhempi seinän vaihe on nimittäin rakennettu yksikön Y4-4 päälle. Yksikkö Y4-4 on muualla kellarirakenteen käyttötaso ja selvästi kellarin muita rakennetasoja uudempi kerros.		
Tiilirakenne:		Tiilien koko cm	
Kuvaus ja tulkinta:			
Puurakenne:		Koko cm:	
Pmateriaali:			
Kuvaus ja tulkinta:			
Stratigrafia:		Liittyy yksikköihin:	Y4-6, Y4-8, Y4-12, Y4-4, Y4-
Yläpuolella:	Y4-6	Sama kuin:	
Alapuolella:			

N:o 4-14 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86704.47-86705.75 **Y:** 49061.56-49064.69 **Z m mpy:**
Koko m: 3x0,5x0,7m **Suunta:** W-E

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi, lohkokivi

Kivien koko cm

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Rakenteen R4-3 eteläinen seinärakenne, joka on osin tuhoutunut.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y4-8

Liittyy yksikköihin: Y4-11, Y4-12, Y4-8, Y4-13

Alapuolella:

Sama kuin:

N:o 4-31 **Tyyppi:** Laastirakenne
X: 86705.60-86705.99 **Y:** 49061.65-49061.99 **Z m mpy:** 25.00-25.10
Koko m: 0.10 m² **Suunta:**

Kivirakenne:

Kmateriaali:

Kivien koko cm

Tekniikka:

Kuvaus ja tulkinta:

Tiilirakenne: Laasti

Tiilien koko cm n. 40x40x10 cm

Kuvaus ja tulkinta:

Laastirinkula, joka todennäköisesti on toiminut tolpan paikkana. Laastirinkula sijaitsi kellarin länsireunalla ja siinä on todennäköisesti sijainnut kellarin päällä olleen jonkinlaisen puurakenteen kantava hirsi. Laastirinkula sijaitsi yksikön Y4-27 päällä lähellä pohjakalliota.

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella:

Liittyy yksikköihin:

Alapuolella:

Sama kuin:

Vantaa Mårtensby (Martinkylä) Lillas 2011

Liite 5C

Rakennekuvaukset, Alue 6

N:o	6-25	Tyyppi:	Puurakenne
X:	86 728 - 86 730	Y:	49 063,88 - 49 064
Koko m:	1,3 x 1,7	Z m mpy:	22,03 (pinta)
		Suunta:	SE - NW

Kivirakenne:

Kmateriaali:

Kivien koko cm

Tekniikka:

Kuvaus ja tulkinta:

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali: Lauta/lankku

Koko cm: n. 20 (leveys)

Kuvaus ja tulkinta:

Melko huonosti säilynyt puutaso tai matalan puukehikon osa, joka koostuu laudoista (?), joiden pinnat ovat osittain kohtalaisesti säilyneet. Osittain puut erottuvat enää pelkkänä silppuna. Parhaiten säilyneet puut kulkevat SE-NW-suunnassa, ja vaikuttaisivat muodostavan kulman NE-SW-suuntaisten (vielä huonommin säilyneiden) puiden kanssa. Puita on useissa kerroksissa sekaisin maan kanssa (tosin kyse voi myös olla puiden hajoamisen aiheuttamasta vaikutelmasta), ja osa puista erottuu enää niitä ympäröivässä savessa olevina kuopanteina. Rakenne jatkuu v.2011 avatun alue 6:n länsiprofiiliin, eikä sitä ehditty tutkia loppuun v.2012. Rakenne saattaa liittyä v. 2011 tutkittuun R6-10:een, tai R6-10 leikkaa sitä.

Stratigrafia:

Yläpuolella:

Liittyy yksikköihin:

Alapuolella:

Sama kuin:

N:o 6-26 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86 733,84 - 86 736,5 **Y:** 49 055 - 49 056 **Z m mpy:** 23,69 (pinta)
Koko m: 2,7 x 1 (koejassa) **Suunta:** W - E (koko rakenne)

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm 10 - 100 (koejassa)

Tekniikka: Ladottu ?

Kuvaus ja tulkinta:

Romahtanut uuninperustus, josta tutkittu n. 2,5 x 1 m alue v. 2012. Koejassa suurimmat kivet sijaitsevat rakenteen länsireunalla, ja niiden välissä on pienempiä kiviä. Koeojan kivet ovat tod.näk. rakenteen romahduskerrosta. Rakennetta ei purettu kuin aivan päällimmäisiltä osin v. 2012.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-0

Liittyy yksikköihin: Y6-27, Y6-28, Y6-36

Alapuolella: -

Sama kuin: -

N:o 6-31 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86 731,82 - 86 732,88 **Y:** 49 055,10 - 49 059,21 **Z m mpy:** 23,09 (pinta)
Koko m: 4,15 x 0,5 m **Suunta:** W SW - E NE

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm 20 - 50

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Yhdestä kivikerrasta (sekä leveys- että korkeussuunnassa) koostuva kivirivi, jonka Y6-35 katkaisee keskeltä. Jatkuu alueen länsiprofiiliin. Tod. näk. Lattiataso 6-2B:hen liittyvä seinälinjan perustus.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-1, Y6-2, Y6-30

Liittyy yksikköihin: Y6-2B

Alapuolella: Y6-17, Y6-42, R6-44

Sama kuin: -

N:o 6-32 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86 732,43 - 86 734 **Y:** 49 060,07 - 49 061,83 **Z m mpy:** 22,83 m mpy (pinta)
Koko m: 1,6 x 1,7 m **Suunta:** S-N

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm 10 - 50

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Tiiviin saven päälle ladottu kiveys, jonka ulkoreunoilla suuria (halk. 30-50 cm) kiviä (mahd. romahdusta), joiden keskellä pienempiä, tiiviiseen harmaaseen saveen ladottuja palaneita kiviä. Jatkuu alueen N-profiiliin, ei kaivettu v. 2012. Mahdollinen seinälinjan pääty?

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2

Liittyy yksikköihin: Y6-34

Alapuolella: Y6-34

Sama kuin:

N:o 6-40 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86 732,80 - 86 733,07 **Y:** 49 056,68 - 49 057,56 **Z m mpy:** 22,83 - 23,01
Koko m: 0,2 x 0,9 x 0,12 **Suunta:** W - E

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm 10 - 30

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

N. metrin pituinen yhdestä kivikerrasta koostuva kiveys, johon kuuluvat mahdollisesti myös R6-31:n E-päädyn kaksi suurempaa kiveä. S-puolella saman suuntainen kapea savilinssi (Y6-41), joka liittyy mahdollisesti rakenteeseen. Mahdolline seinälinjan perustuksen jäännös.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-35

Liittyy yksikköihin: Y6-2C, Y6-41

Alapuolella: Y6-46

Sama kuin:

N:o 6-44 **Tyyppi:** Kivirakenne
X: 86 732,64 - 86 734 **Y:** 49 058,68 - 49 060,13 **Z m mpy:** 22,72 (pinta)
Koko m: 1 m² **Suunta:** NE - SW

Kivirakenne:

Kmateriaali: Luonnonkivi

Kivien koko cm 10 - 50

Tekniikka: Ladottu

Kuvaus ja tulkinta:

Palaneista kivistä ladottu kiveys, jonka toinen pääty rajautuu alueen N-profiiliin, toinen joko R6-31:n E-päädyn isoihin kiviin tai jatkuu mahdollisesti niiden alle. Vain kiveyksen pinta otettu esiin v. 2012.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y6-2B

Liittyy yksikköihin: Y6-43

Alapuolella: -

Sama kuin: -

Rakennekuvaukset, Alue 8

N:o	8-11	Tyyppi:	Kivirakenne
X:		Z m mpy:	
	Y:	Suunta:	Lounaasta-koilliseen
Koko m:	2.4 x 0.8 x 0.23		
Kivirakenne:			
Kmateriaali:	Luonnonkivi, lohkokivi, kivilaatta	Kivien koko cm	20 x 20 cm ja 50 x 70 cm
Tekniikka:	Ladottu		

Kuvaus ja tulkinta:

Kiviä kahdessa kerroksessa. Rakenne muuten kapea, mutta seinän eteläpuolella rakenteen keskivaiheilla laakakiviä. Yhdessä laakakivessä naputusjälkiä. Laakakivien paikka voisi esimerkiksi olla oven paikka. Tulkitaan kivijalaksi.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella: Y8-5

Liittyy yksikköihin: Y8-10, Y8-12

Alapuolella: Y8-9

Sama kuin:

N:o	8-16	Tyyppi:	Kivirakenne
X:		Z m mpy:	
	Y:	Suunta:	Lounas-koillinen
Koko m:	2 x 1.2		
Kivirakenne:			
Kmateriaali:	Luonnonkivi, lohkokivi	Kivien koko cm	10 x 10 cm ja 50 x 80cm
Tekniikka:	Ladottu		

Kuvaus ja tulkinta:

Rakenteen pohjalla ja eteläisellä reunalla suuria kiviä, pohjoisreunalla ja rakenteen yläosassa pienempiä kiviä. Tulkitaan kivijalaksi, mahdollinen seinä.

Tiilirakenne:

Tiilien koko cm

Kuvaus ja tulkinta:

Puurakenne:

Pmateriaali:

Koko cm:

Kuvaus ja tulkinta:

Stratigrafia:

Yläpuolella:

Liittyy yksikköihin: Y 8-9, Y8-17

Alapuolella:

Sama kuin:

VANTAA MÅRTENSBY (MARTINKYLÄ) LILLAS 2012
STRATIGRAFIA, ALUE 4B

